



Ázletti 7

A szakképzési különszám a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács támogatásával készült, a 64/2008 és 65/2008 NSZFT pályázat keretében

2009. NOVEMBER

A MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA GAZDASÁGI LAPJA

SAKKÉPZÉSI KÜLÖNSZÁM



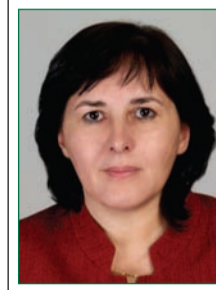
Már nem szégyen, ha „csak” a szakmaszerzésig jut el a gyerek – állítja Kovács Vince, a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke, az MKIK alelnöke.

(5. oldal)



A 2005-ben elkezdett szakképzési reform jól halad, átalakult a képzési feladatokat ellátó rendszer, bővül a térségi integrált szakképző központok (TISZK) hálózata – közölte Mátysz Mihály, az SZMM főosztályvezetője.

(10. oldal)



Jakabucz Ildikó, a Hauni Hungaria Kft. igazgatója úgy látja, hogy Magyarországon nagyon hiányzik a középfokon jól képzett munkásréteg.

(15. oldal)

Parragh László a sürgető gazdasági modellváltásról A cégek többsége elkötelezett a korszerű szakképzés mellett

A gazdasági válság számos tanulsággal szolgált, rávilágított a gazdaságközeli szakképzés megteremtésének, a folyamat felgyorsításának szükségességére. A kamara a jövőben elkerülhetetlennek tartja a gazdasági modellváltást, amelyben nagyobb felhatalmazzással vehetne részt a gazdaságtervezés feladataiban – mondta el Parragh László, az MKIK elnöke, akivel egybehangzóan a modern európai képzési rendszer megteremtéséről beszélgettünk.

– Kalocsay –

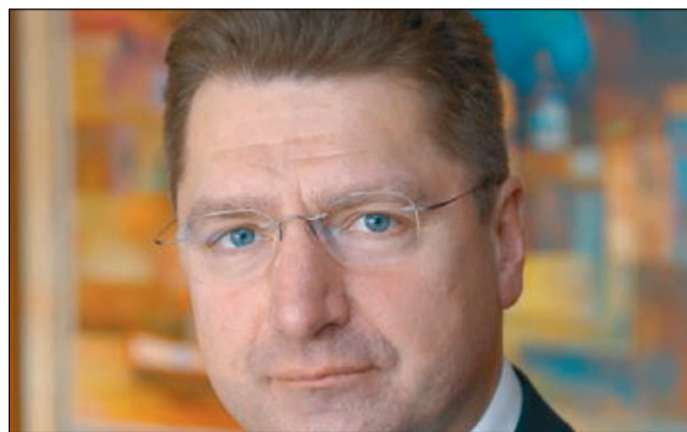
Milyen hatást gyakorolt a gazdasági válság a szakképzésben elindult reformfolyamatokra? Megtorpanást okoztak-e a válságkezelő intézkedések?

– A válságkezelő intézkedések első körben rendkívül drasztikus beavatkozást ígértek a szakképzés rendszerébe, figyelmen kívül hagyva minden, a szakképzés lényegével kapcsolatos érvet, alapvetően a kiadáscsökkentés, a költségcsökkentés vezérelte őket. Ha

úgy végrehajtják őket, hatalmas károkat okoztak volna, nemcsak a szakképzésnek, hanem az országnak is. Szerencsére az eredeti elképzeléseket – amiket egyébként az országgyűlés elfogadott –, mind az ellenzék, mind pedig a kormánypárti képviselők egy részének a támogatásával sikerült megváltoztatni. Tulajdonképpen – kevés kivételtől eltekintve – az eredeti modellhez térünk vissza. Nagyon nagy küzdelem volt. Azon túl, hogy örülünk, mert végül jól alakult, elgondolkoztató persze, hogy vajon helyes dolog-e, hogy a kamara és számos más szervezet, rengeteg ember hónapokig azon dolgozik, hogy egy működőképes rendszer ne menjen tönkre. Támogattak ebben a munkaadói szervezetek, a szakképzési rendszer szereplői és nagyon erőteljesen mellettünk álltak a vállalkozások. Teljes körű politikai támogatást kaptunk az ellenzektől és – hangsúlyozom – a kormánytól egy résztől is.

Akkor gyakorlatilag maradt a régióban a szakképzési hozzájárulás és annak a felhasználási módja, a tanuló-szerződéses rendszere? Mi változik?

(Folytatás a 4. oldalon)



Parragh László, az MKIK elnöke

Színesedő szakképzési paletta Rövidebb út a fiatalok szakmaszerzéséhez

Az alternatív szakképzés lehetővé teszi, hogy a diákok 14 évesen elkezdhetik a szakma tanulását, és 17 évesen szakmunkás-bizonyítványt szerezhetnek. A képzés során az iskolák az általános műveltség megalapozása mellett a gyakorlati ismereteket koncentrálnak. A részletekről Székely Judit, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakállamtikára adott tájékoztatást.

Peredi Ágnes

Mi az előre hozott szakképzés lényege és célja?

Széles körű társadalmi igényt kielégítve, a 2010/2011-es tanévtől úgynevezett alternatív – más néven előre hozott – szakképzési formát vezetünk be a szakmunkásképzésben. Ennek lényege, hogy a szakképzés 14 éves korban megkezdődhet, és a fiatalok 17 évesen szakmunkás-bizonyítványt birtokában beléphetnek a munkaerőpiacra. Azért alternatív, mert a hagyományos 2+2, illetve 2+3 képzési forma mellett azok számára, akik nem kívánják a NAT kerettanterv alapján működő 9–10. évfolyamot elvégezni, alternatívaként lehetőséget biztosítunk a szakképzés 9. évfolyamon történő megkezdésére.

Az alternatív szakképzésben a képzési idő három év. Mindegyik

szakképzési évfolyamként fog működni. Egy tanév óraszám (körülbelül 1000 óra) – az egyes évfolyamok közt elosztva – az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeire épül, a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudáselemek átadására fordítható.

A jövő évi bevezetéséhez szükséges jogszabályi háttér biztosítása érdekében az OKM-mel együttműködve megtettük a képzési forma bevezetését a nyáron módosított közoktatási törvény 27. §-ának (4), új bekezdése teszi lehetővé. A szakképzésért felelős szociális és munkaügyi miniszter kiadja az OKJ-t módosító rendeletet, továbbá a szakmai és vizsgakövetelmények módosításának megjelentetése mellett gondoskodik az alternatív szakképzésre vonatkozó központi



Székely Judit, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakállamtikára

programok kiadásáról. Az OKM ezzel párhuzamosan elkészíti és kiadja az alternatív szakképzés kerettantervét. E dokumentumok alapján a helyi tantervek elkészítése és beépítése az intézmények pedagógiai programjába az iskolák feladata lesz, amihez természetesen minden segítség megadunk.

Milyen új elemeket hoz az előre hozott képzés az eddigiekhez képest?

(Folytatás a 7. oldalon)

Az ösztöndíj hatására áttörés várható a hiányszakmákban

Herczog László a szakképzés intézményeinek átalakításáról

A gazdaság gyors változása, az egzisztenciális biztonság csökkenése növelte a társadalmi érdeklődést a tanulás iránt. A hiányszakmák felértékelődtek, ezért a kormány által tervezett szakiskolai tanulmányi ösztöndíj bevezetésével a szakmunkás életpálya felértékelődhet, társadalmi elismertsége növekedhet – hangsúlyozta Herczog László szociális és munkaügyi miniszter, akit egybehangzóan a reformok megvalósításáról és a válság hatásairól kérdeztünk.

Kalocsay Katalin

Évek óta folyik hazánkban a szakképzés átalakítása. Meddig jutottunk el 2009-re a reformok megvalósításában? Megakasztotta-e ezt a folyamatot a gazdasági válság?

A kormány 2005 májusában adta ki a szakképzés-fejlesztési stratégia végrehajtásához szükséges intézkedésekről szóló kormányhatározatot, amelyben kijelölte a stratégia legfontosabb céljait. Ezek közül a legfontosabb a gazdasági igények és a szakképzés kínálatának összehangolása, a munkaerőpiac szereplőinek együttműködésével kialakított keresletvezérelt szakképzés megvalósítása volt. A stratégia kiemelt célként jelölte meg az intézményrendszer átalakítását. Az elaprózott intézményhálózat ugyanis akadályozta, hogy az iskolák összehangolják képzési kínálatukat, és csökkenjen az ifjúsági munkanélküliség, és a hiányszakmák száma. A megoldást a TISZK (térségi integrált szakképző központ) rendszer jelentette. A ma már a jogszabályi alapokon nyugvó intézményi együttműködéssel és a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB) újjáalakításával a képzési kínálat közeledik a gazdaság tényleges szakemberigényéhez. Am az intézményrendszer átalakítása még nem fejeződött be, a térségi integrált szakképző központok száma várhatóan tovább növekszik, országosan 100-120 TISZK létrejöttével számolunk.

A gazdasági válság a reformok folyamatát nem állította meg. A gazdaság gyors változása, az egzisztenciális biztonság csökkenése növelte a társadalmi érdeklődést a tanulás iránt. A hiányszakmák felértékelődtek, ezért a kormány által tervezett szakiskolai tanulmányi ösztöndíj bevezetésével a szakmunkás életpálya felértékelődhet, társadalmi elismertsége növekedhet.

Hogyan változott a szakképzés finanszírozása?

Lényeges változás, hogy 2008 szeptemberétől fejlesztési forráshoz – néhány jogszabályban nevesített kivételtől eltekintve – csak azok az intézmények juthatnak, amelyek TISZK keretében működnek, és elfogadják az RFKB-k döntéseit. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy azok az iskolák, amelyek önállóan működnek, nem fogadhatnak fejlesztési támogatást a

szakképzési hozzájárulásra kötelezett gazdálkodó szervezetektől, nem pályázhatnak sem EU-, sem hazai forrásból finanszírozott fejlesztési támogatásra.

Jelentős átalakításon esett át az Országos Képzési Jegyzék is. Mit jelent ez konkrétan?

Valóban ez az elmúlt tizenöt év legjelentősebb változása. Az új Országos Képzési Jegyzék (OKJ) moduláris szerkezetű és kompetenciaalapú, így lehetővé válik a rugalmas be- és kilépés a szakképzésbe. A moduláris rendszer elismeri a megszerzett tudást, és elősegíti az egész életen át tartó tanulás társadalmi elismertségét is. A szakmák szerkezetének módosítását a szakmai és vizsgakövetelmények, a központi programok változása

a szakma – és általában a tanulás – iránt. A képzési idő rövidülésével akár már 17 éves korban szakmunkás bizonyítvány birtokában hagyhatják el az iskolát. Az intézkedés a fiatalok körében tapasztalható igen magas inaktivitási rátát is csökkentheti, egyben segítséget nyújt az aktív életpálya eredményes elkezdéséhez.

Elégedettek lehetünk-e az eddigi változásokkal, sikerült-e közelíteni a munkaerő-piaci igényekhez a szakképzés struktúráját? Ön szerint e téren mi a legnagyobb akadályozó tényező?

A fejlesztő munkát sohasem lehet befejezettnek tekinteni. A munkaerőpiaci igényei jelentős területi, szerkezeti eltéréssel és többnyire csak rövid távon előre jelezhető módon folyamatosan változnak. A kérdésre legkorábban egy képzési ciklus lezárulását követően, úgy három-öt év múlva lehet megalapozott választ adni. Az RFKB-k 2008-ban hozták meg első döntésüket a 2009/2010-es tanévről vonatkozóan, tehát – szakmától



Herczog László szociális és munkaügyi miniszter

is követte. Kedvezőek a moduláris szakképzés bevezetésének tapasztalatai, most a rendszer finomhangolása következik. A moduláris szakképzéshez igazodik az új vizsgarendszer is. A szakképzés minőségi fejlesztése érdekében indult a Szakiskolai Fejlesztési Program, mintegy 160 szakiskola bevonásával. A HEFOP, illetve jelenleg zajló TÁMOP programok ugyancsak a szakiskolai képzés további fejlesztését, az elért eredmények elterjesztését segítik.

Mi várható az idén elfogadott alternatív vagy előre hozott szakképzéstől?

Bízunk abban, hogy a szakiskolai képzésben a 9–10. évfolyamon tapasztalható jelentős lemorzsolódás csökkenni fog, mert az elméleti képzésben kevésbé eredményes diákok a gyakorlati oktatásban sikerélményhez jutnak, nő az érdeklődésük

és kvalifikációs szinttől függően – legkorábban 2013–2015-ben látunk eredményt. A munkaerő-piaci igények és a szakképzési struktúra közelítését egyébként legjobban a helyi társadalmi párbeszéd erősítése segíti. A gazdaság képviselőinek aktivitását, az iskolafenntartók fogékonyságát kell növelni. Ezt célozza a decentralizált fejlesztési források elosztási rendszere, a szakképzési hozzájárulás rendszerének változása, amely szorosabbra fűzi a gazdaság és a szakképzők kapcsolatát. Természetesen ebben a szakképzésért felelős miniszterek feladata is jelentős, hiszen a gazdaság igényeihez kell igazítani a szakmai és vizsgakövetelményeket, a központi programokat azért, hogy a megvalósított képzések korszerűek, a napi igényeknek megfelelőek legyenek.

(Folytatás a 4. oldalon)

A szakképzés iránya nem találkozik a piac igényeivel

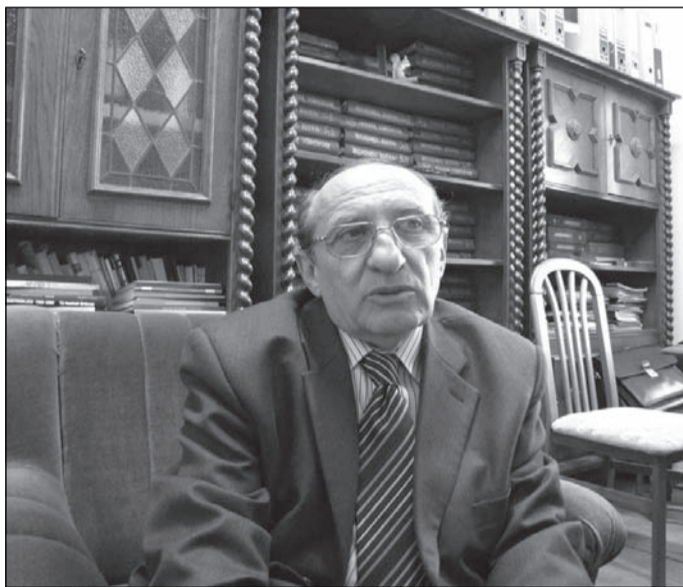
Már a válság utáni időszakra kell a képzést megtervezni

Amikor megalakultak a Regionális Fejlesztési és Szakképzési Bizottságok, a munkában részt vevő szakemberek derűlátóan tekintettek a jövőbe. Fischer Sándor, a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) társelnöke a változást úgy kommentálta: a vállalkozások régóta várták már, hogy hangjuk elérjen a döntéshozókig. Évek óta szenvednek ugyanis attól, hogy nem találnak jól képzett esztergyályost, hegesztőt, kőművest, miközben a divatos szakmákból túlképzés van... – Mi a helyzet most? – kérdeztük Fischer Sándort.

Erdei Éva

– Több mint egy év elteltével változott a helyzet a szakképzés tekintetében a Dél-Dunántúlon? Van már elegetendő esztergyályos, ács vagy éppen képzett gépi forgácsoló, villanszerelő?

– Kvalifikált munkaerő szükséges. Azaz: bármennyire is furcsán hangzik, hiába van kínálat, nem vesznek fel új munkaerőt. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy már a válság utáni időszakra kell terveznünk. Mindez pedig azt jelenti, hogy a szakképzést változatlan intenzitással mindenképpen tovább kell folytatni.



Fischer Sándor, a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke

– Sajnálatos módon most van ugyan elegendő esztergyályos, ács, gépi forgácsoló, villanszerelő, viszont az időközben hazánkban is elért gazdasági válság miatt a cégeknél sorra leálltak azok a fejlesztések, amelyekhez

– Információim szerint a mintegy 250 hazai szakma hatvan százalékát a régióban sehol nem oktatják, holott számos esetben éppen ezekre lenne szükség. Mi lehet ennek az oka?

– A válasz kézenfekvő. A statisztika ugyan igaz, de az abban szereplő nem oktatott szakmák általában a hagyományos, illetve a már kihalófélben lévő mesterségek, amelyekre a Dél-dunántúli régióban minimális, ám meg nem kerülhető igény van.

– Ön szerint mi az oka annak, hogy az elmúlt két évtized alatt nem sikerült sem a szakképzés, sem a beiskolázás szerkezetét a valós helyi – regionális – piaci igényekhez igazítani?

– Az elmúlt két évtized tapasztalatai szerint a legfőbb problémát az okozta, hogy nem a piac(gazdaság) igényeihez igazították a szakképzést. Az oktatás területén a közép-, illetve a felsőfokú képzés került túlsúlyba. E folyamat egyenes következménye volt, hogy sem az iskolákat, sem az általános oktatási intézményekben tanuló diákokat, illetve a szülőket senki és semmi nem motiválta abban, hogy legalább elgondolkodjanak: érdemes-e a gyerekeket a szakképzés irányába terelni. Ennek pedig az lett a következménye, hogy amíg a hazai felsőoktatás a piac igényeihez képest jelentősen felduzzadt, addig az elmúlt évtizedek alatt egészen egyszerűen elveszett a szakmunkák iránti megbecsülés.

– Sok évtizedes szakmai tapasztalatai alapján mi a hatékony megoldás?

– A gazdaságnak kellene átvenni a hazai szakképzés irányítását, a követelményrendszer kidolgozását, az aktuális irányok kijelölését. Mindez azért lenne logikus lépés, mert közvetlenül a gazdaság szereplői képesek arra, hogy nyomon kísérjék nemcsak a piac időnkénti hektikus változását, valós igényét, hanem a szakképzés belső arányát, illetve folyamatát is.

Reális képet kaptunk a régiók szakképzési igényéről

Kompromisszumok a Dél-Alföldön

Komoly szerep hárult a régiós képzési-beiskolázási szerkezet kialakításakor a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) regionális társelnökeire. Feladatuk abban összegezzük, hogy egy nemrégiben elvégzett országos kutatás alapján helyi adatgyűjtéssel kiegészítve, a lehető legpontosabban határozzák meg a régiók szakképzési irányait – fogalmazott lapunk érdeklődésére Juhos János, a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, a Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke.

Bod Péter

A helyi, ebben az esetben regionális információgyűjtésben kiemelt szerepet kaptak a gazdasági élet szereplői. Szektorokra lebontva vizsgálták, szondázták azokat a képzési igényeket, amelyekre a jövőben várhatóan igényt tartanak a munkaadók.

– Első alkalommal kaptunk reális képet a régiók szakképzési igényéről, ami a korábbiakhoz képest jelentős eredmény, mert ezáltal meghatározhatóvá válnak a képzési irányok és arányok. Eldönthetővé válik, hogy milyen területeken kell erősíteni a szakképzést, és mely területeken nem – válaszolta Juhos János a szeptember 30-ára kialakult döntési helyzetet. – Tavaly is végeztünk egy ilyen felmérést, ez annak a folytatása volt, viszont az első alkalom, hogy az eltelt egy év alatt megalakult TISZK-ekre hoztunk ilyen döntést – tette hozzá.

A szakképzés átalakításának szükségességét mindenki belátja, így maguk a szakképzést nyújtó intézmények is. Ugyanakkor pontosan kell látni azt is, hogy a gazdaságvezérelt szakképzés és az iskolák nyújtotta szakképzési lehetőségek nem mindig esnek egybe. A szakképzés átalakításáról szóló országos tanulmány helyi adatgyűjtésének egyik legfontosabb állomása volt a Dél-Alföldön is a régióban működő TISZK-ek vezetőivel lefolytatott tárgyalás. Mint Juhos János elmondta: komoly és korrekt egyeztetéseket folytattak le a régióban működő hét TISZK irányítóival.

Nem az iskolák ellehetetlenítése volt a cél – hangsúlyozta. Az MKIK megértette a szakképző intézmények beiskolázási nehézségeit, éppen ezért kom-



Juhos János, a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, a Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke

romisszumos megállapodásra törekedett az iskolákkal.

Szeptember 30-án a Dél-alföldi régióban arról döntöttek, hogy a képzések növelését javasolják a tavalyi szinthez képest a szociális szakmáknál háromszorosan, az oktatási szakmáknál kétszeresen, az informatikában és ügyvitelben kétszeresen mértékben. Csökkentették viszont a kereskedelmi, marketing és egyéb szolgáltatások címszó alá eső képzéseket az előző évhez képest.

– A döntés a szinten tartást, a javaslatunk kompromisszumos volt – utalt vissza Juhos János a piac igényelte szakképzések és az iskolák nyújtotta képzések közötti, jelenleg meglévő egyensúlytalanságokra. Egyben megfogalmazta, hogy a szakképzést nyújtó intézményekkel való megegyezést szolgálta, hogy a képzési irányok változtatásánál a „szélsőségekhez”, azaz a hiány- és a divatszakkémákhoz nyúlunk hozzá.

– A meghozott döntéseink

arra feltétlenül alkalmasak, hogy meghatározzák a Dél-alföldi régióban a képzési szerkezetet. További tapasztalatokat gyűjtve 2010. április 30-ig pedig felülvizsgáljuk a mostani döntéseinket – hangsúlyozta az elnök.

Beszélgetés Gúr Nándor RFKB-elnökkel és Bihall Tamás társelnökkel

Döntöttek a szakképzés legújabb átalakításáról

Hosszas előkészítő munka után meghozta döntését az Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) a régió iskolarendszerű képzésének szakmaszerkezeti változásairól. Az új beiskolázási szabályok 2010 szeptemberétől lépnek életbe az Észak-magyarországi régióban. Gúr Nándort a bizottság elnökét és Bihall Tamás társelnököt a változásokról kérdeztük.

M. Vadas Zsuzsa

Második éve működik ez a bizottság annak érdekében, hogy a gazdaság igényeinek megfelelően alakítsa az iskolarendszerű szakképzés szerkezetének átalakítását. Olyan képzési jogszabályt kapott a bizottság, amely a képzési struktúrákba való beavatkozás lehetőségével párosul – mondta Gúr Nándor. Véleménye szerint a képzés szerkezetének átalakítása csak apró lépésekben történhet. Ebben az évben számos vizsgálat, felmérés, közvéleménykutatás eredményeképpen alakították ki a támogatandó, illetve a szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképzések névsorát. Ugyanakkor az érdekek közötti egyensúlyozással született meg a döntés, amely megnehezíti a feladatokat bizonyult. Az egyeztetések során felvetődött több, rendkívül fontos kérdés, például az, hogy vannak-e olyan kulcsszakmák, melyeket a kiemelten támogatott szakképzés köré kell beemelni, s olyan szakmák, melyekkel egyre nehezebb elhelyezkedni, és így a nem támogatottak közé lehetett besorolni, továbbá vannak-e hiányszakmák.

Nem mindegy, hogy milyen tudással rendelkező munkaerő kerül ki a gyakorlati képzőhelyekről a munkaerőpiacra – mondta Gúr Nándor. – Azon dolgozunk, hogy a vállalkozások számára jól alkalmazható munkaerőt képezzenek. Végül a kiemelten támogatott szakmák közé került 32 szakma, a támogatott képesítések közé 121 szakképzési, szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképzések közé 23 szakma, míg a régióban nem oktatott szakképzések közé 85 szakma került. Húsz szakmát pedig országos beiskolázási listára javasoltak, ilyen például a bőrműves, dekoratív, kályhás, kádár, bogárné.

Bihall Tamás, az RFKB társelnöke szerint fontos, hogy a legfőbb képzési arányokban, irányokban egyetértettek az RFKB előterjesztésére a szakma képviselői, valamint a kamarai pro-jektben közreműködők. A lépésről lépésre haladás elve alapján végezték a támogatott szakmákról szóló döntéshozatalt, de így is adódtak – a döntéshozók és az elméletet oktató tanárok, gyakorlati képzőhelyek képviselői között – kisebb konfliktusok, melyek szerencsére időközben elsimultak. A társelnök szerint



Bihall Tamás, az Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke és Gúr Nándor elnök

meg kell állapítani, hogy nincs szükség ilyen nagyságrendben bizonyos képzésekre, ilyenek például az ügyintéző szakok – úgy mint kereskedelmi, logisztikai, pénzügyi ügyintéző képzések – amelyekre ugyan van igény a munkaerőpiacon, de korántsem ilyen nagyságrendben. Ezt a típusú képzést a minusz előjellel láttuk el, vagyis a következő években célszerűnek tartjuk a fokozatos visszafejlesztést. A másik hasonló túlképzett terület az úgynevezett lányos szakmák köre, mint a fodrász, kozmetikus, ahol elképesztő mértékű túlképzés zajlik, miközben nem tud ennyi szakember elhelyezkedni a gazdaságban.

Érdekes jelenség, hogy Európa számos országában néhány gépkezelői típusú szakmában lányok, nők dolgoznak. Az nálunk ma még kissé szokatlan, hogy például a CNC marógépeket hölgyek kezelik, viszont ezek a műhelyek már nem olyan piszkosak-zajosak, mint húsz évvel ezelőtt voltak. Érdemes megemlíteni az informatikus-képzést, ahol pedig a tendencia az, hogy jellemzően felsőfokú képzettségű számítástechnikai szakembereket keresnek, ennek ellenére nagyon nagyarányú a középfokú szakképzés ezen a területen. Két-három év alatt a tendenciákban el kell jutni odaig, hogy az iskolák pályaeorient-

Üzleti7

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési különszáma

Alapította: a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara 1996-ban

Felelős szerkesztő: Lajos Júlia

Olvasószerkesztő: Kalocsay Katalin

Szakmai lektor: dr. Szilágyi János

Fotó: Hatlaczkai Balázs

Szerkesztőség: Headline PR Kft. 1136 Bp., Pannónia u. 15. Telefon: 06 30 951-8311 e-mail: headline@headline.hu

Kiadja: MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft. 1055 Bp., Kossuth L. tér 6-8. Tel.: 474-5151, fax: 474-5159

Felelős kiadó: Ay János ügyvezető igazgató

Tördelés, nyomdai munkák: Perjési Grafikai Stúdió 1118 Bp., Társ u. 4. Tel.: 209-3859 Internet: www.reklam.perjesi.hu Felelős vezető: Petró Lajos

Az Üzleti7 Szakképzési különszám című kiadványa bármely részének másolásával, terjesztésével, az adatok elektronikus tárolásával és feldolgozásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket csak az Üzleti7-re hivatkozva lehet átvenni!

ISSN: 1416-5023

A sikeres szakképzés kulcsa a munkával egybekötött gyakorlat

Szilágyi: „Több forgatókönyvben is gondolkodunk...”

A gazdálkodó szervezeteknél folyó gyakorlati képzések tíz évvel ezelőtt megkezdett ellenőrzésének módszertana a folyamatos finomítások eredményeként mára jól működő rendszerré alakult.

Kőrösi Katalin

Fontos változásoknak lehetünk tanúi az iskolarendszerű szakképzés területén: 2010 szeptemberétől a térségi integrált szakképző központokban a regionális fejlesztési és képzési bizottságok által megállapított keretszámokkal indul az új tanév, bevezetik az alternatív szakképzést, ugyanakkor a jövő évi szakképzési támogatások körül még rengeteg a bizonytalanság. A kamarai szervezet előtt álló legfontosabb feladatokról Szilágyi Jánossal, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) Szakképzési Igazgatóságának vezetőjével beszélgettünk.

– Ebben az évben a regionális képzési-fejlesztési bizottságok (RFKB) második alkalommal fogalmazták meg a képzési-beiskolázási szerkezetre vonatkozó javaslatokat, amelyek immár nemcsak elvi iránymutatást adnak a képzési szerkezet átalakítására. Milyen előzmények alapján születtek a döntéstartók?

– A javaslatok alapját képező munkaerő-piaci igényfelmérést ezúttal is 12 ezres mintavétel alapján végeztük el. Most először azonban a gazdálkodó szervezetek mellett a közszféra



Szilágyi János, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési Igazgatóságának vezetője

képviselőit – közzintézményeket, kórházakat, közművelődési intézményeket – is megkérdeztük, hiszen a 800 ezer főt foglalkoztató állami szférában is jelentős szükséglet mutatkozik szakképzett munkaerő iránt. További újdonság, hogy több mint három ezer szakképesítést szerzett fiatal monitoring vizsgálatát is elvégeztük. Egyebek között arról kérdeztük őket, hogy mennyire elégedettek a pályafutásukkal, milyen tapasztalataik vannak a képzés színvonaláról, miként tudják hasznosítani a szakképző iskolákban megszerzett tudást a munkaerőpiacon.

Augusztusban a munkavállalói és munkaadói szervezetek, valamint az agrárkamara képviselőivel közösen kialakítottuk a döntéstartókat, azaz besoroltuk a szakiskolai rendszerben oktató több mint kétszáz alap-szakképesítést kiemelten támogatott, támogatott és szakképzési forrás által nem támogatott kategóriákba. A térségi integrált szakképző központok (TISZK) esetében azonban már konkrét beiskolázási keretszámokat is meghatároztunk, mégpedig tízszázalékos pontossággal, hogy mennyivel csökkenjen, illetve növekedjen az egyes szakmákban oktatott tanulók száma. A részben uniós forrásból létrehozott TISZK-ek esetében ugyanis a pályázati feltételek rögzítik, hogy a 2010/11-es tanévtől kötelesek figyelembe

venni az RFKB-k által meghatározott irányszámokat. Az idén új megjelent pályaválasztási kiadványokat tehát már ezek alapján állították össze.

– Hogyan fogadták a döntést a képzőintézmények?

– Nagy volt az izgalom. Természetesen igyekeztünk rendkívül körültekintően eljárni, rendszeres konzultációt folytattunk az iskolafenntartó önkormányzatokkal és az oktatási intézményekkel. A TISZK-eknél valóban érezhető volt egyfajta feszültség, de úgy gondolom, hogy egy intézmény sem kényszerült nagyon drasztikus lépésekre. A nem támogatott szakmákban javaslatainkban átlagosan húsz-harminc százalékos csökkentés szerepelt, ami véleményem szerint még kezelhető arány, s nem okozott jelentős problémát sem a TISZK-eknél, sem az iskolafenntartó önkormányzatoknál. A több mint félezer csökkentési javaslat közül csak mintegy 110 esetben haladta meg a húsz százalékos javasolt csökkentés aránya.

– Az Országgyűlés nyáron módosította a közoktatási és szakképzési törvényt, és bevezette az előre hozott vagy alternatív szakképzés intézményét. A tanulók a gyakorlati igényes fizikai szakmákban már a nyolcadik osztály

után elkezdhetik a szakképzést, s így három osztály elvégzése után, azaz tizenhét évesen szakmához juthatnak. Ez egyelőre csak választható alternatíva jövő szeptembertől. A szakiskoláknak mindkét képzési formát meg kell hirdetniük, a választás joga a diákok és a szülőket illeti meg. Mi a véleménye az intézkedésről?

– Már a 2005-ben elkészült kamarai szakképzési stratégiában jeleztük, hogy a jelenlegi – az 1998-ban, a Nemzeti Alaptantervhez kapcsolódóan bevezetett – szakiskolai modell nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A 9–10. osztályban közismereti oktatás folyik, a tényleges szakképzés csak a tizedik osztály elvégzése után, tehát a tanulók tizenhat éves korában kezdődik el. A gyerekek csak ekkor találkoznak „élesben” a munkafolyamatokkal, a szerszámokkal. Véleményünk szerint e két évfolyam elfekvő típusú intézménnyé vált, hiszen teljesen téves út egyfajta „kis gimnáziumi” képzést erőltetni azokra a diákokra, akik sok esetben az általános iskolában eltöltött nyolc év alatt sem tanultak meg igazán írni, olvasni, számolni. Ezeknek a gyerekeknek az erőltetett elméleti képzés kudarcelemények sorozatát jeleníti. A mostani rendszer nem jó a diáknak, sem a tanárnak, sem a szülőnek. S bizony az is elmond-

ható, hogy a fiatalok ez alatt a két év alatt még távolabb kerülnek a munka világától: amikor már meg kell fogni a szerszámot, néhez munkára szocializálni őket. Jelenleg ott tartunk, hogy bár nőtt a képzésben eltöltött idő, a tanulók tudásszintje tovább csökkent. Bebizonyosodott az, amit a sikeres szakképzési rendszer működtető országokban már régen felismertek: az időben elkezdett, munkával egybekötött gyakorlati képzés kulcsfontosságú. A döntéshozók most jutottak el odáig, hogy ezt felismerték.

A kamarai szervezet támogatja az előre hozott szakképzés bevezetését, de csak abban az esetben, ha a gyakorlati képzés súlya nem csökken. Így is keveselljük a vállalatoknál eltöltött gyakorlati képzés óraszámát, hiszen az nagyságrendekkel alacsonyabb nálunk, mint sok más európai országban.

– Milyen konkrét javaslatokat fogalmaztak meg a szakértők felé?

– Fontosnak tartjuk, hogy a gyakorlati óraszámokat a teljes képzési idő elmélet-gyakorlat arányának megfelelően határozzák meg. Előírásá kívánjuk tenni, hogy a gyakorlati képzés iskolai tanműhelyben vagy gazdálkodó szervezetnél folyhat. A gyakorlati óraszámok ne tartalmazzák az elméleti igényes gyakorlatot, nyári gyakorlat óraszámát és a szabadidőt, azok ténylegesen a gazdálkodónál, illetve a tanműhelyben eltöltendő időt jelentik. Lényeges lenne az is, hogy az Oktatási és Kulturális Minisztérium által kidolgozott ezerórás keretantort az elfogadás előtt kapjuk meg véleményezésre. Szeretnénk meggyőződésről arról, hogy valóban a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztését irányozza elő. Amennyiben a javaslatokat támogatják, akkor mi is meggyőzően tudjuk képviselni az alternatív szakképzést mind az iskolák, szülők, mind pedig a gazdaság felé.

– A szakképzés társadalmi elismertségének növeléséért fontos lépés volt, hogy az MKIK átvette a Szakma Kiváló Tanulója Verseny országos döntőjének megszervezését. Az ennek keretében adó, már két alkalommal megrendezett Szakma Sztár Fesztivál nagy sikert aratott a diákok és szakképző iskolák körében egyaránt. Lesz-e folytatás?

– A megszorítások a szakképzési támogatásokat is érintik, e téren nincsenek illúzióink. Minden évben pályázzunk a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanácsnál a szakképzéssel kapcsolatos feladataink ellátására, amelyek köre az utóbbi években örvendetesen kibővült. A szaktárcával kötött megállapodás értelmében ezeket a közgazdasági jellegű feladatokat el kell látnunk. Szinte bizonyos, hogy az ehhez szükséges források szűkösebbek lesznek, de azt nem tudjuk még, hogy mire lesznek elegendőek. Egyelőre bizakodunk, kíváruunk, és többféle forgatókönyvben gondolkodunk. Amit biztosan tudunk: van 44 ezer tanulószerződésünk, amelyeket folyamatosan szakmailag felügyelnünk kell, éves szinten 12 ezer vizsgadelegálást és több mint 13 ezer szintvizsgát kell lebonyolítanunk, valamint hatezer gyakorlati képzőhely ellenőrzését és akkreditációját kell ellátnunk. Mindez ránk nézve törvényi kötelezettség, de nem beszéltem a nagy sikerű Szakma Sztár Fesztivál megrendezéséről. Kíváncsiak vagyunk, hogy milyen erőforrások állnak majd rendelkezésünkre, ahogy mondani szokták, a remény hal meg utoljára.

Nem könnyű felmérni a közép-dunántúli igényeket

Interjúkkal segítettük a döntést

Az utóbbi mintegy két évtizedben és főként az elmúlt időszakban a gazdasági válság miatt alaposan átalakult a magyar gazdaság. Ennek megfelelően átrendeződött a foglalkoztatottak szakmai, ágazati és földrajzi összetétele is. A vállalkozások a szakma és a foglalkoztatás bonyolultsága miatt egyre nehezebben tudják előre megfogalmazni munkaerő-piaci igényeiket – hangsúlyozta Juhász József, az MKIK alelnöke és a Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) társelnöke, akit ez utóbbi küldetéséről kérdeztünk.

Andrássy Antal

– Meglehetősen sok bizottság, testület működik hazánkban. Mi indokolta az RFKB létrehozását, s milyen feladattal, céllal hozták létre a Közép-dunántúli régióban?

– Az oktatási rendszer sokat fejlődött, de sok mindenben még nem tudta, nem tudja kellőképpen követni a gazdaság új típusú elvárásait. Ez számos konfliktushelyzetet teremt. Egyebek között ennek feloldására és enyhítésére alakult újjá a bizottság. E testület dolgozza ki és határozza meg az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésének irányát, közreműködik az iskolai rendszerű szakképzés és az iskolarendszeren kívüli szakképzés, valamint a felsőoktatásban folyó szakképzés összhangjának megteremtésében. Emellett részt vesz az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésével összefüggő pályázatok, fejlesztési programok elkészítésében, lebonyolításában, a pályakövetési rendszer működtetésében. Sokirányú teendőit úgy látja el, hogy közben, a piaci igények figyelembevételével koordinálja a régió szakképzési szükségleteit.

– Miként méri fel a munkaerőpiaci szakképzési igényeit?

– Az év első felében – 15 érdekképviseleti szervezettel és a társ kamarákkal létrehozott konzorcium együttműködésével – interjúkat készítettünk vállalatvezetőkkel, humán erőforrás-vezetőkkel, munkaerő-piaci szakértőkkel, intézményvezetőkkel. A régióban 1336 vállalati, 21 önkormányzati, öt egészségügyi, tizenegy kulturális és szociális területi vezető, valamint 451 pályakezdőt kérdeztünk meg. A mintegy 15 százalékos „mérítés” tapasztalatait összegezve három csoportra osztottuk az igényeket és meghatároztuk a kiemelten támogatott, a támogatott és a fejlesztési forrásból nem támogatott szakmák körét.

a munkába állásukkal, elhelyezkedésükkel kapcsolatban?

– Fontosnak tartottuk a pályakezdő szakmunkásokkal készített interjúkat, mivel korábban a pályakezdőkről nem állt rendelkezésünkre felmérési anyag. A fiatal szakmunkásokkal folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy 45 százalékuknak – a jelenlegi nehézségek ellenére – sikerült a szakmájukban elhelyezkedni. Csaknem harminc százalékuk továbbtanult, egy százalékuk önálló vállalkozásba fogott, s mintegy negyedük (24 százalék) azonban egyelőre nem tudott munkába állni.

– Ön szerint milyen irányban kellene erősíteni a pályakezdeket, ehhez vannak-e eszközei, például források, pályázatok, az RFKB-nak?



Juhász József, a Közép-dunántúli RFKB társelnöke

– A pályakezdő, ha rögtön munkanélkülivé lesz, akkor egyben áldozattá is válik. Ezt az állapotot meg lehet és meg is kell előzni, mert nagyon drága árat fizet miatta a társadalom. A recept mindenképpen a piaci kereslethez igazodó minőségi és mennyiségi szakképzés, a piac állandó szondázása, a gazdaság igényeinek folyamatos felmérése és a vállalkozások ösztönzése a tanulóképzésre. A források beszükülése azonban nemcsak a pályakezdők segítségét, hanem a szakképzés egészének fejlesztését is veszélyezteti. Míg 2008-ban az MPA decentralizált alapjából 763 millió forint pályázati pénz jutott a régióknak a vállalkozásoknak, addig az idén e téren egyetlen forint felett sem rendelkezünk. Félő, hogy ez igencsak visszaüt.



Miután két éve a Szakma Kiváló Tanulója Verseny megszervezésének lehetőségét a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara nyerte el, egy esztergomi kőműves vállalkozó a vetélkedő vonzerejének erősítése érdekében Arany Kőműves Kanál Díjat ajánlott fel a vetélkedő első három helyezettjének, ezzel is kifejezve az ösztönzés és az elismerés különös fontosságát a kőműveség rangjának visszaszerzéséhez.

Az ösztöndíj hatására áttörés várható a hiányszakmákban

(Folytatás az 1. oldalról)

– Beváltak-e a területi integrált szakképzési központok, folytatódik-e a hálózat bővítését célzó program?

– A 2007. szeptember 1-je előtt alakult 16 TISZK létrehozatala és működése során felmerült

is növelheti. De a szakiskolai képzés nemcsak beiskolázási problémáival küzd, hanem a jelentős, 30 százalékot meghaladó lemorzsolódással is. Ezt csökkentheti az alternatív szakképzés. Az általános iskolát végzett fiatalok jelentős része sikerte-

talok gazdasági inaktivitási rátája (öt évvel az iskola befejezése után) a legmagasabbak között van Európában. Ez a válság óta valószínűleg még tovább romlott, és összefügg a szakképzés, valamint az iskolából a munkába történő átmenet nehézségeivel. Hogyan kívánunk ezen a helyzeten változtatni?

– Az OECD-jelentés a 15–29 éves válaszadók és minden oktatási szint, típus adatait együtt kezelve mutatja be az inaktivitást az iskola befejezése után öt évvel. Önmagában a szakképzést nem lehet felelőssé tenni ezekért az adatokért. Mindezek ellenére komoly probléma a szakiskolai képzésből kimaradók nagy száma. A szakiskolai képzésben, elsősorban a 9–10. évfolyamon, a beiskolázott létszám mintegy egyharmada nem fejezi be tanulmányait. Az elhelyezkedés szakképzettség nélkül és szakmai tapasztalat hiányában nagyon nehéz. Egyebek közt ezek az okok támasztották alá, hogy a szakiskolai képzésben jelentős változások szükségesek.

– Mit kellene tenni azért, hogy nagyobb társadalmi megbecsültséget legyen a kétkézi munkának, a szakmunkásoknak, egyáltalán a fizikai mesterségeknek? Hogyan lehetne azon változtatni, hogy ne csak azok a diákok tanuljanak szakmát, akiknek a leggyengébb a tanulmányi eredményük?

– A kétkézi munka társadalmi megbecsülésének változása alapvetően összefügg a társadalom értékrendszerének változásával. Mérhető eredményeket csak széleskörű társadalmi összefogással lehet elérni. A szak-

Nyilvántartásba vett TISZK-ek száma	78
Nyilvántartásba vett Központi Képzőhelyek száma	6
TISZK-ben lévő iskolák száma (Központi képzőhelyekkel együtt)	696
Az összes intézmény hány százaléka szerepel a TISZK-ekben (a KIR : 994 intézmény)	66%
TISZK-ben lévő tanulók száma	317 983
TISZK-ben tanulók aránya	87%
Oktatott szakmacsoportok száma	21
Oktatott alapszakmák	253
Oktatott elágazások	282

Forrás: NSZFI

Országos TISZK adatok

gyakorlati tapasztalatok alapján alakítottuk ki az új típusú, a regionális munkaerő-piaci igényekhez igazodó, kiegészítő szakképzés létrehozását biztosító intézményrendszer jogszabályi háttérét. Ezt követően 2008-ban a TÁMOP keretében jelent meg pályázati kiírás új típusú TISZK létrehozására, összesen 29,3 milliárd forint értékben. Napjainkig 78 TISZK alakult meg, 140 állami és 131 nem állami fenntartó együttműködésével, az érintett 598 iskolában tanulók száma 303 930. Eddigi tapasztalataink alapján a TISZK-et létrehozó iskolafenntartók megértették az integráció célját, és egyetértettek vele. A regisztráció során – a kisebb-nagyobb hiánypótlásokat leszámítva – különösebb fennakadás nem volt, eddig nem kellett kérelmet elutasítani. Az idén folytatódott az intézményrendszer kialakítása, a Nemzeti Fejlesztési Újgynökség 4 milliárd forintos keretösszeggel kiírt pályázatán további 13 TISZK nyert támogatást, öt pedig tartaléklistán van. Összesen tehát legalább 100 TISZK-vel számolhatunk. A TISZK rendszer kialakulásával a szakképzést folytató intézmények koordináltan, a munkaerő-piac elvárásai szerint működhetnek, ez az 1400 önálló szakképző iskola esetében lehetetlen volt. Egyébként az RFKB-k múlt évi döntéseiből mélyebb elemzés nélkül is megállapítható az elmozdulás: már a 2009/2010. évi beiskolázások szakirányainak és létszámárainak meghatározásában elsődleges szempont volt a munkaerő-piaci igények érvényesítése.

– Hamarosan lényegesen kevesebb fiatalal kell számolni a szakképzésben amiatt, hogy bizonyos korosztályok létszáma alacsonyabb. Milyen a következő generáció, felkészültek-e rá, és hogyan kezelhető a helyzet?

– A demográfiai változások hatását a szakképzésben ellensúlyozni kell. Ennek egyik lehetséges módja a szakképzés népszerűsítése, olyan intézkedések, amelyek javítják a szakmunkás életpályá presztízsét, pozitívan befolyásolják az általános iskolából kilépő fiatalok, illetve szülei pályaválasztási döntését. A szakiskolai ösztöndíjrendszer bevezetésétől a hiányszakmákban ugrásszerű beiskolázási növekedést várunk. A 2009/2010-es tanév második felétől bevezetendő szakmunkásösztöndíjrendszer a jövőben erőteljes motivációt jelenthet a beiskolázási döntések során. Bízunk abban, hogy a tanulmányi eredménytől függő 10 000–30 000 forint a tanulmányi munka eredményességét és hatékonyságát

len az elméleti képzésben, viszont a gyakorlatban rátermett, sikeres a kétkézi munkában. A 9. évfolyamon megkezdhető szakképzés jelentős motivációt jelent a képzésben maradáshoz és a munkára szocializálásban. A hátrányos helyzetű családok számára az is fontos, hogy a fiatal 17 évesen szakképzettséggel a kezében kezdheti kereső tevékenységét.

– Az európai uniós országokhoz képest Magyarországon mely szakmákban van túlképzés, illetve várható hiány a jövőben?

– A szakmák túlképzési és a hiány adatai a munkaerő-piaci



Szabótanulók vizsga közben

resletének területi és szerkezeti eltérése, továbbá a munkaerőkínálat jelentős területi és strukturális eltérései miatt nehezen hasonlíthatók össze. Általánosan elmondható, hogy a gépipar, építőipar, faipar, vegyipar, közlekedés, szociális szolgáltatók, egészségügy, élelmiszeripar, elektrotechnika-elektronika, vendéglátás-idegen-forgalom területéhez tartozó szakképesítésekkel rendelkező szakemberek keresettek, elhelyezkedési esélyük az átlagosnál jobb. A képzés ezeken a területeken nagyobb kibocsátás esetén is eredményes, a hiányszakmák ezekhez a gazdasági ágakhoz tartoznak. Bár az egyes régiókban a szakmák oktatására, keresettségére vonatkozó igények jelentősen változnak, országos összesítésben megállapítható, hogy túlképzés van a művészet, közművelődés, kommunikáció, ügyvitel, kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció, környezetvédelem-vízgazdálkodás, oktatás, egyéb szolgáltatások területén.

– Ön is említette, de az OECD 2008-as jelentése szerint is Magyarországon a fia-

A cégek elkötelezettek

(Folytatás az 1. oldalról)

– A rendszernek ez csak az egyik eleme. A tanulói szerződésekkel foglalkozó hálózat működtetéséről – a finanszírozhatóság tekintetében – még folynak a költségvetésen belüli tárgyalások. Ez érinti az RFKB-kat és valamennyi tanulószerveződésre, szakképzésre vonatkozó pályázatot és a munkatársakat. Az egyezkedésnek lehet rossz és jó kimenetele is, milliárdos nagyságrendű pénznek lebeg még a sorsa. Az nem kérdés, nyilvánvaló, hogy jelentősen szűkülni fognak a forrásaink, kevesebb áll majd rendelkezésre, amiből át kell menteni a rendszert, meg kell tartani a működőképességét. Hogy pontosan miképpen alakul a finanszírozhatóság, az most derül ki az egyezkedések során.

– Az iskolarendszer, iskolahálózat és az egész szakképzési struktúra optimalizálása, átalakítása még nem fejeződött be, ebben is jelentős tartalékok rejlenek még. Milyen időtáv alatt tehető hatékonyabbá, gazdaságosabbá, jól működővé, ugyanakkor kisebbé a szakképzési intézményrendszer?

– Ez a következő, de nem rövid távon, egyik évről a másikra megvalósítható feladat, nem a jövő évi költségvetési vita kérdése. A tanév egyébként is elkezdődött, a képzések már mennek, ott vannak a diákok, tanítanak az oktatók. A reform terén egyébként filozófiai különbség van a kormányzat és a kamarák között. Mi az oktatás gazdaságközelivé tételét úgy képviseljük, hogy az a felnőttképzés és a felsőoktatás munkaerőpiacra való erőteljesebb összeköttetését is feltételezi. Szerintünk ezt sokkal gyorsabban kellene végigvinni, mint azokat a programokat, amiket most csinálunk. Természetesen a mostani programok is helyes irányba mutatnak, nagyon jelentősek az előrelépések, bár szerintünk lényegesen erőteljesebb ütemben, nagyobb sebességgel lehetne és kellene haladni. Ennek érdekében nyíltan tárgyalunk és megállapodást készítünk elő a jelenlegi ellenzékekkel, mint a leendő kormányzat szereplőivel. Megpróbálunk közösen olyan modellt összerakni, ami a gazdaság számára valóban felgyorsítja a folyamatokat. Szeretnénk például, ha az országos képzési jegyzék (OKJ) sokkal gazdaságközelibbé válna. Ehhez az kell, hogy a gazdasági szereplők állítsák össze a gazdaság szereplőinek igényei alapján, a kamarák koordinálásával, és ne egy intézménynek az írásztalán szülessen meg a szakmák jegyzéke. Ez bizonyos értelemben modellváltást jelent, és komoly érdekeket sért.

Ugyanígy szeretnénk az ágazati RFKB-kat tovább erősíteni, tevékenységüket összehangolva az ágazati szakképzési programokkal, a különböző munkaadói, szakmai szövetségek igényeivel. A szakmai érdekvéközpontok is nyilvánvalóan érdekelték abban, hogy a szakképzés „szakmaibb” legyen. A kamarák védőernyője alatt az RFKB-k közreműködésével az igényeknek megfelelően működő rendszert szeretnénk létrehozni. Ma már nagyjából konszenzus van abban, hogy a modern európai típusú képzési rendszer, sőt a modern európai gazdaságsszervezés sem képzelhető el kamarák, pontosan a kamarák aktív közreműködése nélkül. Ilyen értelemben a tárgyalásaink lényegesen szélesebb körre terjednek ki, a szakképzésen túl a gazdaságsszervezésre, a kereskedelem-, és az exportfejlesztésre, és sorolhatnánk.

– Ezek szerint a modellváltás nem csak a szakképzésre vonatkozik?

– Természetesen nem. Magyarország kontinentális európai ország, amely a rendszer-váltást követően ultraliberális gazdasági modellt választott, s

az elmúlt húsz év jó részében ezt is vitte. Ez azt jelenti, hogy legyengítette a gazdaságsszervezés intézményeit, nemcsak a kamarákat, hanem minden egyéb mást is. Olyan kultúrát hozott be, amely alapvetően idegen a kontinentális európai kultúrától. Nem véletlen, hogy a német, francia, osztrák, olasz vagy spanyol gazdaságsszervezési modell egészen más, mint a magyar. Sokkal centralizáltabb, koncentráltabb, más az állam szerepe a gazdaság működtetésében, élénkítésében. Az állami intézményeknek nagyobb a befolyásuk, több a jogosítványuk, más a privatizációs gyakorlatuk. Azt szeretnénk, ha a döntésho-

– Ez nagyban függ attól, hogy a magyar gazdaságsszervezés milyen irányú változásokon megy át. Nagy tanulság volt számunkra a gazdasági válság, amikor kiderült, hogy korábban sikerszakmáknak számító foglalkozások egy része – például az autópári, az elektronikai vagy az építőipari szakmák – néhány hónap alatt elvesztették piaci értéküket. Ugyanakkor a válság azt is megmutatta, hogy a fejlett gazdaságú nyugat-dunántúli és közép-magyarországi régiókban, azokban a térségekben, ahol a legtöbb szakképzett munkatér foglalkoztatják, a válság gyorsabb átfutású, mint az ország elmaradottabb részeiben.



Az egri St. Lőrinc Szakképző Iskola pincér tanulói

zók megértenék, hogy ha mi itt, a kontinentális Európa közepén akarunk sikeresek lenni, akkor nekünk is kontinentális eszközrendszerrel kell kiépítenünk. S ehhez hozzátartozik a kamara, kötelező regisztrációval, kötelező tagsággal, és egyebek közt a szakképzésre, a felnőttképzésre, felsőoktatásra való ráhatással. A válság is ebbe az irányba hat, a tapasztalatok szerint a folyamatok kézben tartására központosított eszközökre van szükség. Létjogosultsága van az olyan típusú gazdasági centrumok kialakulásának, mint például a nagyobb gazdasági befolyással rendelkező kamarák. Decemberre készítjük el az ezzel kapcsolatos kamarai jövőképet tartalmazó koncepciót.

– Térjünk vissza a szakképzésre. Lesz-e elég alanya a szakképzésnek, amikor a következő generációk létszáma erőteljesen csökken? A kamarának milyen stratégiája van, hogy a szakmák felé terelje az ifjúságot?

– Két oldalról táplálkozhat ez a rendszer. Egyrészt alulról, hiszen 20–25 ezer gyerek úgy fejezi be az iskolát, hogy semmilyen szakképzést nem szerez. Ha ezek egy részét a szakképzés felé lehetne terelni, akár az egyszerűsített, inkább csak alapokat adó képzésbe, akkor ennek nemcsak a szakképzésben és a szakképzett munkaerő szempontjából lenne jelentősége, hanem bizonyos társadalmi csoportok, például a romák problémáira is megoldást jelentene. A másik irány, ahonnan a fiatalok a szakképzésbe érkehetnek, a felsőoktatás. Jelenleg számos, a munkaerőpiacon eladhatatlan szakmát oktatnak a felsőfokú képzésben. Ha ezek számát szűkítjük a foglalkoztatási igényeket figyelembe véve, akkor felülről is lesz egy olyan réteg, amelyet a szakképzés irányába lehet terelni. Sajnálattal tapasztaljuk, hogy a valóságtól lefelé rugaszkodottabb felsőoktatási képzésekre olyan családok küldik a gyerekeket, ahol rendkívül nagy erőfeszítésbe kerül a pénz előteremtése, miközben nem ismerik a világot, álmokat, reményeket kergetnek, majd óriási a csalódás éri őket, amikor a médiaképző vagy a stílist-iskola után nem tudnak elhelyezkedni. A szakképzés számára itt is van tartalék.

– Vizsgálja-e a kamara, hogy a következő években hogyan változik meg a szakmaszervezet a piaci igények alapján? A hagyományos szakmák közül melyek fognak eltűnni, és melyek azok, amelyek nagyobb teret kapnak?

A szakképzett munkaerő gyorsabban el tud helyezkedni más munkahelyeken. Azt gondolom, hogy az alaptendenciák tekintetében, ha csak valami nagy gazdaságpolitikai fordulat nem következik be, nem várható a következő években lényeges változás: maradnak meghatározóak ugyanazok az autópári, építőipari, elektronikai, vendéglátóipari igények, amelyek az elmúlt években is meghatározták a szakképzést.

– Jónak tartaná-e, hogy a szakmát tanulók, a szakmunkások külföldön szerezzenek gyakorlatot? Esetleg ösztöndíjasként bejárják a világot, megtapasztalják a szakma mesterfogásait, külföldi gyakorlatot szerezzenek?

– Szerintem ez a folyamat már most is zajlik, sőt erősödik. A külföldön szerzett tapasztalat munkakultúrát tud teremteni, és egy idő után társadalmi fejlődéssel is együtt jár. Hiszen ezek a fiatalok visszajönnek az országba, s egyrészt egy olyan országba akarnak jönni, ahol az elvárásaink vagy az addig látottaknak megfelelő az élet, másrészt ők maguk is ebbe az irányba mozdítják. Szerintem nagyon fontos lenne, hogy minél több „világlátott” szakmunkásunk legyen.

– Azt mondják, a gazdasági válság legalább tíz évre visszavetette a magyar gazdaságot. A szakképzés is ugyanilyen arányban?

– Ezt még nem tudhatjuk. A munkáltatói oldalt egyrészt érintik a szakképzéssel kapcsolatos szabályváltozások, ezeknek – ha nem is nagyok – lehet negatív hatásuk. Másrészt nem tudjuk, hogy a cégek saját, belső problémái mennyire hatnak majd a szakképzésre. Mikor mondja azt egy cég, hogy nem megy a bolt és holtanoptól nem foglalkoztat tanulót... Abban biztos vagyok, hogy a cégek elkötelezettek a szakképzés mellett, tehát valószínűleg az utolsók között veszik elő ezt a kérdést. Ezt ma még nem lehet látni. Mint ahogy az is kérdés, hogyan alakul a kamarai rendszer, a finanszírozás tekintetében milyen megállapodások jönnek létre, mennyire tudjuk életképesen fenntartani az adminisztratív háttérét. Mindkét tekintetben optimista vagyok. Meggyőződésem, hogy a válság egy-két év távlatában nemhogy visszaveti, hanem inkább felgyorsítja a szakképzés reformját, jót tesz, ha szembesülünk a problémával, és mindenki rádöbben arra, hogy ha változtatunk, meg lesz eredménye.

Közép-Magyarország: Szakmák szerint koncentrált központok Sok iskola legyen sok kézben, vagy sok iskola maradjon egy kézben?

Szerencsés helyzetben van a Közép-magyarországi régió, hiszen ebben a térségben található a legtöbb iskola és a legtöbb munkahely. Csak a fővárosi önkormányzat fenntartóként tizenkét, többségében szakmák szerint kialakított Térségi Integrált Szakképző Központot (TISZK) hozott létre. A régió más területei sem állnak rosszul, tavaly huszonegy TISZK regisztrált a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetnél.

Erdélyi T. László

A Közép-magyarországi régió a másik hathoz képest kiemelt térség mind a munkahelyek, mind az iskolák és a képzések száma alapján, s a GDP is itt a legnagyobb: a nemzeti átlagot meghaladja a 35-40 százalékkal. E régióban a legalacsonyabb a munkanélküliség.



Vereckey Zoltán, a Közép-magyarországi RFKB társelnöke

A szakképzésben már több mint öt éve zajlik az integrációs folyamat: nagy szakképző központok jöttek létre, melyek egyrészt a humán erőforrások, másrészt az eszközök, az infrastruktúra területén koncentráltabban és hatékonyabban tudnak működni, mint elszórtan az egyes szakiskolák.

Ebben a folyamatban először országosan tizenhat Térségi Integrált Szakképző Központ alakult, s közülük négy a Közép-magyarországi régióban. 2007-ben elkezdődött az úgynevezett második körös TISZK szerveződési folyamat – foglalta össze az elmúlt évek eseményeit Vereckey Zoltán, a Pest Megyei és Erd Megyei Jogú Városi Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, a Közép-magyarországi RFKB társelnöke.

Az „első körös” TISZK-ekkel az elmúlt években folyamatosan gondok voltak. Sokkal több időt kellett volna az előkészítésre, a tervezésre fordítani, különösen arra fókuszálva, hogy mi lesz az intézményekkel a pályázati forrás megszüntése után. Mikor kiderült, hogy a rendszer jogi szempontból is problematikus, a szakképző központoknak át kellett alakulniuk a hatályos társasági törvény szerinti társaságokká – általában nonprofit kft.-vé –, mert egyébként nem tudnak működtetni bizonyos tevékenységeket. Ráadásul szakképzési hozzájárulást is csak az átalakult és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetnél regisztrált TISZK-ek fogadhatnak be 2008 szeptemberétől.

Magyarországon mindemellett a mobilitással is sok a probléma, s bár az infrastruktúra ebben a régióban a legjobb, itt sem egyszerű megoldani az utazást egyik intézményből a másikba. Pedig az elgondolás nagyon jó: a szakképzés egy központi képzőhely kiválóan felépített és felszerelt tanműhelyben történik. Ezzel a „sokan keveset fejleszhetnek” elvet felváltja a „kevesebben sokat fejleszhetnek elve”, mellyel

lehetőség nyílik arra, hogy az intézmények lépést tartsanak a technológiai fejlődéssel – kapcsolódott be a beszélgetésbe Szűcsné Szabó Katalin régiós koordinátor.

A szakmai érvek mellett természetesen finansiális érvek is érvényesülnek akkor, amikor az iskolák a szakképzést az intézmény falain belül szeretnék tartani és nem valós vállalati kör-

A régió átnyúló TISZK-ek problémája a régiókban negyvenegy intézményt érint – jelezték a szakképzési koordinátorok. A főváros bizonyos szempontból könnyebb helyzetben volt, mint a többiek a régióban. A városon belüli közlekedés lehetővé teszi mind a diákok, mind a pedagógusok számára az egyik iskolából a másikba való eljutást, másrészt az, hogy egy fenntartói kézben vannak az iskolák, megvalósítható volt a szakmacsoportok szerinti integráció. Pest megyében viszont nehézséget jelent a közlekedés, valamint a több fenntartó és többféle érdek összeegyeztetése, és az a tény, hogy kevesebb számú iskola található egy-egy szakmacsoportban. Gondot okoz az is, hogy míg a környező országok zömében egyetlen minisztérium koordinálja a szakképzést, nálunk több mint tíz minisztérium kezében van ez a feladat, ilyen elaprózottan nem szabadna a szakképzés irányítását kezelni – mutatott rá a szakember.

Évek óta hallhatjuk, hogy nem annyi és nem olyan végzettségű szakmunkás végez a szakiskolákban, mint amire a gazdaságnak szüksége lenne. Vannak hiányszakmák, bizonyos szakmákban viszont túlképzés történik, ráadásul úgy, hogy nemcsak a mennyiség, hanem a szaktudás minősége is kifogásolható. Bizom benne, hogy a kompetencia-alapú oktatás és a modulrendszer bevezetése, valamint a munkaerő-piaci igények tudatosabb figyelembevételére és az RFKB folyamatos munkája idővel orvosolja ezeket a problémákat – mondta Szűcsné Szabó Katalin.

– Az RFKB-k egyik fontos feladata a tavalyi évtől kezdve az, hogy meghatározzák az adott régió szakképzési irányait és arányait, és a TISZK-ek részére konkrét iránymutatást adjanak a beiskolázáshoz. A tavalyi évben volt az első próbálkozás arra, hogy a szervezetek közötti összefogás révén egy olyan nagy-



Szűcsné Szabó Katalin regionális koordinátor

szabású munkaerő-piaci kutatás valósuljon meg, melynek során tizenkétezer gazdálkodó szervezettől első kézből nyerhetünk információkat az igényeikről. A régiós konzorciumi tanácsok megtették a beiskolázásra vonatkozó javaslatukat – avat be bennünket a kamarai projektbe Vereckey Zoltán.

A munkaerő-piaci kutatás az idén is folytatódott, a vállalati szféra mellett megkérdezték a

közsféra bizonyos szereplőit, például önkormányzatokat, egészségügyi intézményeket, valamint végzett diákokat is. A kérdőíves felmérést kiegészítették a szakemberekkel készített mélyinterjúk, melyek révén sokkal árnyaltabb képet kaphattunk a piaci változásokról. Az idén az országos 12 588 lekérdezés közül 1700 a Közép-magyarországi Régióban történt. Vereckey Zoltán kiemelte, hogy a felmérés során sok nehézséggel kellett szembenézni, hiszen a válság hatásait már a bőrükön érezték a vállalatvezetők. A cégek zöme bizalmatlanul fogadta, hogy adatokat kérnek tőlük, de természetesen a bizonytalanság is közrejátszott. Arra a kérdésre, hogy egy és öt éven belül a foglalkoztatás miként alakul a vállalkozásnál a különböző szakmákban, csak 40 százalékuk tudott vagy mert válaszolni. Ebben nemigen mutatkozott különbség a nagyvállalatok és a kis- és közepes vállalkozások között.

A kérdőíves felmérésen túl a Közép-magyarországi régióban több mint 20 szakképzési fórumot szerveztek a munkaerő- és munkavállalói érdekképviseletek, valamint a kamarák. Közös párbeszédre invitálták a munkaadókat, a képzőket és a fenntartókat, hogy a kutatási eredményeket minél több információval lehessen bővíteni. A fórumokon lehetőség szerint szakmák szerint gyűjtötték az információkat.

Augusztus végén egy háromnapos műhelymunka folyamán elemeztük a kutatás során és a fórumokon begyűjtött információkat. Ezután egységes metodika alapján besoroltuk a szakmákat azon szempont szerint, hogy melyeket kell kiemelten kezelni, azaz lehetőség szerint több diákot beiskolázni, melyeket kell szinten tartani, s melyek azok a szakmák, amelyekben túlképzés mutatkozik, tehát a jövőben csökkenteni kellene a beiskolázást. Összesen 258 alap- és szakképzésre és 461 kimenetre tettünk javaslatot, valamint arra is, hogy bizonyos szakmák – például az ötvös, bőrműves, óras,

Hiányszakmák és túlképzés a régióban

Fejlesztésre szoruló képzések: csecsemő- és gyermekápoló, ápolási asszisztens, mentő-ápoló, bolti eladó (e szakmára több régióban túlképzés a jellemző), gépi forgácsoló, géplakatos, hegesztő, hűtő- és klímaberendezés-szerelő, hűtő- és klímaberendezés-karbantartó, vegyipari gépésztechnikus, távközlési és informatikai hálózatszerelő, villanszerelő, festő-mázoló-tapetázó, ács-állványozó, tetőfedő, kőműves.

Túlképzés van: grafikus, kommunikátor, újságíró, konferanári, jogi asszisztens, kereskedelmi menedzser, külkereskedelmi üzletkötő, idegenvezető, utazási ügyintéző szakmákban. (A lista nem teljes)

üvegcsiszoló, cipész, tehát első sorban a kézműves szakmákról van szó – képzése országos beiskolázású legyen. A Közép-magyarországi régióban a tavalyi beiskolázási statisztikák szerint 191 iskolarendszerben oktatható OKJ-s szakmára nem képeznek szakembereket. Ezek között akadnak olyan szakmák is, amelyekre lenne ugyan igény, mégsem oktatják az iskolák. A régióban az RFKB döntése alapján 32 olyan szakma van, melynek beiskolázását ösztönözni szeretnék, és csaknem ugyanennyi szakma beiskolázását viszont csökkenteni a szakmai grémium.

Az alapozás megtörtént

Maradékélv helyett

Duális képzés, a gyakorlat és az elmélet arányának helyes meghatározása nélkül nem lehet eredményeket elérni, nem lehet a piac, az élezt igényeinek megfelelő szakképzést folytatni – hangsúlyozza a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke, a Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vezetője. Kovács Vince állítja, a szervezet segítségével megkezdődött az eredménnyel kecsegtető munka – jöllehet annak még csak a kezdő lépéseit tehették meg.

Kiss Géza

Ez egy legalább ötesztendő folyamat, az RFKB-k működése pedig mindössze két éves múltira tekint vissza. Ugyanakkor az alapozási munkák jól alakultak, hiszen az irány meghatározásában olyan, a szabványos reprezentatív felmérést jóval meghaladó adatfelvétel és elemző munka áll, ami szinte példátlan.

A közvélemény-kutatók ezres minták alapján készítenek elemzéseket – míg nekünk egy 12 ezres, országos kutatás áll rendelkezésünkre. Méghozzá a piac minden szereplőjével, kezdve a nagytól a mikro-vállalkozóig. A gazdasági szféra szereplőinek igényeit, elvárásait igyekszünk beépíteni a rendszerbe, azok alapján szeretnénk a paradigma-váltást biztosítani.

Nagyon mélyről kellett elindulni, hiszen a ma még mindig élő, normatív rendszer megfojtja a képzést. A szakképző intézmény csakis a mennyiségben, a minél magasabb tanulói létszámban érdekelt, s mindaddig, míg részéről a bizonyítvány átadásával be is fejeződik a munka, ez a helyzet nem is változik. Nincs visszacsatolás, senki nem foglalkozik azzal, hogy mi lesz a frissen végzettel, talál-e magának munkát. A minőség így mellékes, sokadrangú tényező.

A szakképzés terhe az is, hogy régóta maradékválva működik,

életüket. Már nem szűgyen, ha „csak” a szakmaszerzés jut el a gyerek – állítja a regionális bizottság társelnöke, aki úgy látja, hogy a manapság sokat emlegetett romaintegrációnak is e helyütt kell megvalósulnia. Szakmai versenyek zsűritagjaként úgy látja, hogy a tehetséges cigány fiatalok a szakképzési rendszerben megáll(hat)ják a helyüket, életműjük megváltoztatható.

Gazdasági válságot élünk, amit meggyőződése szerint jelentős szerkezeti váltás követ majd. Nem mindegy tehát, hogy milyen utat készítenek elő a jövő nemzedéknek. A divatszakkmák további túlképzésének nincs értelme – ugyanakkor például a fémiparban, az építőiparban, vagy éppen az ápolónőképésben, a mezőgazdasági gépjávitás

Hármas követelmény

Egész életemet a versenyszférában törlöttem. Hatvanhat éves vagyok, és gazdag tapasztalatok birtokában állok, a jó szakemberképzésnek három alapvető követelményre kell felkészítenie. Legyen alkalmas a fiatal a csoportmunkára, viseltesen tiszteltet a szakmája iránt, ami minőséget hordoz, s végül legyen a vérében a pontosság, precizitás.



Kovács Vince, a Nyugat-dunántúli RFKB társelnöke

azaz gyakran olyan gyerekek kerülnek be tömegesen a rendszerbe, akik sehol másutt nem kellenek, s akik teljesen motiválatlanok. Közülük sokan végzett szakemberként sem akarnak dolgozni, nem is állják meg a helyüket. Ahhoz, hogy ez ne így legyen, alapvető szemléletbeli váltásra lesz, van szükség.

– Évek óta halljuk, hogy a jó szakmának értéke van. Olvashatunk egy-egy jó, a gazdálkodó és az iskola közötti gyümölcsöző kapcsolatról is, de vannak-e bizonyos jelei annak, hogy ez általánosan váljon a valóság? – kérdeztük Kovács Vincét.

– A jó szakma iránti igény ismét megjelent, mind többször tapasztaljuk, hogy – főként a szakmunkás szülők – gyerekeiket is az irányba terelgetik, hogy használható, gyakorlati végzettséggel alapozzák meg későbbi

területén, a szolgáltatási szektorban hosszú távon is érdemes bízni. Erre kell terelgetni a fiatalokat.

Mennyire biztosítottak a pénzügyi feltételek? Hiszen akár mennyire is tisztességes a szándék, lássuk be, a piszkos anyagiak nélkül valahogy semmi sem úgy működik, miként szeretnénk – vetjük közbe.

Ha az RFKB-k működési feltételeit nézzük, akkor tavaly és idén is megvoltak, vannak a legszükségesebb források. Ugyanakkor az úgynevezett decentralizált alapokat a válságra, a kényszerű megszorításokra hivatkozva zárolták, ami milliárdos veszteségeket jelent. A remélt pénz tehát nem jut el a céljához. Ez pedig bűn – fogalmaz az elnök –, hiszen ha a szakképzés nem újul meg, nem segíti a gazdasági fejlődést, akkor nem jövünk ki a válságból.

Az IPOSZ egyetért a hároméves szakképzés bevezetésével

A kis szakmákról országosan kellene dönteni

Magyarországon ma a vállalkozásoknak mindössze két százaléka képez tanulót, ez elmarad az európai átlagtól – mutatott rá a gyakorlati képzés hiányosságainak egyik okára Solti Gábor, az IPOSZ nemzetközi és oktatási igazgatója. Véleménye szerint az RFKB-knak a beiskolázásoknál konkrét számok helyett inkább trendeket kellene meghatározniuk.

– Losonczi –

– Mi a véleménye az RFKB-k működéséről?

– A mára kialakult rendszer működik, alkalmas arra, hogy a vállalkozások bevonásával, bizonyos nagyságrendben, egy adott térségben mérje a szakképzési szükségleteket. Ez nem könnyű feladat – főleg a gazdasági válság időszakában – hiszen aki-

– Az IPOSZ olyan családi és mikro-vállalkozásokat képvisel, amelyek 94 százaléka tíz fő alatti létszámmal végzi a tevékenységét. Hogyan tudja a szempontjaikat érvényesíteni a bizottságokban?

– Az országban 240 ipartestület van, ezeknek a vezetői tagjai a különböző kistérségi társulásoknak és a munkaügyi paktumoknak. Összesen csaknem 200 szakmát képviselnek.



Solti Gábor, az IPOSZ nemzetközi és oktatási igazgatója

ket ma beiskolázunk, azok csak három-négy év múlva kerülnek ki a munkaerőpiacra. Rádásul a gazdaság csak az egyik szegmense annak az érdekszférának, amely meghatározza, hogy mire van szüksége az országnak. Stratégiai vagy közép- és hosszú távú gazdaságpolitikai érdekek is közrejátszanak abban, hogy kiket kell képezni. Az IPOSZ egyébként mindig ódzkodott attól, hogy konkrét számokat mondjon, mi inkább trendeket tudunk jelezni.

Ez az a bázis, amelyre alapozva viszonylag jó állásfoglalásokat meg lehet fogalmazni. Az RFKB rendszer legnagyobb hibájának éppen azt tartjuk, hogy a szakmai bizottságok nem szervezet-szerűen, hanem egyéni szakértőkre alapozva működnek. Szakértői listából dolgoznak, de a szakértők álláspontja szubjektív, nem az országos szakszövetség vagy valamelyik ipartestület véleményét tükrözi. Azt szeretnénk, hogy az iskolafenntartók oktatási bizottságaiban szerve-

zetszerűen ott legyenek benne a helyi ipartestületek képviselői is, mert csak akkor tudjuk a szempontjainkat érvényesíteni.

– Az IPOSZ álláspontja szerint milyen változás várható attól a döntéstől, hogy újra lehet hároméves képzést folytatni bizonyos szakmákban?

– Jelenleg a közoktatási kötelezettség a 10. osztályig tart, utána lehet szakképző évfolyamot indítani a 11–12. évben. Ez sem a gazdaságnak, sem a gyerekeknek nem jó. Nincs értelme ugyanis két éven át azokat a közoktatási tárgyakat ismételtetni, amelyeket a diákok nyolc év alatt nem tanultak meg. A parlament az idén megszavazta azt a lehetőséget, hogy a szakképzés már a 9. évfolyamon elkezdődhet, és három év múlva szakma lehet a tanulók kezében. A képzés idejének 30 százalékát közismereti tudnivalók tanítására kell fordítania az iskolának. Az előre hozott képzés 87 szakmát érint. A kerettanterv még nem készült el, így ezzel a lehetőséggel csak a következő tanévtől lehet majd élni. Ez azonban csak egy lehetőség, amellyel akkor élhet az oktatási intézmény, ha a fenntartó és a regionális bizottság is hozzájárul. Úgy hallottam, hogy az iskolák is nagyon várják, ugyanakkor olyan információink vannak, hogy ezzel 16 ezer közoktatási tanár állása kerül veszélybe. Úgy érzem, hogy ebben a kérdésben is árnyaltabban kell fogalmazni, a tanárokat át kell képezni és meg kell őrizni a szellemi kapacitást.

– Véleménye szerint ezzel a lépéssel fel lehet kelteni a fiatalok érdeklődését a szakképzés, a szakmunkáspályá iránt?

– Elsősorban munkahelyeket kell teremteni, és ezt csak konjunktúrában lehet, most éppen nem ilyen időköt élünk. A másik nagy gond – és ez összeurópai társadalmi baj –, hogy a társadalmak túl akadémiássá váltak. A gimnáziumi érettség, a felsőfokú végzettség megszerz-

se nem oldja meg a gondokat: attól még nincs munkahely, nincs tapasztalat. Nehéz egy szakmát 18 éves korban megszerettetni, főként nagy munkaintenzitású szakmák esetében. Iparosaink azt vallják, hogy akik 14 éves korukban bekerülnek a szakképzésbe, azok még meg tudják szokni a munkafegyelmet, a 16 éves korban bekerültekkel már nehezebb bánni, és akik érettségi után kezdenek szakmát tanulni, azokkal még több a probléma.

– Az IPOSZ szempontjából nézve az RFKB-k területi döntései megfelelnek-e a kézműves szakmák igényeinek?

– A kifejezetten kézműves szakmák esetében sok RFKB a kis érdeklődés miatt nem is tud szakképzést indítani a régióban. Az IPOSZ már régóta javasolja, hogy a kis szakmákról országos szinten kellene dönteni, és készen áll arra, hogy ebben koordinátori szerepet lásson el. A többi szakma esetében pedig úgy véljük, hogy árnyalni kellene a képzést. Egy villanyselelő dolgozhat lakásfelújításon, de egy világcégnél is végezhet bonyolult munkákat. Ezt a különbséget a jelenlegi OKJ nem nagyon tükrözi. Mi egyébként azt valljuk, hogy az iskolai tanulmányokban folyó képzésre szükség van, de így nem biztos, hogy olyanok végeznek, akikre valóban szüksége van a gazdaságnak. Ma a magyar vállalkozások mindössze két százaléka képez tanulót, és ez a szám alatta van az európai átlagnak. Segíteni kellene a családi és kisvállalkozásokat, hogy több gyakorlati hely legyen. Ennek megvannak a feltételei, hiszen a tanulótartás költségei leírhatók, viszont csak éves elszámolás alapján. Így a vállalkozónak kell megelőlegeznie a pénzt. Az IPOSZ véleménye szerint vagy át kellene térni a negyedéves elszámolásra, vagy havi átalányt kellene fizetni a vállalkozónak, hogy a tanulók képzéssel kapcsolatos kiadásait fedezni tudja.

rendelkeznek megfelelő szintű, naprakész ismeretekkel. Az OKJ esetében még mindig vannak szakmák, amelyek elindításához a szükséges rendeletek nem állnak rendelkezésre, az iskolák és képzők nem tudják tervezni diákborzást, szakma-fejlesztési, oktatási tevékenységüket.

A német-magyar kamara szerint javítani kell a gyakorlati oktatás és a műszaki szakmák társadalmi ismertségén: ehhez szükséges lenne egy olyan országos kampányra, amely bemutatná a szakmai tanulás perspektíváit a fiataloknak és szüleiknek, különös hangsúllyal a gyakorlati képzéssel, valamint az ipari-műszaki szakmákra.

Nincs stratégia a szakképzés népszerűsítésére, és a szakmai tudás becstelenség visszaállítása érdekében. A másik oldalról sokrétűbb partneri kapcsolatra van szükség a különböző szintű oktatási intézmények és a vállalatok között. Egyelőre még nem alakult ki érdemi párbeszéd, nincsenek hosszú távú kapcsolatok a vállalatok és az iskolák között, nehezen értik egymás nyelvét, mintha nem is közös érdekelt-ségről lenne szó.

Szükség van a bürokratikus terhek (például többszörös adminisztrációs és adatszolgáltatási kötelezettségek) nagyarányú egyszerűsítésére. A szakképzési hozzájárulás felhasználásakor nem érvényesülnék kellő mértékben a cégek igényei.

– A cégek készek szerepet vállalni és aktívan közreműködni a szükséges intézkedések megvalósításában – összegezte a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara.

Hosszú távra jelenleg nehéz tervezni

Mentsük meg a régi mesterségeket

A gazdaságnak gyakorlatorientált szakemberekre van szüksége, a fiataloknak pedig elhelyezkedési esélyre – fogalmazza meg tömören az RFKB-k küldetését dr. Számadó Endréné, a KISOSZ társelnöke. Az érdekképviselet a kereskedelmi és vendéglátó szakmák koordinálását vállalta a bizottságokban. Ezek azon ritka szakmák közé tartoznak, amelyekben bár nem kell csökkenteni a képzést, gondok azért bőven akadnak.

Losonczi Livia

A KISOSZ – az RFKB-k munkájában részt vevő többi szervezet-hoz hasonlóan – tavaly és idén is 700 kérdőíves felmérést végzett a vállalkozók körében a szakképzéssel kapcsolatos tapasztalatokról. Valamennyi régióban fórumot szerveztek a munkaadók és az iskolák képviselőivel, és részt vettek a társ érdekképviseletek fórumain is. Ezen kívül folya-



Számadó Endréné, a KISOSZ társelnöke

matosan figyelemmel kísérik az ÁFSZ és Eurostat adatait is, hogy naprakész információkkal rendelkezzenek. Szinte egyöntetű vélemény volt, hogy a tanulókat a jelenleginél hamarabb kellene gyakorlati képzésre kihelyezni, az iskolai gyakorlati tematika pedig modernizálásra szorul, csakúgy, mint a tananyag. A gyakorlati képzés terén egyébként a KISOSZ némileg jobb helyzetben van, mint más szervezetek. A kereskedelmi és vendéglátó szakmákban a vállalkozók valóban a gyakorlatban foglalkoztatják a tanulókat, így azok könnyebben el tudják sajátítani a modern szakmai fogásokat.

– Folyamatosan kapcsolatot tartunk a tagjainkkal, segítünk a tanulószerveződések létrejöttében, pályázatokat keresünk a gazdálkodóinknak, értékeljük a gyakorlati foglalkoztatásokat – sorolja a társelnök, mit tesz a KISOSZ a korszerű szakképzés érdekében.

A kamarákkal együttműködve részt vesznek a gyakorlati oktatóhelyek minősítésében és ellenőrzésében, nem mellékesen pedig olyan vállalkozókat tudnak ajánlani gyakorlati képzőnek, akiket ismernek, és akikről tudják, hogy van mit átadniuk a tanulóknak.

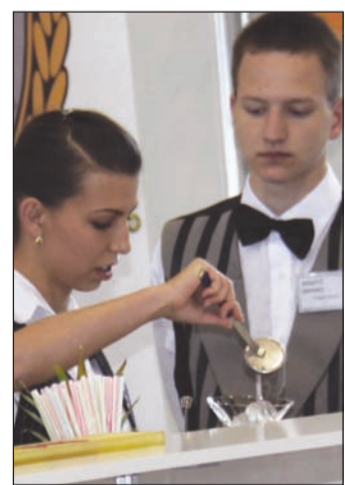
Az RFKB-k legfontosabb feladata most az, hogy meghatározzák a kiemelten támogatott és a hiány-szakképzéseket, illetve megállapítsák, melyek azok a szakmák, amelyekben csökkenteni kell a képzést. A vendéglátó és a kereskedelmi szakmák, amelyeket a KISOSZ képvisel, a támogatott körben vannak. A pincérek, szakácsok minden régióban el tudnak helyezkedni, nem úgy, mint egyéb szakmákban, ahol jelentős a munkanélküliség. A kereskedelem, vendéglátás még az a gazdasági ág, amely felszippantja az embereket, és ebben nagy szerepük van a bevásárlóközpontok, hipermarketek működésének. Ezek viszont más oldalról néz-

ve a szakképzés színvonalának rombolói, hiszen a multiknál árufeltöltést és más „kulimunkát” végeznek az eladók, végül is nem a jól képzett szakemberekre van szükség. A felmérések már most is azt mutatják, hogy a munkaadók nem tartják elsődlegesen fontosnak az érettségi meglétét a kereskedő szakképesítés megszerzéséhez.

– A szakmának nem fog jót tenni az az intézkedés sem, amelynek értelmében néhány

kereskedelmi szakmában a jövőben nem lesz szükség eladói képesítésre – állítja Számadó Endréné. A KISOSZ álláspontja szerint ez az intézkedés negatív hatással lesz a szakképzés színvonalának fejlesztésére és a szakképzettség munkaerő-piaci keresletének alakulására. Számadó Endréné szerint ez a könnyítés a klasszikus kereskedelmi szakma „lepusztításához” vezet. Korábban ugyanis csak azok kaphattak vállalkozói engedélyt a kereskedelemben és a vendéglátásban, akik szakképesítéssel vagy hároméves szakmai gyakorlattal rendelkeztek. A KISOSZ a felnőttképzés keretében OKJ-s tanfolyamokat indított a képesítés nem rendelkezők számára, akik nemcsak szakmai, hanem vállalkozási, adózási, élelmiszer-higiéniai ismereteket is szereztek.

A KISOSZ fontosnak tartja a pályaorientációt, a pályaválasztási tanácsadási rendszer újragondolását, fejlesztését. A szakmák bemutatását lehetőség szerint minél több fórumon már az általános iskolákban meg kell kezdeni. Például nagyobb hangsúlyt kell kapniuk a szakmabemutatóknak, a pályaválasztási programoknak.



Versenya a Szakma Sztár Fesztiválon

– Most, hogy az RFKB-k hatáskörébe utalták a beiskolázási keretszámot, azt hiszem, igazán jól lehet látni a munkaerő-piaci igényeket, de erre alapozni a mai helyzetben nagyon nehéz – állítja a KISOSZ társelnöke. Jelenleg a vállalkozások 70 százaléka stagnál és bizonytalan, nem látja, hogy miként alakul a helyzete, nem tudja megmondani, mire lesz szüksége a következő években. A beérkező információk alapján úgy tűnik, hogy a vállalkozások átlagosan hat hónapra tudják előre tervezni működésüket, a hosszabb távú előrejelzéseik pontosságát bizonytalan.

A német-magyar kamara országos kampányt javasol

Hiányszakmák, minőségi gondok

A szakemberhiány elsősorban abból fakad, hogy az üzleti élet számára fontos szakmákban nem indul elegendő képzés, illetve a szakmukának nincs presztízse a fiatalok és szüleik szemében – derült ki a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara által a vállalatoktól összegyűjtött információkból. A dokumentum megállapításai sok szempontból hasonlítanak a hazai érdekképviseletek felméréseiből levont következtetésekre, néhol azonban jóval keményebbek a kritikák.

L. L.

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara információi szerint a főbb hiányszakmák az iparban, a műszaki területen: hegesztő, lakatos, forgácsoló, CNC esztergályos és marós, CNC programozó, porfestő, lemez-megmunkáló, szerszámkészítő. Ez a helyzet valamennyi régióra jellemző. A gimnáziumi képzés aránya – a szakképzés rovására – igen magas, a felsőoktatás szintén, pedig a magyarországi gazdaság szerkezete mást kívánna. A gondokat állandósítja, hogy a munkavállalók körében alacsony a mobilitási hajlandóság: a szakmunkásoké pedig jóval alacsonyabb az országon belül, mint a magasabban képzett munkaerőé.

Az oktatás és szakképzés minőségi gondokkal küzd, hiszen hiányoznak a gyakorlatorientált képzési tartalmak, módszerek és oktatók. Az üzleti életben nem elegendő az iskolákban szerzett szakmai felkészültség és nyelvtudás, így ezt a cégeknek kell

pótolni, ami a teljesítménynövekedést fékezi. A szakmai felkészültség minőségét illetően nagy szóródás van az egyes oktatási intézmények között. Az iskolákból kikerült tanulók hiányos tudása miatt a cégekre további betanítási feladatok hárulnak, és ez a termelésből veszi ki a tapasztalt munkatársakat, ezáltal a cég termelő-képessége csökken. Az idegennyelv-oktatás módszere elavult, nem beszédközpontú, tartalma nem készíti fel a vállalat helyzetekre, és a vizsgarendszer sem életszerű követelményeket tartalmaz.

Megállapították, hogy a térségi integrált szakképző központok megalakulása irányíthatatlanná vált; ahány TISZK, annyi-féle társulási forma. A TISZK-ek megalakulásánál nem a helyi szakképzési igényekből indultak ki. A meglévő TISZK-ek kihasználatlanul állnak, a modern be rendezések mellé hiányoznak a felkészült oktatók és a szakmát tanulni akaró diákok. A TISZK sajnos már nem hozza vissza a bezárt szakmunkásképzőket, műszaki szakközépiskolákat.

Összehangolatlanok és szétaprózottak az adatbázisok Ösztönzés és átfogó információs kampány kellene

Lehangoló válaszokat kapott a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége a szakképző iskolát végzett fiatalok tapasztalatait elemző felmérés során. A szervezet ugyanakkor hasznosnak tartja az RFKB-k munkáját, de – mint Sepsi Zsigmond, az oktatási és szakképzési szekció vezetője hangsúlyozta – eredmény csak hosszabb távon várható.

– Losonczi –

Óriási előrelépés, hogy az RFKB-kban részt vevő érdekképviseletek képesek egymással egyeztetni, és közös projektben részt venni. Egyedülálló az a szakértői hálózat is, amit a szakképzéstervezés és – szervezés területén létrehoztunk – fejtegette ki Sepsi Zsigmond. A VOSZ igen komoly feladatot tölt be az RFKB-k munkájában. Miután a bizottságokban részt vevő munkaadói és munkavállalói szervezetek felosztották egymás között a szakmákat, a VOSZ 23 szakma felügyeletét kapta meg, ezenkívül 14 kistérségben végzi a szakmai szükségletek felmérését. A szakmai szerve-

ják gondjait, javaslatait. A VOSZ jelentős szerepet vállal a kérdőíves felmérésekben is. Az RFKB-kban részt vevő szervezetek mindegyike 700 interjút készít a vállalkozásoknál egy megadott kérdőív alapján. A VOSZ tavaly és idén is több felmérést végzett. Ugyanakkor ebben az évben gondot jelentett, hogy a munka megkezdésekor a pénzügyi és gazdasági válság már érezte negatív hatásait. A VOSZ által megbízott oktatási szakemberek gyakran szembesültek azzal, hogy a vállalkozók nem kívánnak felelni a kérdésekre, nem akarnak részt venni a felmérésben. A válaszadók többsége nem tudott érdemben reagálni arra a kérdésre, hogy milyen létszámváltozás

sével is kibővítette. Egyrészt megkérdezték a tavaly végzett szakmunkástanulókat az első év tapasztalatairól. Sepsi Zsigmond szerint a kérdőív felér egy szociológiai felméréssel. Általános tapasztalat, hogy a pályakezdők közül a megkérdezettek körülből 60 százalékának nincs jelenleg munkahelye, vagy alkalmi munkás, sokukat minimálbéren foglalkoztatják, gyakorlati tudásuk szinte nulla, csakúgy, mint idegennyelv-ismeretük. Másrészt több úgynevezett mélyinterjút készítették nagyvállalati vezetőikkel és önkormányzati képviselőkkel. Sepsi Zsigmond gondnak tartja, hogy nem egységesek az adatbázisok. Ahány adatbázis, annyiféle értéket mutat ki ugyanarról a tevékenységről vagy célcsoportról, arról, hogy adott szakmában hányan járnak iskolába, hányan végeznek, milyen a tanulószervezők aránya stb. Az Oktatási Minisztérium, a Munkaügyi Minisztérium, a Foglalkoztatási Hivatal, a munkaügyi központok, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet alapfeladatai közé tartozik az adatgyűjtés, a rendszerezés és az adatszolgáltatás. Az RFKB-kban részt vevő szervezetek felmérései egy újabb adathalmazt jelentenek. Ezeket az információkat össze kellene hangolni, hogy létrejöhessen egy referencia-adatbázis. Csak ebben az esetben lehetne egy három-négy éves ciklust a maga sikereivel, sikertelenségeivel, problémáival együtt értékelni – állítja Sepsi Zsigmond.

Ahhoz, hogy a fiatalok nagyobb kedvvel forduljanak a szakképzés felé, szükség lenne pozitív ösztönzők bevezetésére. Az ezzel kapcsolatos törvénytervezet már megszületett: a diákok mintegy 20 hiányszakmában kaphatnak majd ösztönzőt. A gazdasági nehézségek miatt azonban ennek a bevezetése is csúszik, és valószínűleg csak a 2010. szeptemberi beiskolázásra jelenik meg a rendelet. A VOSZ oktatási és szakképzési szekciójának vezetője rendkívül fontosnak tartja a társadalmi tudat alakítását, amelyhez sokkal komolyabb kommunikációra, az egész országot átfogó információs kampányra lenne szükség.



Sepsi Zsigmond, a VOSZ oktatási és szakképzési szekciójának vezetője

zet a munka során szoros és élő kapcsolatot tart fenn a vállalkozásokkal. Tavaly régióként két-két, az idén pedig egy-egy fórumot tartottak a munkaadóknak, hogy tájékozottassák őket a tapasztalatokról. Ezek a találkozók lehetőséget adnak a vállalkozóknak, hogy elmond-

várható négy év múlva. Kevés pozitív válasz érkezett a beruházásokkal kapcsolatban is, és ez nehezítheti a jövőre vonatkozó foglalkoztatási igények és a kapcsolódó képzések meghatározását.

A VOSZ ebben az évben a felméréseket interjúk készítés-

Harminkét szakmát felügyel a MGYOSZ Rugalmas az új képzési rendszer

A szakmai trendek követése nélkül nehéz előre tervezni a szakmai szükségleteket – hangsúlyozza Csányi Lászlóné a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének (MGYOSZ) képzési igazgatója. Úgy véli, hogy ennek érdekében az RFKB-k döntéseinek előkészítésekor a jelenleginél nagyobb szerepet kellene kapniuk a szakmai szervezeteknek.

Losonczi Livia

– Mit tesz a MGYOSZ a korszerű szakképzés megteremtéséért?

– A MGYOSZ is közreműködik a munkaadói és munkavállalói szervezetek, valamint a kamarák közös, a keresletvezérelt szakképzés érdekében lebonyolított projektjében. Ennek célja, hogy az RFKB-kban lévő képviselők számára javaslatokat tegyen az iskolákban oktatott szakmák irányaira és a beiskolázás arányaira. A több részből álló projekt keretében az egyes szervezetek regionális koordinátorai felméréseket végeznek, kapcsolatot építenek a cégekkel. Az RFKB-kban képviselt tizenhét szervezet évente számos felmérést végez. Ebben az évben körülbelül nyolcezer céget és háromezer pályakezdőt kerestünk meg a munkaerő-piaci igényre, illetve a szakképzésre vonatkozó kérdőívekkel. Koordinátoraink ezenkívül több száz személyes interjút is készítenek a nagyobb cégekkel, TISZK-ekkel, intézményfenntartókkal, hogy minél több információt szerezzünk. Az együttműködő érdekképviseletek egymás között elosztották a szakmákat, mi harminkettőt felügyelünk. Végül fontos feladatunk a regionális szakági konzultációk szervezése: korábban nem volt rá példa, hogy iskolafenntartók, iskolák, vállalatok, szakszervezetek munkaügyi központok leülnek és megvitatják adott szakmai kör oktatását, igényeit, problémáit. Tavaly minden régióban két konzultációt szerveztünk: a MGYOSZ szervezésében 738-an vitatták meg a szakképzés előtt álló feladatokat. Idén régióként csak egy hasonló rendezvényünk volt. Nagyon fontos, hogy a gazdaság szakemberei bekapcsolódjanak ebbe a mun-

kába, és elmondják, mit várnak az egyes szakmáktól. Úgy látom, hogy ezen a téren pozitív elmozdulás történt: tavaly bizony sok helyről elküldték a felméréseket végző embereinket a cégek, nem kívántak részt venni benne. Idén már egészen másként fogadtak bennünket. A régiós konzultációkon is többen vettek részt, mint tavaly. Sok cég egyetért ezzel a munkával, annak ellenére, hogy láthatóan nehéz felmérni a munkaerő-piaci igényeket.

– Érezhető-e, hogy a véleményük megjelenik a szakképzéssel kapcsolatos döntésekben?

– Úgy látjuk, hogy a szakképzés fejlesztésének csaknem minden területén figyelembe vették az észrevételeinket, vonatkozzon az akár a tartalomra, akár a képzés új rendszerére, akár a szakmastruktúra változására vagy

munkaerő-piaci helyzet, hanem figyelni kellene a szakmai trendeket is, ahogy azt más európai országokban teszik. Így reálisabban fel lehetne mérni, hogy mire lesz szükség négy-öt év múlva.

– A szakképzés oldaláról megközelítve, mennyiben tér el a MGYOSZ helyzete más munkaadó szervezetekétől?

– Olyan szempontból nem tér el, hogy az RFKB-ban minden országos érdekképviselet regionális képviselői egyaránt részt vesznek. Viszont éppen ez jelenti a problémát, mert egészen más a helyzete egy olyan szervezetnek, amely egyetlen ágazatot képvisel, mint a MGYOSZ-nak. Mi több olyan nagy ágazatot képviselünk, mint az építőipar, a faipar és a könnyűipar, és az onnan érkező információk beszerzésére, egyeztetésére nincs támogatás, az összesített igényük kevésbé jelenik meg a régiók szintjén.

– Az RFKB-k két éve működnek új rendszerben. Milyen eredmények születtek azóta, és mely területeken van szükség további változtatásra?

– Fontos eredménynek tartjuk, hogy a gazdaságnak megnőtt a befolyásuk. Sajnos a szakképzés még ma is az iskola-rendszer által vezérelt, vagyis a különböző rendelkezések az iskolák szempontjait veszik figyelembe. Részenek a következménye, hogy a gyerekek még ma is kevés üzemi körülmények között zajló gyakorlati oktatásban részesülnek, mindenképpen csökkenteni kellene az elméleti oktatás mennyiségét. Több intézkedés történt annak érdekében, hogy a gazdálkodó cégek vállalkozzanak tanulóképzésre. Többforrást lehetett biztosítani a vállalatoknál folyó, elsősorban hiányszakmák gyakorlati képzésére. Ezért volt nagyon fontos, hogy az MKIK és az érdekképviseletek összefogással elérték, hogy a parlament visszavonja a szakképzési hozzájárulás módosított felhasználására vonatkozó törvény módosítást, amely jóval megnehezítette volna a gyakorlati képzést végző cégek a tanulóképzést.



Csányi Lászlóné, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének képzési igazgatója

az elaprózott intézményrendszerre. Nem állítható, hogy ma már minden jól megy, de nagyon sok változás történt. A MGYOSZ szerint azonban változtatni kellene azon, hogy a döntésekben ne csak a regionális szemlélet uralkodjon, hanem a szakmai szervezetek igényei, észrevételei kapjanak nagyobb szerepet. Tehát nemcsak azt kellene vizsgálni, hogy milyen a jelenlegi

vállalatoknál folyó, elsősorban hiányszakmák gyakorlati képzésére. Ezért volt nagyon fontos, hogy az MKIK és az érdekképviseletek összefogással elérték, hogy a parlament visszavonja a szakképzési hozzájárulás módosított felhasználására vonatkozó törvény módosítást, amely jóval megnehezítette volna a gyakorlati képzést végző cégek a tanulóképzést.

Rövidebb út a fiatalok szakmaszerzéséhez

(Folytatás az 1. oldalról)

– Az iskolai rendszerű szakmunkásképzést a közoktatási rendszer részeként a közoktatási törvény (Kt.), a szakképzési szakaszt illetően, pedig a szakképzési törvény (Szt.) szabályozza. A hatályos rendelkezések szerint a szakiskolának 9–10. évfolyama, továbbá az OKJ-ban meghatározott számú szakképzési évfolyama van. A Kt. lehetővé teszi ugyan az eltérést ettől a szerkezetétől, de ezt feltételhez, például életkorhoz köti. Az alternatív szakképzés bevezetése új megoldás: a tanulók már az általános iskola elvégzését követően megkezdhetik a felkészülést a szakmai vizsgára, választási lehetőséget kapnak azok, akik nem kívánják igénybe venni a 9–10. évfolyamon folyó oktatást.

– Milyen szakmákat érint az alternatív szakképzés?

– A képzési formában elsajátítható szakmák köre a jövő tanévtől még nem terjed ki valamennyi szakképesítésre. A 2010/2011-es tanévtől 53 szakképesítés oktatására lesz lehetőség ebben a képzési formában, ami 86 kimenetet jelent.

– Mennyiben igazodik a

képzés a munkaerő-piaci igényekhez?

– A munkatevékenység előtérbe kerülése miatt az alternatív szakképzés közelebb áll a gazdasághoz. Osztályt azok a szakképző intézmények indíthatnak, amelyek a Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) döntése alapján jogosultságot kaptak az adott szakképesítésre történő beiskolázásra. Az RFKB-knak a beiskolázás szakirányaira és létszámára vonatkozó döntése a munkaerő-piaci igényein alapul, a képzési formát nem érinti – ez utóbbi a fenntartó kompetenciája. Ha például az RFKB döntése szerint egy Térségi Integrált Szakképző Központ (TISZK) három kőműves osztályt iskolázhat be, a fenntartó dönti el, hogy hány hagyományos és hány alternatív képzési formában tanuló osztályt indít az adott tanévben.

– Mennyiben hasonlít vagy tér el ez a régebbi idők szakmunkásképzésének gyakorlataitól?

– A korábbi szakmunkásképzés és az alternatív szakképzési forma között van hasonlóság, de lényeges különbségek is találhatók. A képzési idő – három év –

megegyezik, ahogy az is azonos, hogy az általános iskola 8. évfolyamának elvégzését követően, 14 éves korban megkezdődhet a szakképzés. Azonosság van abban is, hogy normál esetben (ha nincs évfolyamisméltás) 17 éves korban, szakmunkás-bizonyítvánnyal a kezében léphet be a fiatal a munka világába. A sikeres szakmunkásvizsga letétele a Kt. alapján tankötelezettségét is teljesíti a tanuló. A régi és az alternatív szakképzésre egyaránt a gyakorlatorientáltság jellemző. A gyakorlati oktatás iskolai tanműhelyben már a 9. évfolyamon megkezdhető lesz, a 10. évfolyamtól pedig tanuló-szerződés köthető. Az életszerű körülmények közt, gazdálkodó szervezetnél végzett gyakorlati oktatásnak a szakma elsajátítása mellett a munkára nevelésben is komoly szerepe van. A régi szakmunkásképzésben kötelező volt a matematika, magyar és történelem tantárgyak oktatása, míg ma a kerettantervben foglaltak szerint kell beépíteni az oktatási folyamatba az általános műveltséget megszilárdító elemeket. Lényeges különbség azonban, hogy a képzési rendszerre régen jellemző tantárgystruktúra he-

lyett – ahogy a képzés egészében, úgy az alternatív szakképzésben is – kompetenciák fejlesztése a cél. A korábban kötelezően alkalmazandó, központilag kiadott tantervek helyett ma az iskola készíti el helyi tantervét úgy, hogy a helyi sajátosságokat, a térség gazdaságának igényeit is figyelembe tudja venni.

– Várhatóan a fiatalok között mekkora kör érdeklődik majd a szakképzés e formája iránt?

– Vélelmezzük, hogy nagy lesz az érdeklődés az új képzési forma iránt. Azt azonban, hogy ténylegesen hányan kezdik majd meg tanulmányaikat ebben a képzési formában a 2010/2011-es tanévben, csak becsülni lehet. Fenntartói döntés függvénye, hogy hol és milyen létszámmal tervezik az alternatív szakképzési forma bevezetését. Ehhez ugyanis el kell készíteni a helyi tantervet, módosítani kell az intézmény pedagógiai programját (ami önkormányzati fenntartók esetében a közgyűlés jóváhagyásával történik), és megfelelő felvilágosító, tájékoztató tevékenységet kell kifejteni a szülők körében ahhoz, hogy megismerjék ezt a lehetőséget. Mivel az intézményeknek

a következő tanévre szóló beiskolázási felhívást október végéig meg kell hirdetniük, a bevezetésének a pedagógusok oktatnak, akik jelenleg is ellátnak a szakmai elméleti és gyakorlati oktatáshoz kapcsolódó feladatokat.

– Kapcsolódik-e az alternatív képzéshez uniós vagy állami támogatás?

– Az alternatív szakképzés is a közoktatás része. Állami feladat, finanszírozása a költségvetésből történik. Uniós támogatás közvetlenül nem kapcsolódik hozzá, de a szakképzés fejlesztésére fordítható források – a pályázati kiírások feltételeinek való megfelelés esetén – természetesen elérhetőek.

– Hogyan illeszkedik az OKJ-s rendszerbe?

– Az alternatív szakképzésben oktatható valamennyi szakképesítés szerepel az OKJ-ban. A módosítás csak a jelenleg hatályos OKJ-ban szereplő szakképzési évfolyamok számát érinti. Azon szakképesítések esetében, amelyek az alternatív képzési formában is oktathatók, és a szakképzési évfolyamok száma 3 (2+3 képzési struktúra), ezt két évre csökkentettük (2+2). Indokolatlan lenne ugyanis, hogy ugyanakkor az ismeretanyagok az elsajátítására eltérő időkeretet biztosítsunk az egyes képzési formákban.

A magyar munkaerő nehezen mozdul, a fiatal szakmunkások egy része nem tud a szakmájában elhelyezkedni

Betanítás, folyamatos átképzés vagy szakképzés a jövő útja?

Komoly fejlesztések indultak el a szakképzés területén, de a hatásai még nem igazán láthatók. Benkő István az MSZOSZ oktatási szakértője szerint a felmérések azt mutatják, hogy a fiatal szakmunkások egy része nem tud elhelyezkedni a szakmájában, és ez nem mindig a képzés hibája.

Losonczy Livia

– Nagyon sok minden történt az elmúlt években, és komoly fejlesztések indultak. Ilyen az OKJ és a tananyagok megújítása, a moduláris szakképzés kialakítása, a szakmai vizsgakövetelmények átgondolása, tehát nagyon sok területen történt előrelépés, bár hatásait a szakképzési gyakorlatban még nem igazán látjuk. Szerintünk még nagyon messze van egymástól a gazdaság tényleges igénye és szükséglete, nemcsak a szakmaszerkezetet, hanem a végzett fiatalok felkészültségét, tudását, motiváltságát illetően is. Munkavállalói oldalról mi azt tartjuk döntőnek, hogy a szakképzett fiatalnak biztos munkahelye legyen, életpályát tudjon magának kialakítani, a munkaerőpiacon eladható szakképzettsége legyen. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a szakképzettséget a munkáltatók – néhány hiányszakra kivételével – nem igazán becsülik meg. Meg kell nézni, hogy hol van kollektív szerződés, és hol nincs, milyen viták vannak a tisztességesen végzett munka megfizetése kapcsán,

vagy azt, hogy milyen kiszolgáltatott helyzetben vannak a munkavállalók a munkahelyeken, milyen munkafeltételek mellett dolgoznak. Nem lehet azon csodálkozni, hogy a fizikai pálya nem vonzza a fiatalokat, és a szakmunkás szülő mondja a gyerekének, hogy kövesse őt.

– Elképzelhető, hogy a társadalomban bizonyos sztereotípiák élnek a szakmunkával kapcsolatban, és nem tudatosult, hogy a piacképes szakképzés például nyelvtanulást vagy modern technológiai ismereteket is jelent.

– Valóban a szakmunka jellege, a munkavégzés folyamata, a technológia sokat változott, főleg a nemzetközi tulajdonú, modern technológiát alkalmazó vállalatoknál. Ez azonban nem feltétlenül kedvez a szakképzésnek, mert a multinacionális vállalatok nem azt igénylik, hogy sokoldalúan képzett, általános is művelt szakmunkást kapjanak, hanem abban gondolkodnak, hogy a vállalat igényeire képest különféle továbbképzéseken betanítják a munkásokat. Tehát nem a nagyon képzett szakembereket keresik, hanem betanított és időközönként átképzett munkásokkal akarnak



Benkő István, az MSZOSZ oktatási szakértője

dolgozni. Ezért ez a technológiai váltás nem feltétlenül kedvez a szakképzésnek. Mi viszont azt mondjuk, hogy lehetőleg sokoldalúan képzett, jól felkészült szakmunkások végezzenek az iskolákban, olyanok, akik fel tudnak építeni maguknak egy életpályát a szakmájukban, per-se úgy, hogy közben folyamatosan továbbképzik magukat.

– **Mennyire koordinálják az RFKB-k működését az or-**

szágban? Ha ugyanis csak regionálisan határozzák meg a leendő szakemberszükségletet, akkor hosszú távra konzerválják a jelenlegi szerkezetet, amelyben az ország egyik felében bizonyos szakmákból hiány van, másutt meg fölösleg.

– Valamilyen szintű koordináció létezik, de ha mi abból indulunk ki, hogy a munkaerőpiac igényeihez kell igazítani a szak-

képzést, akkor nem globálisan kell nézni az adatokat, hanem helyileg, régióban, megyében, települési körzetekben. A munkaerő Magyarországon nehezen mobilizálható, és ennek sok oka van. Tehát helyileg kell nézni a munkaerőpiac igényeit, és ennyiből nem baj, hogy az egyes RFKB-k például más és más hiányszakmákat jelölnek meg.

– **Mik a tapasztalataik az RFKB-k munkájáról?**

– Minden RFKB-an ott vannak a képviselőink, nagyon fontos, hogy ezekben együttműködik a munkáltatói és a munkavállalói oldal, tehát folyamatosan egyeztetni tudják a nézeteiket, szembesülnek a tapasztalatokkal, igényekkel. Komoly vitáink vannak, de már a közös gondolkodási folyamat összecsiszolódott. Az RFKB-an beiskolázási számokról folynak viták, arról például, hogy valóban megalapozottak-e a gazdaság jelzései. Nekünk nagyon fontos, hogy egyéb információkat is figyelembe vegyünk. A munkaügyi központok folyamatosan jelzik, hogyan alakul a foglalkoztatottság az adott térségben, miként változik a munkanélküliek száma, és egyéb kutatásokat is végzünk.

– **Munkavállalói oldalról hogyan tudják a felmérni az igényeket?**

– Egyrészt a kutatások alapján, másrészt jelzik a munkáltatói központok, a vállalatok is. Ezen kívül az idén először a felmérés

folyamán bizonyos pályakövetést is végeztünk, azaz megkérdeztük a már végzett, elsőéves munkaviszonyukat töltő fiatalokat is, hogyan élték meg az iskola utáni első évüket. Nagyon fontos tapasztalatokat szerezünk. A pályakezdő fiatalok egy nagy hányada nem abban a szakmában helyezkedik el, amelyet tanult. Ennek többféle oka van: egyrészt ahogy már említettem, olyan méltatlanok a munkafeltételek – például a kereskedelemben, a bevásárlóközpontokban –, hogy a fiatalok ott hagyják a pályát. Előfordul az is, hogy képzés folyik egy bizonyos szakmában, de a szakképző intézet közelében sincs megfelelő munkahely. Kaposváron például van textilipari képzés, de nincs textilipar, talán még a megyében sem. Át kell alakítani a szakképző iskolák szakmaszerkezetét, de ez lassú folyamat. Ahhoz, hogy egy intézményt más szakképzésre állítsanak át, nemcsak más pedagógusokra és szakoktatókra, hanem teljesen más infrastruktúrára van szükség. Ezenkívül a pedagógustársadalom is ellenáll ennek. Én azt is gondolom tartom, hogy az RFKB-an az iskolai szakképzéssel, főleg a TISZK-ekben folyó szakképzéssel foglalkozunk, de a felnőttképzés teljes mértékben kiesik a hatáskörünkől, holott a szakképzés zöme ott zajlik, és ezt semmilyen módon nem tudjuk befolyásolni.

A MOSZ háttérrel is teremt

Speciális szakmákhoz egyedi megoldások

A Munkástanácsok Országos Szövetsége (MOSZ) is tagja annak a konzorciumnak, amely aktív szerepet vállalt a keresletvezérelt szakképzés kialakításában. Szabó Péter, a szervezet képviselője, nem tagadja, kezdetben felmerült többekben is a kérdés, hogy vajon érdemes-e csatlakozniuk a programhoz. Végül a csatlakozás mellett döntöttek, és azóta igazolva látják, hogy helyesen tették.

– Peredi –

Bár korábban úgy vélték, helyesebb lenne a felméréseket központilag irányítani, a tapasztalatok alapján belátták, hogy jobb megoldás nagyobb teret



Szabó Péter, a MOSZ képviselője

adni a régióknak. Így inkább belső ellenőrzéssel és a kéredebiztosok munkájának figyelemmel kísérésével tartották kézben a folyamatot. A kérdőívek elemzését viszont már központilag végezték.

A MOSZ-hoz meglehetősen speciális szakmák gondozása tartozik. Ebben a körben tárgyaltak például egyebek között a művészeti szakmacsoportok jövőjéről is. De olyan sajátos kis szakmák is hozzájuk tartoznak, mint a kishajóépítő, amelynek nyilván nincs nagy kereslete az Alföldön, viszont a Balatonnál annál fontosabb szakma.

A régiós fórumokon részt vettek a színházak, zenekarok, zeneiskolák képviselői. Szó volt azokról a sajátosságokról, amelyek például a zenekarok számára nagyon lényegesek.

Egy hatvantagegú zenekar például nagyjából hasonló korú művészekből áll, akik 30-40 évig is játszhattak együtt, és körülbelül azonos időben válnak nyugdíjasokká. Elengedhetetlenné válik, hogy nagyobb számban álljanak készen a helyükre lépő, képzett

fiatal zenészek. Amúgy a zenészek rendszeres képzése is indokolt.

A MOSZ ezért olyan megoldásokat keres, amely a fiatal művészek számára egyéb szakképzést is nyújt, és amivel munkát találhatnak akkor is, ha éppen nincs szabad hely valamelyik együttesnél. A lényeg, hogy a művészi tevékenységen kívül legyen háttérünk is.

A MOSZ adatainak összegyűjtésénél adódtak technikai nehézségek, de sikerült ehhez is konkrét megoldást találni – mondta Szabó Péter. – Végül is kialakult az a kép, amellyel javasolni tudják, hogy melyek legyenek a kiemelten támogatott szakmák, melyek a támogatottak, és melyek azok, amelyeknek a támogatását a piaci igények nem támasztják alá.

Elégedett a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája

Minőségi és mennyiségi változás szükséges

Határozottan jó véleménye van a keresletvezérelt szakképzés kialakítását segítő MKIK-kezdeményezésről a programban a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligáját (FSZDL) képviselő Szabó Imrénének. Úgy látja, hogy a most a második évébe ért projekt sokat segíthet abban, hogy valóban a piaci igényekhez igazodó szakképzés alakuljon ki. Abban is nagy lehetőségeket lát, hogy a munkavállalókat érintő fontos kérdésekről decentralizáltan tárgyaljanak, és így segítsék a döntéshozatalt.

Peredi Ágnes

Az FSZDL a keresletvezérelt szakképzés érdekében létrejött konzorcium egyik tagjaként aktívan dolgozott az elmúlt időszakban – mondta el lapunknak Szabó Imre. – A folyamat nagyon fontos, mert a hazai szakképzésben minőségi és mennyiségi változásra is szükség van. Úgy kell átalakítani a képzést, hogy az valóban igazodjon a szükségletekhez és a gyakorlati élet követelményeihez.

Kérdéseikkel – a változások elősegítéséhez szükséges információk összegyűjtéséhez – találya a vállalkozásokat keresték meg, az idén a pályakezdeket is bevonták és a kéredebiztosok velük is készítették interjúkat.

– Létrehoztunk egy elektronikus adatbázist, amelynek az értékelését az MKIK háttérinté-

ményei segítik. Most következik a finomhangolás – emelte ki.

Ez a gyakorlatban régióként tartott konferenciákat jelentett a nyári hónapokban. Az OKJ-s képzéseket felosztották a konzorciumban részt vevő szervezetek között, és mindegyik megvizsgálta a maga szakmáit abból a szempontból, hogy a gazdaságnak, a piacnak milyen tudásra van szüksége.

A fórumokon részt vettek az iskolák képviselői, a fenntartók, a munkavállalók és a munkaadók érdekképviseleti, szakmai szervezetei. Kifejtették, hogy tapasztalataik és az előre látható folyamatok ismeretében milyen változásokat tartanak indokoltnak.

Ezeket a tapasztalatokat és javaslatokat összesítették, és így dolgozták ki a beiskolázási javaslatokat azokra a szakmákra, amelyek gondozását a program az FSZDL hatáskörébe utalta.



Mégmértetés a Szakma Sztár Fesztiválon



Szabó Imre, az FSZDL képviselője

A szerteágazó területek jelentős számú tagságot fognak össze az FSZDL-en belül.

– Az a cél, hogy a szakképzési rendszerben fordulat következzen be, és valóban a piaci kereslethez igazodjanak az iskolák. Az első év után még nem volt döntő változás, hiszen akkor még nem állt rendelkezésünkre elég információ. Mostanra már sokkal többet sikerült megismerni, és ezzel közelebb jutni ahhoz, hogy a slágerszakmákban, ahol szükségtelenül magas a képzettek száma, csökkenjen a beiskolázás.

A jelek szerint nincs például szükség annyi frissen végzett fodrászra, mint ahányan erre a szakmára jelentkeznek. Ugyanakkor a hiányszakmák iránti igényt is fel kell kelteni – mondta Szabó Imre. – A mi területünkön ez például azt jelenti, hogy mivel a határország feladatai megváltoztak, sokan azt gondolják, hogy nincs is szükség ilyen irányú képzésre. Ez tévedés. Továbbra is szükséges a

határvédelem rendész képzés, csak megváltozott tartalommal. Mint ahogy a rendőrképzésben is növekedésre van igény, és ezt a kormányzat is felismerte.

Az eddigi eredmények azt jelzik – hangsúlyozza az FSZDL képviselője –, hogy nagyon jó az együttműködés a gazdaság szereplői, a kamarák és a többi érdekvédelmi szervezet között.

Az FSZDL hatáskörébe utalt szakmák

Meglehetősen speciális területek is ide tartoznak: például a fegyveres és rendvédelmi szervekhez tartozó szakmák, a rendészek, a határőrség szakmái, a vasúti és a repüléshez kapcsolódó szakmák, mint például a földi irányítás. Az FSZDL gondolja az autószerelő és a laboratóriumi szakmák képzésére vonatkozó javaslatokat is.

Munkaerő-piaci szereplők a szakképzés koordinációjában

Felelős részvétel, példaértékű összefogás, szakmai háttérbázis

A keresletvezérelt szakképzés rendszerének kialakulása érdekében, a szakképzésfejlesztés regionális koordinációjában jelentős szakmai hatásköröket kaptak a regionális fejlesztési és képzési bizottságok, azaz az RFKB-k. A változások nyomán már másodszer valósult meg a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara vezetésével egy szakmai háttérbázist biztosító projekt.

Köpeczi Bócz Attila

A közoktatásról szóló törvény 2007. szeptember 1-jén, valamint a szakképzési és a szakképzési hozzájárulásról szóló törvények 2008. január 1-jétől hatályba lépő módosításai alapján az RFKB személyi összetételének, vezetési szerkezetének átalakításával az Országos Érdekegyeztető Tanácsban részt vevő gazdasági érdekképviseletek mindegyike tagi, a területi kereskedelmi és iparkamarák az Agrárkamarával együttműködve, társelnöki delegálási jogot kaptak. Ezzel szervezetenként is megteremtődött a felelős részvételi lehetőség a szakképzés regionális fejlesztésében.

A feladatbővítés ellátására a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács 2008-ra és 2009-re is támogatást ítélt meg egy olyan projekt megvalósításához, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara koordinációjával valósul meg, és aminek

Valamennyi részt vevő szervezet valamennyi régióban a koordinációs feladatokra külön munkatársat foglalkoztat, a lokális feladatok hatékony elvégzése, valamint a helyi gazdálkodói kapcsolatok biztosítása érdekében. A régió belüli munka koordinációját a társelnököt delegáló megyei kereskedelmi és iparkamara látja el, összefogva mind a kamarai, mind az érdekképviseleti regionális szervezet munkáját.

Az együttműködő szervezetek már 2008-ban közösen kialakították a munkavégzés kereteit és az egységes elvekre épülő megállapodásokat. A projekt munka sikeressége és eredményessége érdekében elengedhetetlen volt a feladat és felelősségi körök elhatárolása.

Az iskolarendszerű szakképzés aktuális helyzetének feltérképezéséhez, illetve a keresletvezérelt szakképzés alapjainak lefektetéséhez szükséges volt az iskolarendszerben oktatott alap- szakképesítések elosztá-

zett kutatás is új struktúrában történt. Külön kérdőív készült a megkeresett több mint négyezer kisvállalkozás és a hasonló számú közepes vagy nagyvállalkozás számára. Új elemként jelent meg a közzsféra közvetlen vizsgálata is. A regionális munkaerőpiaci helyzet megismerése érdekében minden régióban szakértői interjúk is készültek, amelyek egy-egy területen az érintett képzőintézmények, intézményfenntartók, nagyfoglalkoztatók, munkaerő-piaci szakemberek véleményét tartalmazták.

A felmérés adatait – az MKIK által az elmúlt években folyamatosan fejlesztett ISZIIR rendszer részeként –, online rögzítő rendszerben gyűjtötték össze és dolgozták fel. Ez a programban együttműködő szervezetek számára folyamatos nyomon követést tett lehetővé. Az így létrejött adatbázis szintén online módon lekérdezhetővé vált, így biztosítva, hogy minden szervezet megfelelő információval rendelkezzen saját feladatainak elvégzéséhez.

A felmérés követően az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézete – országos és regionális szempontok alapján – átfogó elemzést készített, mely a régiók képzési és beiskolázási szerkezetének kialakításához, a szakmai munkához fontos szakértői elemzéseket biztosított.

Ehhez szorosan kapcsolódva és részben erre épülve minden régióban szakmai konzultációs fórumot tartottak, amelyek a felmérés információit kiegészítve árnyalták az eredményeket és ezzel hozzájárultak az RFKB-k megfelelő döntésének megszületéséhez.

A regionális fejlesztési és képzési bizottságok elé került javaslatokat a folyamat lezárásaként egységes elvek és metodika alapján alakították ki. Augusztus végén a szervezetek workshop keretében régiókénti szekciókban állították össze a javaslatokat, melyek az egzaktabb befolyásolás érdekében már az elágazásokra születtek meg.

A tavalytól eltérően idén a javaslatlételi folyamat két összefüggő részből állt. Egyfelől az előző évhez hasonlóan elkészültek a régiók általános döntéstáblái, amelyek a régiót érintő szakképzési irányok meghatározására vonatkozó javaslatokat tartalmazták.

A szakképesítéseket négy kategóriába sorolták:

1. Kiemelten támogatott szakképesítés;
2. Támogatott szakképesítés;
3. Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés;
4. A régióban iskolarendszerben nem oktatott szakképesítés.

Az igazi változás azonban a TISZK-ek vonatkozásában megszületett, a tavalyinál sokkal konkrétan javaslatok jelentettek. A 78 TISZK és hat központi képzőhely számára szakképesítéseként születtek meg a beiskolázási létszámra vonatkozó javaslat. A javaslatokban az ismert létszámokból kiindulva százalékos alapon megadott változtatások szerepeltek.

Fontos kiemelni, hogy egyetlen szakképesítés megszüntetéséről vagy oktatásának ellehetetlenítéséről sincs szó. A cél az volt, hogy a fejlesztési források azokhoz a szakképesítésekhez kerüljenek, amelyekben jelentős munkaerő-piaci kereslet mutatkozik, és ily módon a „befektetés” valóban megtérül, mert mind az egyén, mind a társadalom számára hasznos oktatást támogat.

Végzetek iránti kereslet – a kutatások tükrében

Túlképzés és túlkínálat egyszerre

Idén második alkalommal végzett szakiskolai kutatást a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft. (MKIK GVI) azzal a céllal, hogy feltérképezze az üzleti szektor és a közzsféra egyes szegmenseinek a szakképző iskolát végzetek iránti keresletét. A felmérés eredményeiről Tóth István János kutatásvezetővel, az MKIK GVI ügyvezető igazgatójával beszélgettünk.

Kőrösi Katalin

A Szakiskolai férőhelyek meghatározása a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k) részére című kutatási program 2008-ban indult a Munkaerő-piaci Alap anyagi támogatásával. A projekt 2009-ben kibővült, így a vállalati kereslet felmérése mellett lehetőség nyílt a pályakezdő szakképzettek munkaerőpiaci történő belépésének feltérképezésére is. Az eredményeket összevetették a szakképző iskolák várható kibocsátási adataival, s ennek alapján tettek javaslatot a 2010/2011-es szakképzési beiskolázási keretszámokra.

Az adatfelvételt 2009 februárjától 2009 májusáig zajlott az MKIK szervezésében, 16 munkaadói és munkavállalói szervezet részvételével. A kilencezer vállalkozásra és közintézményre kiterjedő kérdőíves adatfelvétel lebonyolítását az MKIK irányította. A mintába kerülő cégek meghatározását, a kérdőív összeállítását és a kapott adatok elemzését az MKIK GVI végezte el.

Régiók szerinti bontásban a Közép-Dunántúlon, illetve a Dél-Alföldön működő cégek között találtunk a legnagyobb arányban olyanokat, amelyek a szakmunkások létszámát növelni tervezik a következő egy évben – foglalja össze a kutatás eredményeit Tóth István János. – A válaszadók 20–28 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nőni fog a szakmunkáslétszám 12 hónapon belül. A tavalyi adatokkal összevetve az ideieket szembetűnő, hogy drasztikusan csökkentek a vállalatok előre jelzett létszám-

forgácsoló és a bolti eladó szakmákban. Ugyanakkor a pincér, a fodrász, a bútorasztalos és a kőműves szakmákat továbbra is túlképzés jellemzi. Az elemzés során munkatársaimmal arra a következtetésre jutottunk, hogy rendkívül nagyok az országos belüli eltérések a szakiskolai kibocsátás munkaerő-piaci illesz-



Tóth István János kutatásvezető, az MKIK GVI ügyvezető igazgatója

kedése tekintetében. Bizonyos régiókban, például Közép-Magyarországon egyes szakmákban komoly szakmunkáshiányra lehet számítani, ugyanakkor az ország más vidékein (például Dél-Dunántúlon) a jelenlegi trendek alapján jelentős a várható túlképzés.

– Az összkép azonban ennél jóval árnyaltabb – hangsúlyozza Tóth István János. – Az eredmé-

korán 3576 frissen végzett szak-képzett fiatal kereset fel a kérdésbiztosok. A kérdőív a 2008 júliusában szakmát szerzett fiatalok munkaerő-piaci pályájának kezdetét vizsgálta, különös tekintettel arra, hogy a szakiskola elvégzése óta eltelt nyolc hónap alatt be tudtak-e, illetve be akartak-e lépni a munkaerő-piacra. A vizsgálat a kiemelten támogatott szakmákra korlátozódott, melyekről korábban az RFKB-k döntöttek.

A válaszadó szakképzett pályakezdők iskolájukkal és szakmájukkal általában elégedettek voltak: ha újra dönteniük kelle-ne, 65 százalékuk újra ugyanazt

szakmát és iskolát választaná, mint korábban. A gyakorlati képzőhellyel kapcsolatban szintén jó véleménynek adtak hangot a végzett tanulók. – Adataink azt az összefüggést is alátámasztották, hogy a családi, kulturális háttér nagyban befolyásolja a felnövekvő gyermek iskolai, valamint munkaerő-piaci előmenetelét, beleértve az elhelyezkedési esélyeket, az álláskeresés időtartamát, a továbbtanulásra vonatkozó ambíciókat és a munkanélküliség válság kockázatát is – mondja a kutatásvezető. – A szakképzétség magas arányban „továbböröklődik” a családban: ha az apa szakképzett, akkor ez valószínűsíti, hogy a gyermek is szakképzétséget vagy magasabb iskolai végzettséget szerez, és végül szakképzettként helyezkedik el a munkaerőpiacon.

A kérdőív a költözésre, mobilitásra, valamint a jövőbeli tervekre vonatkozó kérdéseket is tartalmazott. A megkérdezettek 26 százaléka semmilyen feltétellel nem költözne másik magyarországi városba egy jobb álláslehetőség reményében. A többi megkérdezett 60 százaléka magasabb – a jelenlegi fizetésüket átlagosan 90 ezer forinttal meghaladó – fizetés reményében már fontolóra venné az elköltözést.

– A szakmájukból „kilépő”, tehát nem a saját szakmájukban dolgozó fiatalokra különös figyelmet fordítottunk az adatelemzés során, mivel ez rávilágít a hiányszakmák és a túlképzés újabb fontos vetületére – magyarázza Tóth István János. – Az adatelemzés azt mutatta, hogy a szakképzettek 60-70 százaléka nem a szakmájában dolgozott (vagy egyáltalán nem dolgozott) a megkérdezés időpontjában. Ez az arány a szakiskolát végzetek esetében jóval magasabb, mint a szakközép-iskolai végzettségűek körében. Elmondhatjuk tehát, hogy mivel a szakiskolát végzett fiatalok ritkábban dolgoznak eredeti szakmájukban, a szakiskolai beiskolázási keretszámok meghatározásánál jelentősebb korrekciós tényezőt jelenthet a szakmaváltás, mint a szakközépiskolák esetében.

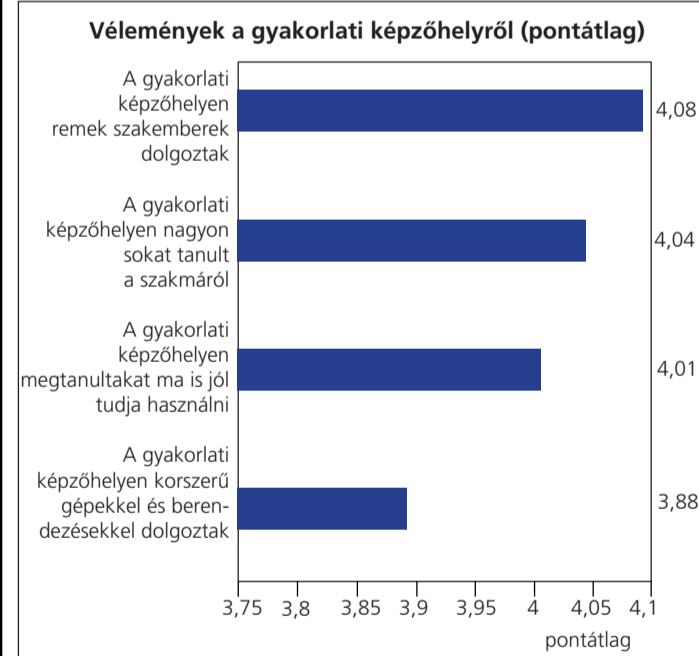


Versenyenben a szép frizuráért

megvalósításában – a magyar szakképzés történetében egyedülálló módon –, felismerve a közös célt, a gazdaság szereplői összefogtak egymással.

A projekt fő célja széles alapon nyugvó szakmai háttérbázis biztosítása, amely megfelelő támogatást tud nyújtani az RFKB-k számára a szakképzést érintő alapvető döntések meghatározásához. 2009-ben is az volt a konkrét cél, hogy a következő, 2010/11-es tanév szakképző évfolyamaira meghatározzák az iskolarendszerű szakképzés irányait és beiskolázási arányait.

A program megvalósítási formája is újdonság a szakképzési projektek területén. Újdonság egyfelől a résztvevők széles körét tekintve, hiszen 16 olyan szervezet összefogásával valósul meg, amelyek korábban sok esetben ellenérdekeltek félként a korábbinál összetettebb kapcsolatrendszerben dolgozhatnak együtt. A projekt újdonság a tekintetben is, hogy a megvalósítás és a jelentkező eredmények regionális szintűek, így megfelelőbben lehet reagálni a helyben felmerülő, területi sajátosságokat érzékenyebben tükröző szakképzés-fejlesztési igényekre. A program koordinációja ugyan országos szinten zajlik, de a szakmai döntések és azok eredménye regionálisan jelenik meg. Az országos és regionális projekt munka összehangolása az MKIK feladata.



felvételi tervei, igaz ez különösen a tizenkét hónapos időtávra, de a négyévesre is. Ez természetesen nem meglepő a gazdasági válság foglalkoztatást csökkentő hatását figyelembe véve.

Legnagyobb arányban a nagyvállalatok tervezik növelni a szakmunkások létszámát. Az ágazatok szerinti megoszlás szerint pedig a szolgáltatások és az ipar területén működő cégek tervezik a legnagyobb mértékű szakmunkás létszám-bővítést székelyükön, illetve telephelyükön.

A szakképzett munkaerő iránti kereslet és kínálat összevetése rávilágított arra, hogy országosan – a jelenlegi trendek fennmaradása esetén – összességében túlkérésletre, tehát túl alacsony szakmunkás-kibocsátásra lehet számítani, különösen a kereskedelmi menedzser, a hegesztő, a géplakatos, a gépi

Három-öt év múlva érnek be a gazdaságban is a változások

Megfelelő ütemű a szakképzési reform

A 2005-ben elkezdett szakképzési reform jól halad, átalakult a képzési feladatokat ellátó rendszer, bővül a térségi integrált szakképző központok (TISZK) hálózata, a szakképzésben résztvevő tanulók 85 százaléka már korszerűbb keretek között sajátíthatja el a szakmát – közölte Mátyus Mihály, a Szociális és Munkügyi Minisztérium Szakképzési és Felnőttképzési Főosztályának vezetője.

Strbik László

Napjainkig 79 TISZK alakult meg, 140 állami és 131 nem állami fenntartó együttműködésével. A TISZK-be szervezett iskolák száma 598, az érintett tanulók száma mintegy 340 ezer. Ez azt jelenti, hogy a szakképzésben résztvevő tanulók 85 százaléka már e keretek között sajátíthatja el a szakmát.

– Elvileg az lenne az ideális, ha a szakmunkás tanulók 99 százaléka a TISZK-ekben sajátíthatná el a szakma elméleti és gyakorlati fortélyait. Ennek ellenére a jelenlegi 85 százalékos arányt kiemelkedően jónak tartom, és nem zárható ki, hogy a szakmunkástanulók eddig kimaradt 15 százaléka is egy-két éven belül a TISZK keretein belül tanuljon. Ehhez azonban az szükséges, hogy az iskola fenntartók rájöjjenek a TISZK előnyeire – emelte ki a főosztályvezető.

Mátyus Mihály kifejtette: – A támogatási rendszert is átalakítottuk, így a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) és Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP) összességében 44 milliárd forintot

nyújt az új TISZK-ek feladat ellátására, és infrastruktúra kialakításának támogatására – mutatótt rá a főosztályvezető.

A jogszabályi háttér biztosítását követően 2008-ban a TÁMOP keretében jelent meg pályázati



Mátyus Mihály, az SZMM főosztályvezetője

kiírás új típusú TISZK létrehozására, összesen 29,3 milliárd forint értékben. Az intézményrendszer kialakításának támogatása 2009-ben folytatódott: az NFÜ 5,5 milliárd forint keretösszeggel kiírt pályázatán további 13 TISZK nyert támogatást, további öt pedig tartaléklistán van. A közeljövőben tehát összesen mintegy 100 TISZK-kel számolhatunk. A TISZK rendszer kiala-

kulásával a szakképzést folytató intézmények koordináltan, a munkaerő-piac elvárásai szerint működhetnek, aminek megvalósítása az eddigi feladat ellátási rendszerben lehetetlen volt. Mátyus Mihály utalt arra, hogy ehhez szorosan kapcsolódik az a jogszabálymódosítás is, hogy a szakképzési hozzájárulási rendszerben 2008. szeptember 1-jétől csak a TISZK-eknek lehet támogatást nyújtani. A 2007. szeptember 1-je előtt alakult 16 TISZK létrehozatala és működése során felmerült gyakorlati tapasztalatok alapján került sor az új típusú, regionális munkaerő-piaci igényekhez igazodó, keresletvezérelt szakképzés létrejöttét biztosító intézményrendszer kialakítására, a szükséges jogszabályi háttér megteremtésére.

A Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok (RFKB-k) múlt évi döntéseiből mélyebb elemzés nélkül is megállapítható, hogy elmozdulás történt: a 2009-2010. évi beiskolázások szakirányainak és létszám arányainak meghatározásában. Elsődleges szempont már a munkaerő-piaci igények érvényesítése volt.

– A szakképzés tartalmi fejlesztése szintén a terveknek megfelelően halad. Befejeződött ugyanis az új Országos Képzési Jegyzék (OKJ) átalakítása, valamint a hozzákapcsolódó szakma és vizsga követelmények véglegesítése, és 2008 szeptem-

ber 1-jétől az iskolarendszerben megvalósult a kompetencia alapú moduláris rendszer teljes körű bevezetése a szakképzésben – emelte ki a főosztályvezető.

Mátyus Mihály szerint jó úton halad a kereslet vezérelt szakképzés elvének megvalósítása is. A képzés egyre inkább olyan szakmai szerkezetben folyik, amire a gazdaság igényt tart. E folyamatban jelentős szerep hárul az RFKB-ékra, amelyek 2008 áprilisi megalakulásuk óta a terveknek megfelelően működnek. Másrészt a döntések legfontosabbika, az adott régió szakképzési irányainak meghatározása – például a 2010. évi beiskolázásai arányokról – egyre célirányosabban történik.

– Látható, hogy komplex folyamatról van szó, amelynek a már eddig elért eredményei is azt sugallják, hogy néhány éven belül teljesülnek azok a célok, amiket négy évvel korábban elhatározott a szaktárca. Azaz a cél a munkaerőpiaci igényekhez leginkább igazodó szakképzési rendszer kialakítása – hangsúlyozta a szakember.

Mátyus Mihály szerint az MKIK és az SZMM együttműködése példaértékű. Az MKIK kulcsszerepet kapott az RFKB-ban. A szakképzési feladat ellátásban is kiváló az együttműködés a két szervezet között. Időnként ugyan folytatnak szakmai vitákat, de ezek mindegyike konszenzussal ér véget.

Az uniós irányelvekhez illeszkedve

Egyablakos lesz a vizsgaszervezés

Nem változik jelentősen a szakképzési törvény 2010. január 1-jétől. A módosítások a felnőttképzéssel kapcsolatos vizsgaszervezési jogosultságra vonatkoznak, igazodva az uniós irányelvekhez.

Pozitív változás a jelenlegi tervezetben, hogy a vizsgaszervezést ezután egyablakos módszerrel, egyetlen hivatal fogja végezni. Ez nem új szervezet lesz, hanem olyan hatóság, amely már most is szakképzéssel kapcsolatos feladatokat lát el. A hivatalt a későbbiekben kormányrendelettel jelölik majd ki. Az intézményeknek eddig is kellett törzslapot kiállítaniuk, tehát ez sem jelent többletmunkát. Ugyancsak kedvező módosítás, hogy ezeket a dokumentumokat ezután egyetlen intézmény gyűjti majd.

A vizsgaszervezést egyébként jelenleg sem végezheti bármely felnőttképzési cég, ezt pályázati eljárás alapján a szaktárca engedélyezik, amelyért a mostani szabályozás szerint is eljárási díjat kell fizetni. A tevékenység ellenőrzése és a jogosultság visszavonása eddig is lehetséges volt. A felnőttképzés a tervezett előírásokkal nem fog többé kerülni, sőt, a vizsgaszervezésre jogosultságot szerző intézmény engedélye a jelenlegihez képest kiterjedtebb lesz, például: az ország teljes területére és visszavonásig érvényes lesz (eddig legfeljebb négy évre kaphatták meg). Mivel nem szokványos szolgáltatási tevékenységről van szó, annak elvégzését a jövőben fokozottan ellenőrzik, és szükség esetén bírságot vagy szankciót alkalmaznak. A vizsgázatás és a díjak változtatását nem tervezik. Ezeket az összegeket – ugyanúgy, mint eddig – továbbra is jogszabály határozza majd meg.



Vizsgabiztosok ellenőrzik a tanulók által felhúzott fal minőségét

Az új OKJ a gyakorlati tudást helyezi középpontba

Tapasztalat: az egymásra épülő szaktudás a jövő

A két éve bevezetett új OKJ egyik legfontosabb célja a gyakorlati tudás szerepének növelése volt. Az új rendszer számos változást hozott, két legfontosabb újdonsága a modulrendszerű és kompetenciaalapú képzés. Mindkettő igen jelentős a szakképzésben – mondta Lakos István, az OKJ bizottság elnöke.

Peredi Ágnes

– A modulrendszer rugalmasságot ad. Az összes szakképzést modulokra osztották, egytől kilencig vannak ilyen egységek. Egy-egy szakmához legkevesebb egy, s maximum kilenc modul tartozik. Ezek lényegében csereszabatosak, vagyis egy-egy modul osztható fel többféle szakmához is illeszkedik.

– A modulok képzés nagy előnye, hogy ha valaki már elvégzett az utóbbi két évben valamilyen képzést, és egy másikat is el szeretne kezdeni, akkor a már megszerzett ismereteket nem kell újra ismételnie, mert a modulokat be lehet számítani – magyarázta az OKJ bizottság elnöke. De még van finomítani való a rendszeren, egyelőre inkább a rokon szakmák közötti mozgásteret segíti. Gondolko-dunk azon, hogyan lehetne még rugalmasabbá tenni.

Elkészült egy úgynevezett modulterkép, amely segít a hallgatóknak az eligazodásban. Aki részletesebben szeretnének tájékozódni, a www.nszfi.hu honlapon bővebb információhoz juthatnak.

Nem kevésbé fontos változás, hogy a képzés kompetenciaalapú lett. Ez a mostanában gyakran használt szakkifejezés azt takarja, hogy sokkal nagyobb súlyt helyeznek a képességekre és azok fejlesztésére az egyes szakmák oktatásánál, mint korábban. A szakképesítés rendszer az elvégzendő munkaműveletek alapján épül fel. Ezeket a műveleteket sajátíttatják el a

hallgatókkal annak érdekében, hogy képesek legyenek ellátni az adott szakma során elvégzendő feladatokat. Az új OKJ egyértelműen a gyakorlatorientált képzést szolgálja – emelte ki Lakos István.

A gyakorlatközpontúság a magyarázata annak is, hogy a szakképesítésnek az új rendszerben különböző fokozatai vannak. Az alap maga a szakképesítés. De van ehhez illeszkedő rész-szakképesítés, elágazásos szakképesítés és ráépüléssel is. Első hallásra ezek is szokatlan kifejezések, de némi magyarázattal könnyen érthetőkké válnak – mondta az OKJ bizottság elnöke.

– Például a fodrász szakképesítés esetében, ha valaki egy részterületre, mondjuk a hajvágásra specializálódik, akkor megszerzheti a hajvágó rész-szakképesítést. Vagy a logisztikai szakmán belül például lehet valaki veszélyesáru-ügynöki, részszakképesítéssel.

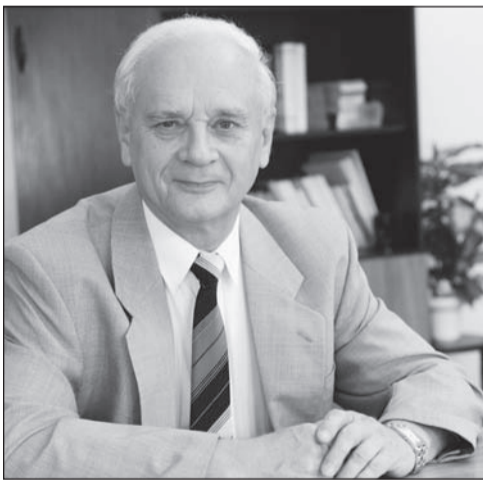
Az is fontos újdonság, hogy nem kell feltétlenül részt venni a képzésben annak, aki szakképesítést akar szerezni.

– Erre is mondom egy egyszerű példát. Ha valaki, mondjuk, már kellő gyakorlatot szerzett egy kőműves mellett, akkor tanfolyam nélkül is jelentkezhet modulzáró vizsgára, és ha sikeres vizsgát tesz, szakmai záró-

vizsgára is mehet – magyarázta Lakos István.

Eddig inkább a felnőttképzésben lehetett tapasztalatokat szerezni, mert annak keretében voltak féléves-egy éves programok. Igen fontos tanulság, hogy az új képzési rendszerben hosszabbak lettek a vizsgák, így előfordulhat, hogy akár négy-öt napra is lekötik a vizsgázatókat és vizsgaelnököket.

– Ez megnehezíti, hogy az amúgy elfoglalt szakembereket be lehessen vonni a vizsgázatásba – figyelmeztetett.



Lakos István, az OKJ bizottság elnöke

Az OKJ-s rendszer még formálódik. Azért hozták létre a 45 tagú OKJ bizottságot – amelynek 42 tagja egy-egy szakmai szervezet képviselője –, hogy nyomon tudják követni az új rendszer hatásait, és szükség esetén módosításokat is javasoljanak. Ha úgy látják, hogy valamely részletben változtatásra van szükség, akkor kezdeményezhetik az illetékes szaktárcanál. A szaktárca minisztériumban a bizottsági javaslat alapján módosításokat dolgozhatnak ki, amelyet, a bizottság véleményezhet, és ennek alapján jöhet létre az a miniszteri döntés, amely a tapasztalatokat beépíti a rendszerbe.

Újabb fejlesztés előtt a debreceni TISZK

Korszerű képzőközpontokban

Az ország egyik legnagyobb TISZK-je Hajdú-Bihar megyében található, ahol a tárgyi, technikai és személyi feltételek megteremtésén túl a tapasztalt szakemberek, a mesterek tudására építik az új szakmunkások képzését.

Szabolcsi Zsolt

Debrecenben mindjárt két TISZK-ről beszélhetünk, és mind a kettő kiemelkedően közhasznú gazdasági társaságként működik. Az első körben megalakult Debrecen TISZK Nonprofit Kft. 3400 négyzetméteres tanműhelybázist épített ki, amelynek kihasználtságával az első perctől kezdve elégedettek lehetnek.

– Iskolarendszerű képzés keretében több mint ezer gyerek jár hozzánk, rajtuk kívül évente 300-400-an vesznek részt valamilyen képzésben – magyarázta Hajnal János ügyvezető. – A Debrecen TISZK Nonprofit Kft. mint első körös TISZK, külön céggént, külön infrastruktúrával működik. Gyakorlatilag minden rendelkezésünkre áll a legmagasabb technológiai felszereltségtől az olyan, egyszerű feladatok elvégzését elősegítő eszközökig, mint a satupad. Valóban minden részletre ügyelünk. Az egyik kiemelt területünk a kereskedelmi marketing – utal egy ma igen népszerű szakmára –, ennek megfelelően berendeztünk tanbort, taníródat, a pénztárgépek különböző típusaival felszerelt termet. Van elektronikai informatikai részlegünk is, ahol számítógép-szerelést és egyéb informatikai szakmákat oktattunk. Képző központunk – amelyet Debrecen, Hajdúböszörmény és Balmazújváros közösen alapított – az összes, OKJ-jegyzékben szereplő gépész szakma tanítására felkészült.

Ugyanez a hármas tulajdonosi kör hozta létre az új típusú TISZK-et, az Alföld Szakképzési TISZK Nonprofit Kft.-t is, amelybe a Debrecen TISZK Nonprofit Kft. már mint piaci szereplő lépett be. Jelen pillanatban Hajdúböszörménynek egy iskolája,

Balmazújvárosnak egy szakképzője, Debrecennek pedig 15 szakképző intézménye tartozik ide, felölve a zeneművészettől az informatikán, a kereskedelem és vendéglátásig – az összes könnyű- és építőipari szakképző iskolát.

– Nem tervezzük a kör bővítését: az új típusú TISZK-hez több mint tízezer gyerek tartozik. Ezzel az ország egyik legnagyobb képzőjévé váltunk. Ez lendületet is ad: 388 millió forintos szakmai fejlesztési programmal nemrégiben nyertünk a TÁMOP 2.2.3-as pályázaton, s részt veszünk a TIOP-os infrastruktúra-fejlesztési pályázaton is.

– Első perctől kezdve célunk volt, hogy a szakképzésbe bevont tanulókat, hallgatókat valamilyen módon motiváljuk a szakmaválasztásban – mondta el Hajnal János. – Ennek fontos része a tanulószervezés. A Debrecen TISZK Kiemelkedő-

A tervek szerint újabb központi képzőhelyet szeretnénk létrehozni: a mintegy 2500 négyzetméteres területen technológiai központ kapna helyet, ahol az informatikára, elektronikára, megújuló energiaforrások hasznosítására és a kereskedelem-vendéglátásra összpontosítottan. Az új képzőközpont a TISZK-ben lévő valamennyi szakképző iskolához csatlakozna, mérő és diagnosztikai szaktantermekkel, tanműhelyekkel. Pályázni egymilliárd forintos összegre lehet, az átalakítás és az eszközbeszerzés forrásigénye nagy valószínűséggel el is éri ezt az összeghatárt.



Hajnal János, a Debrecen TISZK Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója

mesterek mellé. Az anyagismeret, szerszámmismeret, kigépes megmunkálás tanműhelyi környezetben is elsajátítható.

– Tanulószervezés keretében igyekeznünk minél több tanuló kivinni a gyakorlati képzőhelyre a gépekhez, a mesterekből mellé – emelte ki az ügyvezető – hiszen nagyon fontos az életszerű helyzetben szerzett tapasztalat. Több diákt szeretnénk volna felvenni, de sajnos ezt anyagilag nem engedhetjük meg magunknak. A kisebb létszám is 8-10 millió forintos előfinanszírozást igényel, büszkék vagyunk arra, hogy ennyit meg tudunk hitelezni. A képzőközpontok fenntartása is nagy kihívás, de szép sikereket értünk el: az első körös TISZK minimális önkormányzati támogatással működik, s ha nincs a gazdasági válság, akkor talán önfenntartóvá is válhatott volna az időn – mutatott rá Hajnal János.

Országos Szakképzési Tanévnyitó Konferencia

Párbeszéd a szakképzés változásairól a felek között

A szakképzésben érintett vállalkozások, intézmények pozitívan értékelik az eddigi változások egy részét – hangzott el a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által szervezett Országos Szakképzési Tanévnyitó Konferencián. A munkáltatóknak viszont komoly gondot jelent, hogy önrésszel is hozzá kell járulniuk dolgozóik továbbképzéséhez.

Losonczy Livia

– A BKIK a rendezvénytől elszórtan a tagjainak kíván segíteni. Megpróbálnak segítséget nyújtani a jogszabályváltozások követéséhez, mert ezen a területen – éppen azért, mert sok a probléma – folyamatosak a módosítások – mondta Jókai István, a BKIK Oktatás és Szakképzés Osztályának elnöke. A tanács-

fordítják a saját dolgozóik képzésére, mert az további pluszterherrel jár. Nem véletlen, hogy a felnőttképzési intézményekben a tavalyi évvel összehasonlítva 50-60 százalékkal csökkent a képzések iránti kereslet.

A konferencián részt vevők ugyanakkor pozitívnak ítélték meg a felnőttképzési törvény változását: az új szabályok már a vállalkozások belügyének tekintik, hogy működtetnek-e szakmai tanácsadó testületet, vagy sem, csínlának-e éves képzési tervet, vagy sem, és ezt hogyan készítik el.

A BKIK oktatási elnöke szerint a résztvevők örömmel üdvözölték azt a változást, hogy adott szakterületen már a 8. osztály után előrehozott hároméves szakképzést lehet indítani. A jogszabály lehetővé tenné, hogy ezt a formát már az idei évtől bevezessék, viszont a tantervek, a központi programok, amelyek alapján a képzést el lehet indítani, nem készültek el. Így csak a 2010/11-es tanévtől kezdődnek ezek a képzések, amelyeket a szakiskolák képviselői nagy előrelépésnek tekintenek: nemcsak az intézmények, hanem a gyerekek szempontjából is.

– Olyan képzési formában vehetnek részt a fiatalok, amire felkészültek, amire alkalmasak, és ahonnan továbbfejlődhetnek – értett egyet Jókai István is ezzel a véleménnyel. Elkeserítőek azok a statisztikák, amelyek a kompetenciamérések alapján készültek: a 14 éves fiataloknak csaknem 30 százaléka nem képes megfelelően megérteni az olvasott szöveget – mutatott rá. Erre azonban nem az a megoldás, hogy továbbra is a közoktatásban maradjon. Véleménye szerint a szövegértés kialakítása a korábbi életszakaszok feladata, vagyis az általános iskolában kell elérni a megfelelő szintet. Tizenéves korban már eldőlhet, hogy a fiatal számára jobb meg-

oldás, ha kétkezi munkára készül és szakmát tanul.

Jókai István szerint az új képzési forma megismertetéséhez megfelelő kommunikációra is szükség van, hiszen az információk eljuttatása nélkül a gyerekek és a szülők nem tudnak a lehetőségről, illetve nem értik meg a lényegét.

A konferencia résztvevői közül nagyon sokan számoltak be pozitív tapasztalatokról az OKJ átalakításával, a modulrendszerű oktatással kapcsolatban. Problémákat inkább csak a részletkérdésekben látnak. Sokan bírálták viszont a jelenlegi vizsgarendszert, amelyet bonyolultnak, hosszúnak és drágának ítélték. Arra a felvetésre, hogy az RFKB-k döntéseit a jelenlegi felnőttképzési rendszer esetleg felülírhatja, Jókai István azt válaszolta, hogy ez valóban egyfajta feszültséget jelent. Ugyanakkor nem lehet olyan állami intézkedést, hatósági döntést hozni, amely megakadályozza, hogy valaki igénybe vegyen egy magánosztályt.

Azaz, ha az adott RFKB úgy ítéli meg, hogy egy bizonyos képzésre nincs szükség a régióban, akkor egy képzőintézménynek nem lehet megtiltatni, hogy beindítsa annak a szakmának az oktatását. Egy ilyen döntést semmiképpen sem lenne helyes, és nem is befolyásolja lényegesen a szakképzés irányának meghatározását. Ha vannak is kételyek, az nem az RFKB-k működésével, hanem sokkal inkább a szakképzés időtávjával kapcsolatos: jogos kérdés, hogy lehet-e négy évre előre látni, mire van szükség. Ennek ellenére úgy véli, nincs szükség szigorúbb szabályozásra.

A főváros szakmapolitikája, oktatási intézményekkel kapcsolatos elképzelései egyértelműen azt mutatják, hogy szükség szerint mértékű intézményhálózatot kívánnak fenntartani. Eszerint minden olyan intézményt finanszírozni kell, amely jól működik, és amelyre szükség van, és minden olyat át kell szervezni vagy akár megszüntetni, amelyre nincs. Nagyon nehéz lesz előrelépni abban, és ez semmiféleképpen nem az RFKB-döntések napi gyakorlatán múlik, hogy a diákok választása, jelentkezése a társadalmi és a saját érdeküknek megfelelően, és ne a divatok szerint történjen – mondja Jókai István.



Jókai István, a BKIK Oktatás és Szakképzés Osztályának elnöke

kozáson egyebek közt előadás hangzott el a fővárosban kialakult szakképzési helyzetről, valamint a jelenlegi gazdasági és szakképzési lehetőségekről.

A konferencián résztvevők foglalkoztak a szakképzési hozzájárulás szabályozásának változásával, és azzal, hogy ez miként érinti az intézményeket, a képzőket és a munkáltatókat. Eddig a cégek ebből a pénzből házon belül megszervezték a képzést, vagy továbbképzésre küldték a dolgozóikat, most azonban – akár általános, akár speciális képzésről van szó – a munkáltatóknak önrésszel is hozzá kell járulniuk a finanszírozáshoz. Ezzel párhuzamosan megnövekedtek az adminisztrációs terhek is. Mindez azt eredményezte, hogy a vállalatok inkább befizetik a szakképzési alapba a hozzájárulást, mint egyfajta adót, és nem

Akik alapos szakmai felkészültséggel segítik a szakképzést

Jól képzett kamarai tanácsadók

A tanácsadói hálózat az elmúlt tíz év alatt nagyon alapos változáson ment keresztül, a tanácsadók szakmai felkészültségét igen komolyan vesszük – mondta el Kapuvári Béla, a tanácsadókat vizsgáló bizottság elnöke, nagy tapasztalatú közgazdász szakértő.

– Peredi –

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) nagy súlyt helyez arra, hogy tanácsadói vizsgákkal is igazolják szakmai tudásukat. Ők segítik a vállalkozásokat: többnyire olyan kisvállalkozásoknak adnak tanácsokat, akiknek nincs elég vállalkozói, adózási, pénzügyi tapasztalatuk, viszont egész egzisztenciájuk függhet attól, hogyan irányítják vállalkozásukat.

A vállalkozások vannak közvetlenül kapcsolatban a szakmunkás tanulókkal is, akikkel tanulószerveződések kötnek. Ezek gyakran bonyolult ügyek, sok vállalkozó nem is tudja, hogy milyen lehetőségekkel és kötelezettségekkel jár. Gyakran azzal sincsenek tisztában, hogy az állam támogatja a tanulókép-

zést, mint ahogy azzal sem, hogy a szakképzés nekik is pénzbe kerül, hiszen a tanulóknak is van díjazásuk, a szerszámokra is kell költeni, állni kell az oktatás során keletkező selejt költségeit is... A vállalkozókat sok minderről fel kell világosítani.

S ez még csak néhány részletkérdés, amely jelzi, nem mindegy, hogy a tanácsadók mennyire vannak tisztában a szabályokkal, lehetőségekkel.

– A tanácsadók vizsgálatahoz szükséges anyagot a MKIK állítja össze, igen magas szakmai színvonalon – hangsúlyozta Kapuvári Béla.

A tanácsadók a vizsgát megelőzően egy-másfél hónappal egy napos felkészítéssel vesznek részt, gondosan végigmennek az összes fontos tudnivalón. Azt is tudatosítják, hogy az egyes kérdésekre hol találják meg a vá-



Kapuvári Béla, a tanácsadókat vizsgáló bizottság elnöke

laszt, milyen forrásokban szerepelnek az érintett jogszabályok.

– Ez a vizsgálótestület rendszer néhány éve indult. A kezdetekben, amikor még minden tanácsadónak le kellett vizsgáznia, több tucatnyian vettek részt a folyamaton. Most már csak az újaknak kell számot adniuk ismereteikről, de évente így is húsz-harminc új tanácsadó tesz vizsgát.

Felkészült fiatalok versenyeztek a kanadai WorldSkill-en

A mester büszke a tanítványára

Dancsó János immár harminc esztendeje tanítja a hazai asztalosmestereket. Az ő tanítványa Berkes Gábor, aki dicsőséget szerzett a WorldSkill versenyen az asztalos szakmának, a hazának.

Peredi Ágnes

Magyar asztalosmester ilyen világra szóló sikert utólagára 1920-ban, a Párizsi Világkiállításon ért el. S most ez a fiatalember, megelőzve a japánokat, németeket, finnket, amerikaiakat és más sikeres népek fiataljait, 2009-ben a nyolcadik helyen végzett Calgaryban. Dancsó János, a mester sem akárci, nála végzett például az ország első női asztalosmestere is.

– Nagyon magas színvonalú volt a verseny és profi a rendezés is – idézi fel Dancsó János a Calgaryban szerzett élményeket. – Rengeteg kanadai önkéntes kapcsolódott be a szervezés

Kanada láthatóan igen sokat költött a rendezésre. A 2013-as verseny rendezésének jogáért a legnagyobb európai országok, ezúttal Németország és Franciaország küzdött, végül Lipcse nyerte el a lehetőséget.

– A versenyben induló országok fiataljai igen felkészültek voltak – mesélte Dancsó János. – Japánban például már két évvel a versenyt megelőzően elkezdik felkészíteni az esélyes szakmunkás fiatalokat.

Ennek ismeretében még nagyobb jelentősége van a magyar fiatalember sikerének, hiszen ötvenegy ország versenyzői közül a nyolcadik helyet szerezte meg, megelőzve többek között az ázsiai országok fiataljait.



Dancsó János asztalosmester

senyen, és láttam, milyen sok szakmai fogást vetnek be, olyanokat, amelyek nagy közügyeséget kívánnak – mondja a nagy tapasztalatú asztalosmester. – Videóra is felvettem, mert itthon is át szeretnék venni olyan fortélyokat, fogásokat, amelyeket odakint lehetett látni.

Dancsó János két éve figyelt fel a tehetséges fiatalemberre, Berkes Gáborra a Szakma Sztár Fesztiválon. Akkor még csak az ötödik helyet szerezte meg, de már látszottak rendkívüli képességei. Később, a Construmán ő nyerte meg a fiatal asztalosok versenyt.

– Vállaltam a felkészítését, ezalatt nálam is lakott – meséli Dancsó János, aki Bányaterenyén asztalosmestere. Hogy kellőképpen el legyen látva felszerelésekkel is, a saját pénzéből vásárolt neki közel félmillió forintért szerszámokat.

A Calgaryban megrendezett versenyen az asztalosoknak két feladatot kellett megoldaniuk: egy íves ablakkeretet kellett készíteni az ország jelképéből, a juharfából. A másik munka egy falépcső volt, ezt több versenyző el tudta készíteni.



A Rotterdamban rendezett EuroSkills versenyen 2008-ban

és a lebonyolítás munkáiba. Az ünnepélyes megnyitón a legmagasabb állami vezetők vettek részt, hangulatában az olimpiai megnyitókéhoz hasonlított.

– Megfigyeltem, hogy – főleg a kis országokban – egyre jobban előtérbe kerül újra a kézi munka, a kézművesség. Nagyon nyitott szemmel jártam a ver-

A kanadai WorldSkill után Lisszabonban az EuroSkill

„Jó érzés volt nyerni a komoly nemzetközi mezőnyben”

Berkes Gábor olyan sikert ért el fiatal asztalosként, hogy – ha történetesen focista lenne – egy egész ország ünnepelné. A világ legrangosabb szakmai versenyén, a WorldSkill 2009-en, Kanadában, Calgaryban nyolcadik helyet szerzett tizenkilenc ország versenyzői közül. Megelőzött olyan, faiparban sikeres országbeli asztalosokat is, mint a finn versenyző vagy a nagy közügyességű távol-keleti fiatalok.

P. Á.

– Miért választja ma egy fiatalember éppen az asztalosmestert?

– Nyolcadikos koromban, amikor el kellett dönteni, hol tanuljak tovább, az asztalos szakma mellett döntöttem. Már gyerekkoromban is nagyon szerettem barkácsolni és fával dolgozni – meséli a fiatalember. – Aztán amikor már a szakiskolába jártam, évről évre egyre jobban élveztem ezt a munkát. Harmadikos koromban elindultam a Szakma Kiváló Tanulója versenyen. A megyéből elsőként jutottam tovább az országos bajnokságra. Ott ötödik lettem.

– Ez volt az a verseny, ahol Dancsó János, asztalosmester felfigyelt rá.

– Azzal az eredménnyel már sikerült megszerezni a szakmunkás-bizonyítványt is. Így nem kellett sem elméletből, sem gyakorlatból vizsgáznom.

Az akkori siker nyomán indult az ÉVOSZ válogatásán, ahol a WorldSkill 2009 résztvevőit keresték a legjobbak közül. Ezen a versenyen, amely a Construmán zajlott, Berkes Gábor első lett, és így ő indulhatott a világversenyen Calgaryban, a magyar színek képviselőjében.

– Nagyon jó érzés volt, hogy én képviselhettem Magyarországot. A verseny előtt több hónapos felkészülésen vettem részt.

Sokat tanultam Dancsó Jánostól Bányaterenyén, és Fekete Zoltántól is, aki Csécsén asztalosmester, s aki Franciaországban tanulta a szakmát. Dolgoztam Pesten is a Kaesz Gyula Szakközépiskolában, Babanecz Csabával, aki a versenyen a szakértőm volt.



Berkes Gábor olyan sikert ért el fiatal asztalosként, hogy – ha történetesen focista lenne – egy egész ország ünnepelné

– És ezután jöhetett a nagy út. Augusztus végén indult a fiatalember Calgaryba, ahol 12 napot töltött.

– A verseny négy napig tartott, de előtte is, utána is remek programot szerveztek a résztvevőknek. Kirándulásokra vit-

nyüket. A sikerrel Berkes Gábor elérte, hogy jövőre valószínűleg részt vehet a Lisszabonban tartandó EuroSkill versenyen, a szakmák Európa-bajnokságán is.

A fiatalember – amikor nem versenyez – asztalosként dolgozik egy belsőépítészeti cégnél.

A BKIK a tanulók, az oktatók a vállalkozók érdekeit is védi

A mestervizsga presztízse

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) a szakképzés területén közigazgatási feladatokat lát el, amely a tanulószervezés ellenjegyzésétől kezdve a gyakorlati képzőhelyek ellenőrzésén, a szintvizsgák szervezésén, a záróvizsgákra történő szakemberek delegálásán, a mestervizsgáztatásig számtalan tevékenységet felöllel. Ezen kívül tájékoztató előadások, tanfolyamok szervezésével, vállalkozók távoktatásával, személyes és telefonos tanácsadással segítjük a szakképzésben részt vevőket – mondta el Elek Csaba, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Oktatási Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója.

Erdélyi T. László

– A BKIK Oktatási Igazgatósága és az Oktatási Nonprofit Kft. szoros együttműködésben végzi munkáját. Elsőként a tanulószervezés rendszeréhez köthető feladatokat említem, ide tartozik a szerződések nyilvántartása, ellenjegyzése, a szerződések kötése, módosítása, bontása, létrejöttének segítése – sorolta Elek Csaba ügyvezető igazgató. – Ehhez kapcsolódik a gyakorlati képzőhelyek ellenőrzése, valamint az emelt szintű ellenőrzés és az akkreditáció.

A szakképzési tanácsadó hálózat révén ugyancsak ehhez a területre kapcsolódik a gyakorlati képzőhelyek rendszeres látogatása, melynek során a tanácsadók segítik a törvénybe foglalt előírások betartását, segítséget nyújtanak a vállalkozásoknak mind az adminisztrációval, mind az elméleti képzést biztosító iskolával kapcsolatos esetlegesen felmerülő problémák megoldásában.

– Szem előtt tartjuk a tanulók járandóságának biztosítását, a képzés dokumentálását is – tette hozzá Elek Csaba.

A BKIK mindemellett szintvizsgákat szervez a kamara által gondozott szakmákban a szakképzés félidejében. A felmérés keretében a tanulók az addig elsajátított gyakorlati ismeretekről adnak számot. A szintvizsga teljesítése a szakmunkásvizsga feltétele, s az a fiatal, aki helytáll a megmérettetésen, benevezhet a Szakma Kiváló Tanulója Versenybe (SZKTV). Az erőpróba elődöntőjét a területi kamarák – így a BKIK is – rendezik, a döntőt pedig a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK), mint Szakma Sztár Fesztivált. A szintvizsga minőségét beszámítják a verseny eredményébe.

– Jelentős feladatunk a szakmai záróvizsgára az elnök és a vizsgabizottsági tagok delegálása: a kamara által gondozott szakmákban elnököt, a többi szakmában pedig tagot delegálunk a vizsgabizottságokba. A bizottságokba történő delegálással már nem csak iskolarendszerű szakképzést érintünk, hiszen a felnőttképzési vizsgákra is delegálunk elnököt vagy tagot – hangsúlyozza az ügyvezető igazgató.

Tanulószervezéses szakmunkástanulók gyakorlati képzését olyan oktató folytathatja, aki szakirányú végzettség mellett legalább öt éves szakmai gyakorlattal rendelkezik. Azon vállalkozásnak, ahol a gyakorlat folyik, megfelelő hatósági engedéllyel kell igazolniuk, hogy jogosultak a tevékenység folytatására. Ugyanakkor minden egyes szakképzésnek létezik szakmai és vizsgáztatási követelménye, amely tartalmazza az adott szakma elsajátításához szükséges eszközök és felszerelések jegyzékét.

– Szakértőink megvizsgálják a helyszínén, hogy ezek rendelkezésre állnak-e, illetve adottak-e a képzés és a biztonságos munkavégzés feltételei. Ezen az első szintű ellenőrzésen az elméleti oktatást végző iskola is részt vehet, ám sajnos ez általában nemigen oldható meg, mert az ellenőrzés rendszerint a tanítási időben zajlik, s a vállalkozóhoz kell igazodnunk, a szemrevételezés előre egyeztetett időpontban



Elek Csaba, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Oktatási Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója

történik. Ilyenkor megnézzük, hogy mekkora a kapacitás, azaz hány fiatal tud az adott helyen tanulni, s milyen szakmá(k)ban lehetséges a képzés – ismerteti a képzőhelyek kiválasztásának folyamatát a szakember.

Abban az esetben, ha a vállalkozás szakképzési alappól vizsgálja szeretné igényelni a tanulók oktatására fordított költségeket, a kamara emelt szintű ellenőrzése alapján teheti meg. Ha a vizsgát pozitív eredménnyel zárul, a kamara két évig érvényes tanúsítványt állít ki a vállalkozó számára.

– Ehhez kapcsolódva a gyakorlati oktatóknak minden évben 25 órás pedagógiai tanfolyamot szervezünk, amelynek elvégzéséről szintén tanúsítványt állítunk ki. E szolgáltatásokat mind térítésmentesen nyújtjuk a vállalkozóknak – tájékoztatott Elek Csaba.

– Az viszont már nem ingyenes szolgáltatás, hogy együttműködve a BKIK Gazdasági Szolgáltatások Tagozatával, vállaljuk a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézetbe történő bejelentkezéssel, valamint a szakképzési hozzájárulással kapcsolatos teljes körű ügyintézés, beleértve a szakmunkástanulók oktatásával kapcsolatos költségek visszaigénylését is. A vállalkozó által visszaigényelhető összege évente tanulónként több százezer forint. Mi segítünk abban, hogy a vállalkozó megkapja ezt az összeget. A könyvelők sajnos gyakran nem nagyon értnek a szakképzéssel járó számviteli ügyek intézéséhez, ezért gyakran le is beszéljük a vállalkozót az oktatásban való részvételről. Ezzel jelentős anyagi kárt okoznak a vállalkozónak, aki például három diák esetében évente akár több mint egymillió forintot igényelhetne vissza – hívta fel a figyelmet Elek Csaba.

A BKIK Oktatási Nonprofit Kft. ugyanakkor rendszeresen tart tájékoztató előadásokat a tanulószervezésről, a költségek visszaigénylésének folyamatáról azon szakképző iskolákban, amelyekről erre felkérést kapnak.

Emellett rendszeresen indítanak továbbképzéseket, szerveznek tájékoztató előadásokat a vizsgáztatóknak, a gyakorlati képzőhelyek ellenőrzését végző szakértőknek, a tanácsadó hálózat munkatársainak, de vállalkozások számára is tartanak tájékoztató előadásokat az aktuális jogszabályváltozásokról.

Elek Csaba külön kiemelte az idegenvezetők tájékoztatását és továbbképzését, melyet a Budapesti Kereskedelmi és Iparka-

mara Idegenvezetői Továbbképző Központjával együttműködve végeznek. A BKIK rendszeresen részt vesz az Idegenforgalmi Világnap rendezvénysorozatán. Továbbá havi rendszerességgel szervezünk study-tourokat a szakma képviselőinek.

Természetesen egyéb szakmák, szakképzések esetén is igyekszik a kamara összefogni a szakma képviselőit, s rendelkezésre állnak tájékoztatók terjesztésében, konferenciák és egyéb rendezvények szervezésében.

A nonprofit társaság egy akkreditált felnőttképzési programot is működtet, amely a www.vallalkozasismeret.hu címen érhető el, s nemzetközi kamarai összefogás eredményeként jött létre. A program célja, hogy a vállalkozók, illetve a vállalkozni szándékozók vállalkozási és gazdasági ismereteket, kompetenciákat szerezzenek. „Ez egy távoktatás keretében jelenleg ingyenesen zajló képzés, amely bárki bekapcsolódhat, s igény esetén a résztvevővel felnőttképzési szerződést kötünk, biztosítjuk a konzultáció és a vizsga lehetőségét, és a sikeres vizsgázóknak oklevelet állítunk ki a képzés elvégzéséről” – ismerteti a gyakorlati tudnivalókat az oktatási szakember.

A BKIK Oktatási Nonprofit Kft. nyelvvizsga-előkészítő kurzusokat is szervez speciális kiscsoportos formában, általában szakmai nyelvvizsgák előkészítésére.

A kft. harminc különféle képzésre jogosult, ám, mint az igazgató mondja, ez nem köbe vészt szám: ha igény mutatkozik rá, tudják bővíteni, módosítani a kínálatukat.

Szintén a szakképzéshez tartozik a kamara egyik kiemelkedő feladatának a mestervizsgáztatás. A mester cím ma még csak néhány szakmában – például a villanyszerelőknél, a gázkészülék-szerelőknél, a kéményszerelőknél, az autószerelőknél – kötelező a tevékenység önálló gyakorlásához, ám a BKIK lobbizik azért, hogy minél több szakmában előírják. „A vállalkozóknak és a vállalkozók szolgáltatásait igénybe vevőknek is érdekük, hogy profi szakemberekkel dolgoztassanak. A mestervizsgát egy átlagos szakmunkásnak nagyon nehéz teljesítenie. Egyrészt professzionális elméleti tudás kell hozzá, másrészt sok éves gyakorlati tapasztalat, harmadrészt kitűnő kézügyesség. Sokak szerint a mestervizsgát nehezebb megszerezni, mint egy diplomát. Éppen ezért komoly szakmai megbecsülést jelent” – állapítja meg Elek Csaba.

A mestervizsgáztatás országosan egységes követelmények alapján, egységes rendszerben történik. A világon mindenhol kizárólagos kamarai jogosítványnak számít. A kamaránál úgy tapasztalják, hogy a mesterképzés iránt az utóbbi időben megnőtt az igény, s ebben a válság is szerepet játszik, mert sokan számítanak a cím szakmai presztízisére, amely segíthet a jelenlegi állapotok túlélésében. Ugyanakkor a BKIK is komoly energiákat fektet abba, hogy a szakembereket tájékoztassák erről a lehetőségről.

A BKIK-nak szintén a szakképzéshez kötődő feladata, hogy részt vesz a Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság Kamarai Egyeztető Fórumának munkájában, a vállalkozói igények felmérésében és ezek érvényesítése terén.

Az ügyvezető igazgató még hozzátesszi: „Szorosan a vállalkozói igények érvényre juttatásához kapcsolódik az a tevékenységünk, amit a jogszabályok előzetes véleményezése, illetve bizonyos jogszabályok esetén módosító javaslatok kezdeményezése során végzünk.”

Képzésre nyitott vállalkozások

Sztárokká válhatnak a kiváló tanulók Hajdú-Biharban

Az állam 1995-től folyamatosan adja át a kamaráknak a szakképzési feladatokat, Hajdú-Bihar megyében is ettől kezdve gyűjtjük az erre vonatkozó információkat és adatokat – utal vissza egy új korszak kezdetére Kontér Mária, a Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési és területfejlesztési vezetője.

Szabolcsi Zsolt

Az első két ilyen szerepvállalás a vizsgabizottsági tag delegálása a szakmai vizsgákra és a tanulószervezés kérésének átvétele volt. Két-három éve már – előbb tizenegy alapszakmában, majd mára huszonhét szakmában – a kamara delegál elnököt a szakmai vizsgákra. Hajdú-Bihar megyében 2000-ben volt a legmagasabb a vizsgázók és a szakmai vizsgák száma: a vizsgáknál átléptük az ezres küszöböt, míg a szakmai vizsgát tett hallgatók száma meghaladta a 14 ezret. Tavaly a megyében összesen 650 vizsgát regisztráltunk, s a vizsgázók száma nem érte el a tízezer. Ebben persze feltehetően a demográfiai folyamatok is szerepet játszottak. Folyamatosan csökken a fiatalok száma, de az is tény, hogy egyre kevesebben kapcsolódnak be a szakképzésbe, hogy érettségi előtt vagy után – szakmai végzettséggel lépjenek ki a munka világába.

A cégek jelzése is egyértelmű: egyre kevesebb a szakmunkás, s a szűkülő körből mind kevesebb olyan szakembert találnak, akik napjaink elvárásainak megfe-

valy már országosan is kimagasló eredményt mondhattak magukénak a 3120 megkötött tanulószervezéssel, csak a BKIK és a Bács-Kiskun megyei kamara előzte meg őket.

Az mindenképpen jó hír és üzenetértékű – emelte ki a szakképzési vezető –, hogy megyénkben ennyire nyitottak a vállalkozások. A 3150 tanuló képzését 600 cég végzi el. A múlt évben 423 cégnél végeztünk ellenőrzést és akkreditációt, 2009-ben eddig 562 cégnél tartunk. Az együttműködés előnyös a tanulóknak, mert igazi munkahelyi körülmények között, valós életfeltételekben szereznek gyakorlatot és tapasztalatot, de közben ösztönöket kapnak, s ezzel saját jogon biztosítottak. Ma már nem mellékes, hogy a tizenhat éves tanuló az egészségbiztosítást saját joggal kapja, s a szerződéses viszony már beszámít a nyugdíjába is.

Ugyanakkor a tanulószervezéses rendszer jó a cégeknek is, mert a szemük előtt vannak szakemberekké a fiatalok, megismerik őket, s kiválogathatják a legjobbakat, akikkel pótolhatják a kieső munkaerőt. A gazdasági válság miatt most a cégek valószínűleg kevesebb diákot fogad-



Kontér Mária, a Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési és területfejlesztési vezetője

– A legjobb tanulók eddig két alkalommal vehettek részt a Szakma Kiváló Tanulója Országos Versenyen, a Szakmasztár Fesztivál keretében. Szeretnénk ezt a rendezvényt felhasználni arra, hogy népszerűsítsük a kétkézi szakmákat mind a tanulók, mind a szülők, mind a döntéshozók és az intézmények körében, és általában a társadalom egészében. Vissza kell szerezni a szakmák régi presztízisét, tudatosítani kell mindenkin: a szakmunkások értéket teremtő

emberek, s nagy szükség van a munkájukra. A régióban és Hajdú-Bihar megyében a hiányszakmák listáját az ács-állványozó, a gépi forgácsoló, a hegesztő, a szociális ápoló és gondozó vezeti, a szakképzésekkel a szakmák iránti érdeklődés csökkenésben is. De más szakmákban is nagyobb tanulói létszám beiskolázására lenne szükség évek óta.

A Szakmasztár Fesztivált megmutatta: ha valaki alaposan megtanulja a szakmáját, akár művészi szinten is művelheti. Elég csak megnézni a festőtanulók vagy a burkolók, cukrászok, szakácsok mester munkáit, megannyi fantázia, ügyesség, kreativitás nyilvánul meg bennük. Reméljük, egyre több pályaválasztóban sikerül felébreszteni a kétkézi szakmák iránti érdeklődést és vágyat – hangsúlyozta Kontér Mária.



Kozmetikus tanuló vizsgálja közben

lelnek és alkalmasak az adott munkakör betöltésére, akár gyakorlati, akár elméleti tudásuk alapján. Ezekre a negatív tendenciákra adhat jó választ a tanulószervezéses rendszer. Mint Kontér Mária hangsúlyozta: ez az egyik legnagyobb energiát és legtöbb kollégát lekötő feladatunk. – A megyében 2000-ben még csak 255 jegyzett tanulószervező volt, de ta-

nak, többségük stagnál a munkakör-felvétel is, de ez nem a tanulóképzés hibája. Hosszú távon azért is kedvező a cég számára, ha belép a képzési rendszerbe, mert a kamara szintvizsgákat is szervez. Ezáltal a képzési idő felénél felmerülő, hogy a tanuló hol tart az alapvető szakmai ismeretek elsajátításában. Ez neki is és a gyakorlati képzőnek is hasznos visszajelzés.

alaposan megtanulja a szakmáját, akár művészi szinten is művelheti. Elég csak megnézni a festőtanulók vagy a burkolók, cukrászok, szakácsok mester munkáit, megannyi fantázia, ügyesség, kreativitás nyilvánul meg bennük. Reméljük, egyre több pályaválasztóban sikerül felébreszteni a kétkézi szakmák iránti érdeklődést és vágyat – hangsúlyozta Kontér Mária.

Mit tartalmaz a szakképzési csomag?

A parlament által 2009. június 29-én megszavazott szakképzési csomag értelmében az anyagköltség a minimálbér 20 százalékáig (hiányszakma esetén 40 százalékig) számolható el. A tanuló pénzbeli juttatásának kötelező minimuma a minimálbér 20 százaléka (hiányszakma esetén 40 százaléka), elszámolhatóságának mértéke 50 százalék (hiányszakma esetén 70 százalék). Teljes mértékben elszámolhatók a tárgyi eszközök karbantartására és a működésüket biztosító szoftverek beszerzésére fordított összegek.

Az oktatók díjazása: középfokú végzettséggel rendelkezők esetén a kötelező legkisebb munkabér háromszorosát, középfokú végzettséggel vagy mestervizsgával rendelkezőknél a kötelező legkisebb munkabér négyszeresét, felsőfokú végzettségű dolgozók esetében a kötelező legkisebb munkabér jelenlegi négy és félszeresét lehet elszámolni.

A tárgyi eszközök beszerzésére, bérleti díjára, felújítására, pótlására, illetőleg bővítésére fordított összeg 50 százaléka számolható el. Átalányszámolás esetén a minimálbér kétszerese számolható el, de a továbbiakban az oktatók költségeit is itt kell figyelembe venni.

A szakképzési csomag új eleme, hogy a tanulóknak, illetve hallgatóknak jogszabály alapján kötelezően járó munkaruha, egyéni védőeszköz, tisztálkodási eszköz, kedvezményes étkeztetés járulékaik és egyéb közterheinek az elszámolása a szakképzési hozzájárulás terhére történik.

Darázs Andor: Pezsgés a felszínen Kevés az eredmény

Kiss Géza

– A szakképzés struktúrája Magyarországon folyamatos átalakulásban van. A munkaerőpiaci igények megkövetelik, hogy folyamatos figyelem irányuljon erre a területre. Sajnos elmondható, hogy a szakmaszerkezet, és a hozzá kapcsolódó szakmai és vizsgakövetelményrendszer sem kellően rugalmas a gyorsan változó igényekkel szemben – jellemezte a helyzetet Darázs Andor, a Soproni Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési felelőse.

– Véleményem szerint nagyon sok a mellékvágány, sok idő telik el az igények megjelenése, megfogalmazása és a reagálás között. Azt is problémának ér-

toztatási hajlandóságát firtató kérdéseinkre elmondta: szerinte az iskolák összességében belátják a helyzet tarthatatlanságát, partnerek a változtatásban, ám az oktatómunkában is komoly problémát okoz, hogy máig nem alakult ki áttekinthető, kiszámítható rendszer: folyamatosan változnak a szakmai és vizsgakövetelmények. Szinte nincs két, azonos tanrend szerint induló évfolyam. Alapvetően az iskolák azt sem dönthetik el önállóan, milyen szakmákat oktatnak. Erre a fenntartók jogosultak. Az önkormányzat minden év őszén rendeletben határozza meg a képzési struktúrát, az osztálylétszámokat és egyéb feltételeket.

A szakember szerint a szakképzési rendszer átalakítási folyamata ezzel együtt megindult, de gyakran csak a felszínen. Tanulmányok születnek, különböző értekezletek, rendezvények foglalkoznak az átalakítás kérdéseivel, azonban a változtatás eddig kevés érdemi eredményt hozott. Állítja: a rendelkezésre álló – egyébként sem bőséges – források elosztásával is gond van. Éppen arra nem jut pénz, amire a leginkább kellene. A gazdálkodók által adóként, célzottan a szakképzés fejlesztésére befizetett összeget valóban a szakképzés fejlesztésére kellene fordítani. Ez a szakképzési hozzájárulás nevéből is következő elvárás.

Atényekhez tartozik az is, hogy a területükön működő vállalkozók szerepvállalási készségét – akár tagjaik, akár nem – hátrányosan érintik a mind átláthatatlanabb bürokratikus követelmények, például a tanulóképzés költségeinek elszámolásakor. Mint Darázs Andor fogalmaz: nem segítette a közreműködési hajlandóságot a nyári jogszabályváltozások során kialakult helyzet sem, függetlenül attól, hogy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, továbbá az összes területi kamara hatékony együttműködése nyomán a jogalkotó kénytelen volt visszahátrálni a puszta pénzügyi megfontolásból a szakképzést ellehetetlenítő rendelkezésektől.

A Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság tevékenységét Darázs Andor pozitívan értékeli. A döntés-előkészítés a regionális kamarai egyeztető fórum munkájával kezdődik, amely a Nyugat-dunántúli régió öt kamarájának együttműködését biztosítja. Részt vesznek a Regionális Konzorciumi Tanács munkájában is, amely a kamarákon kívül az érdekképviseletek regionális koordinátorai részvételével működik. Elmondható, hogy mind a két döntést előkészítő szervezet javaslatait igyekeznek figyelembe venni az RFKB határozatainak, annak érdekében, hogy a lehető legjobb irányt szabják a szakképzés megújításának.



Darázs Andor, a Soproni Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési felelőse.

zem például, hogy a szakmákat művelő szakemberek bevonása a szakmai és vizsgakövetelmények kidolgozásába nem történt meg kellő mértékben – fejtette ki. A Soproni Kereskedelmi és Iparkamara szakképzésért felelős munkatársa szerint a gazdasági szféra érzékelte, hogy a helyzet megváltoztatásában feladata van. Ennek a munkának egyik főszereplője a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a területi kamarák.

A Soproni Kereskedelmi és Iparkamara sajátos helyzetben van a területi kamarák között, hiszen városi kamaraként kis területen, a Sopron–Fertőd Kistérségben végzi érdekképviseleti, ezen belül szakképzési feladatait – tájékoztatót Darázs Andor. A város és vonzáskörzetének gazdasága elsősorban a vendéglátás, kereskedelem, szolgáltatás területén érdekelt, ipari-nagyüzemi tevékenység csak kisebb mértékben jelentkezik. Ez a szakképző intézmények szakmastruktúráját is erősen befolyásolja.

Az oktatási intézmények vál-



Kárpitos tanulók munka közben

A vállalkozókat visszafogja a finanszírozási rendszer

Cél a képzési források még hatékonyabb és összehangoltabb kihasználása

A jogszabályok „összefésülésén” kívül az állami források összehangoltabb, hatékonyabb kihasználására is szükség van mind az intézmények, mind pedig a gyakorlati képzés területén. A kamara szerint ehhez nélkülözhetetlenek lennének a részletekig lebontott, a képzés irányait és irányait egyaránt érintő összehangolt döntések – jelentette ki Gyetvainé Vitkóczy Marianna, a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (HMKIK) oktatási irodavezetője.

Radványi Géza

Mindez a cégek csökkenő befizetési és a szűkülő állami források, illetve a rendszerben egyszerre pazarlóként és „koldusként” részt vevő szereplők miatt nagyon is aktuális kérdés napjainkban – tette hozzá. – Az iskolarendszeren belül egymás mellett futnak a közép-, illetve felsőfokú képzések, párhuzamosan dolgoznak a TISZK-ek. Az Észak-magyarországi régióban, Gyöngyösön például három, Egerben pedig két TISZK is kínál egyszerre a képzési lehetőségeket, és a túlkínálat lényegében egymás ellen hat. Ugyanakkor ellenpélda Nógrád megye, ahol a megyei önkormányzat irányításával mindössze egy TISZK működik. Ez viszont még egy ilyen viszonylag kis megyében sem elégti ki az igényeket.

– Nem szabad ugyanakkor elfelejteni, hogy elméleti és gyakorlati képzésben egyaránt a valós munkaerőpiaci igények kielégítése az alapvető feladat – hangsúlyozta. – Az előbbi te-repe az iskola, az utóbbi pedig a cégeknél folyó gyakorlati képzés. Szerencsére a lehetőségek – így például a tanulószervezők és képzési modell – az elmúlt tíz évben alapjában véve jól kialakult. Heves megyében például csaknem négyszáz gazdálkodó szervezet nagyjából ötszáz képzőhelyen – üzemekben, műhelyekben, boltokban, vendéglátóhelyeken – végez tanulószervezős képzést, kisebb számban tanműhelyi, nagyobb-

részt munkahelyi körülmények között. Jelenleg összesen mintegy 1700 élő tanulószervező-szint van, amit az elmúlt két évben fokozatosan értünk el, de még bőven vannak tartalékaink, hiszen a megyében összesen 4200-an tanulnak a különböző szakképző tanfolyamokon – mondta el Gyetvainé Vitkóczy Marianna.

A kamara éves terv alapján ellenőrzi és minősíti (akkreditálja) a gyakorlati képzőhelyeket a képzés tartalmi és jogszabályi feltételeknek való megfelelése szempontjából.

– A feltételek jellemzően adottak – állapította meg az oktatási iroda vezetője. – Tapasztalataink azt mutatják, hogy a vállalkozások a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetük ellenére nyitottak a tanulók gyakorlati képzésére, viszont az is igaz, hogy egyre erősebb kritikával illetik a képzést nehezítő körülményeket. Kifogásolják a követelmények gyakori változásait, egyebek közt a gyakorlati idő hátrányos módosulását, a képzésben részt vevőket rosszul érintő finanszírozási rendszert, a fokozódó bürokráciát és elvonásokat, valamint a jogszabályi háttér kiszámíthatatlanságát – mutatott rá a szakember.

A gyakorlati képzés duális rendszere egyre növekvő súllyal; növekszik és lassan kialakul azoknak a tanúsítvánnyal rendelkező gyakorlati képzőhelyeknek a köre, bázisa, ahol minőségi körülmények között minőségi képzést kaphatnak a diákok. Ugyanakkor általános

vélemény, hogy – elfogadva az iskolák szakmai alapo- képzésének szükségességét – a gyakorlati idő csökkenését elfogadhatatlannak találják mind a képzésben részt vevő cégek, mind a vállalkozások. Éppen ezért arra biztatnak, hogy a kamarának hatékonyabban fel kell lépnie a folyamatos, intenzív gyakorlati periódus megőrzéséért, illetve újbóli megteremtéséért, természetesen az iskolákkal összhangban. A képzésért felelős vezetők ugyanakkor a tanulók elméleti tudását hiányolják leginkább, ennek pótlása a gyakorlati képzőhelyen sok időt von el a lényegi munkától. Gyakran külön foglalkozni kell a tanulókkal olyan alapismereti tantárgyakból is, mint például a matematika, annak ellenére, hogy a 9–10. osztályban szinte csak ezeket a tárgyakat tanulják.

Gyetvainé emlékeztetett arra is, hogy a vállalkozók soknak tartják a tanulóképzéssel járó adminisztrációt, s ezen a költségek elszámolhatósága sem javít. Minél több az adminisztráció, annál nagyobb az esélye, hogy mire ellenőrzésre kerül a sor, valami hiányozni fog. A gazdálkodók szempontjából az is komoly gond, és komoly visszatartó erő, hogy előre meg kell finanszírozni a tanulók díjazását. Azok a képzőhelyek ugyanis, amelyek nem érik el a bevalláshoz szükséges határértéket, azt nem tudják megtérteni, mert a tanulók számára kifizetett juttatásokat csak február után, a következő időszakban tudják visszaigényelni. Tovább fokozza a nehézségeket, hogy az NSZFI gyakran akkor is késlekedik a kifizetéssel, amikor már elérkezett a bevallás határideje. A kisebb cégeknek ez súlyos likviditási problémát okoz.

Gyetvainé Vitkóczy Marianna külön is kiemelte a kamara szerepét a pályaaorientációban.



Gyetvainé Vitkóczy Marianna, a HMKIK oktatási irodájának vezetője

Mint hangsúlyozta, a gyermeklétszám folyamatos csökkenése mellett az is megfigyelhető, hogy a fiatalok egyre később döntenek az iskolaválasztásról, a továbbtanulás irányáról, illetve érezhetően előbb az érettségit szeretnék megszerezni. – Ez utóbbi nem is lenne gond, ha utána szakmát választanának, a többségnek azonban ez eszébe sem jut. Pedig a munkahelyek ma már nem képzetlen betanított munkásokat keresnek, hanem éppen ellenkezőleg: a jól képzett fiatalokat várják. Tehát az érettségi megfelelő alap lenne ahhoz, hogy jó szakemberekké váljanak – mutatott rá az oktatási iroda vezetője.

A HKIK önkéntes alapon évek óta segíti a fiatalok pályaaorientációját: rendszeresen szerveznek üzemlátogatásokat a megye meghatározó munkahelyeire, 21 szakmáról van bemutatófilmjük, és sikeres emberek sikeres életpályáját ismertető előadás-sorozatot is tartanak Egerben. A cél az, hogy a valós körülményeket megismerve dönthessenek jövőjükkel a gyerekek, illetve szülei.

A szakképzés a kamara húzóágazata, stratégiai feladat

Legyen újra becsülete a kétkezi szakmai munkának

Nem változott a véleményem: a szakképzés a kamara húzóágazata, az egyik legfontosabb stratégiai feladata. Ezen a területen sokat tudunk tenni a gazdálkodók érdekeiért, kifejeztem jó országos és megyei hálózat áll rendelkezésükre, amelynek néha szinte harci feladatokat is kell vállalnia – hangsúlyozta Hága László, a Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara volt szakképzési osztályvezetője, aki immár negyedéve a kamara titkári teendőit látja el.

Szepesi László

– Önnek korábban a szakemberek képzésének, továbbképzésének segítése volt a fő feladata, ma az egész kamara munkáját át kell tekintenie. A szakképzés talán részletkérdéssé zsugorodott?

– Egyáltalán nem, hiszen a szakképzés fontosságának megfelelően a kamaránál a dolgozók egyharmada is az oktatással kapcsolatos feladatokkal foglalkozik. Egyébként éppen a közelmúltban meglehetősen nagy harcokat vívtunk a szakképzési törvény vívmányainak megtartásáért, és örömmel mondhatom, hogy lényegében sikerült megvédeni az álláspontunkat.

Emellett gyakorta a szakképzéssel tudnak anyagi támogatást szerezni a vállalkozások, kilencven százalékban vissza nem térítendő pályázati támogatás formájában.

– A szakképzésen belül a fiatal, leendő szakemberek képzése a fontos, vagy gondot fordítanak a régi szakik ismereteinek frissítésére, a

továbbképzésre, a legújabb ismeretek átadására?

– A tanulók, az új szakemberek képzésével kapcsolatos feladatok megoldása az elsődleges feladat. Az ellenőrzés, az irányítás, a tanulók gondjainak enyhítése, megszüntetése mellett a szak-

Fontos terület a mesterképzés is. Az osztály irányításával folyik a leendő mesterek képzése, oktatása és vizsgáztatása is.

– Milyenek az arányok?

– A tanulók képzésével kapcsolatos feladatok adják a munka kétharmadát, úgy tíz százalékát a továbbképzés és a többi a mesterképzés.

– Elégedettek a képzés színvonalával? Itt nem igaz az a megállapítás, hogy aki tudja, csinálja, aki nem tudja, tanítja?

– Az oktatás felügyeletét, az oktatás körülményeinek megte-

vesszük. Mi szerencsés helyzetben vagyunk, mert nagyon jó szakemberek végzik ezt a munkát. A kamarai szakképzési osztály folyamatosan együttműködik a szakképzőkkel, koordinálja a megyében a kétezerrel is több tanuló-szerződést.

– Az oktatás mennyire korszerű, mennyire készíti fel a holnap szakembereit a holnapután technikájának megismerésére?

– A színvonal az oktatásra fordítható források nagyságától függ. Jó lehetőség a szakképzési pályázat, amelynek keretében a gazdálkodók és az iskolák megszerezhetik azokat a modern, új eszközöket, amelyek a szakképzést segítik, előreviszik.

– Mekkora szerepet kap a munkára nevelés és a szakma megszerettetése?

– A szakma presztízsének visszaállítása nagyon fontos. Meg kell tanítani a fiataloknak a szakma szeretetét, értékeinek elismerését. Gyakran a szülők is inkább a diplomát adó főiskolák felé orientálják gyermeküket, lebecsülik a kétkezi munkát. Így holnapután nem lesz, aki meghúzza a csavart a kilincsből, vagy aki megjavítja az autót. Nagy szerepe van a kamarának abban, hogy megváltozzon ez a szemlélet, s a fejekben helyreálljon a szakmák fontossága. Készítettünk ismertető videókat, filmeket, bemutatva az asztalos, villanyszerelő, esztergályos, szerszámkészítő és a többi szakma szépségeit. Kiadványainkban szerepelnek azok a vállalkozások is, amelyek szívesen fogadnak tanulókat. Reméljük, ismét eljutunk oda, hogy újra becsülete lesz a kétkezi munkának, amiben jeleskedni, ismét cél lesz sokak előtt.



Hága László, a Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara volt szakképzési osztályvezetője, jelenleg kamarai titkár

képzési osztály természetesen a továbbképzéssel is foglalkozik.

remtését, törvényi előírásainak betartását nagyon komolyan

Javasolt módosítások az OKJ-ban

A kamarai szakmák gondozása

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara 26 szakképesítés gondozási feladatait végzi. A szakképesítések vizsgaelnöki kinevezési joga van, az OKJ és SZVK (Szakmai és Vizsga Követelményrendszer) módosítására pedig javaslatot tehet. OKJ-módosításra akkor kerül sor, ha egy adott szakképesítéshez új részszakképesítések, elágazások vagy ráépülések kapcsolódnak, vagy a meglévő részszakképesítést, elágazást, vagy ráépülést vesznek el. Szakmai és vizsgakövetelmény módosításakor az OKJ struktúrájában nem jön létre változás, csak a modulok és vizsgarészek változnak, változhatnak.

b) 33 811 03 1000 00 00 azonosító számú Szakács szakképesítés, 33 811 02 1000 00 00 azonosító számú Pincér és 33 811 01 1000 00 00 azonosító számú Cukrász szakképesítés. A három rokon szakmánál három közös modul és két-két szakmai modul kialakítása készült el.

Vannak kezdeményezések más szakképesítéseknél is, de ott már a változtatás a szakmacsoporton belül több szakképesítést is érintene.

Ezeknél a szakmánál még az „első körös” egyeztetéseknél tartunk. Amennyiben a szakma széles körben támogatja a kezdeményezést, akkor kezdődhet az igazi nagy munka.

A gondozás nemcsak a módosítási javaslatokból áll, hanem összehozunk iskolákat, gazdálkodókat, akik egymásnak javaslatokkal, ötletekkel tudnak segíteni.

Segítünk megkeresni egy adott téma, szakma kiváló képviselőjét, aki szívesen adja át másoknak a tudását. Ötleteket gyűjtünk egy-egy modul megvalósításához. Tapasztalt vizsgáztatókat hozunk össze kezdőkkel.

Gyűjtjük és az illetékes helyekre továbbítjuk az írásbeli és szóbeli tételekkel kapcsolatos észrevételeket, természetesen javaslatokkal együtt.

A munka során magam is rengeteget tanulok. Azzal, hogy a megbeszéléseket koordinálom, véleményeket, érveket ütköztetek, konfliktusokat kezelek, az én személyes kompetenciáim is fejlődnek.

Nem beszélve a szakmai ismeretek bővüléséről. Őszintén csodálom azokat az embereket, akikkel a munkák során együtt dolgozom.

Mindegyikük szinte fanatikus rajong a szakmájáért a szakképzésért. Élvezet velük együtt dolgozni.

Az SZVK módosítása

a) 31 521 11 0000 00 00 azonosító számú Hegesztő szakképesítésnél. Egyszerűsödtek a követelménymodulok, és pontosítottuk a vizsgák kiírását is.

b) 33 522 04 1000 00 00 azonosító számú Villanyszerelő szakképesítésnél a ráépüléseknél a bemeneti feltételek pontosítása történt meg.

Az OKJ módosítása

a) 52 815 01 0000 00 00 azonosító számú Kozmetikus szakképesítésnél. Egy szakmai modul helyett hármat alakítottunk ki, így biztosítva a szakmaiságot, ezenkívül két ráépüléssel tartós- sminkkészítő és speciális testkezelő szakképesítés is szerkeszhető.

Folyamatban lévő módosítások

a) 33 815 01 1000 00 00 azonosító számú Fodrász szakképesítés. Egy szakmai modul helyett három kialakítás; Egy rész szakképesítés (fodrász asszisztens) és egy ráépülés (paróka-készítő).

Gondozott szakmák

Moduláris OKJ-azonosító	Moduláris OKJ szerinti szakképesítés megnevezése	Moduláris OKJ-azonosító	Moduláris OKJ szerinti szakképesítés megnevezése
33 811 03 1000 00 00	Szakács (2 rész; 1 ráépülés)	33 522 02 0000 00 00	Hűtő- és klímaberendezés-szerelő, karbantartó
33 543 01 1000 00 00	Bútorasztalos (4 rész; 1 ráépülés)	31 521 24 1000 00 00	Szerkezetlakatos (1 rész)
33 815 01 1000 00 00	Fodrász	31 582 17 0000 00 00	Tetőfedő (1 rész)
33 811 02 1000 00 00	Pincér (1 ráépülés)	31 521 11 0000 00 00	Hegesztő (6 rész)
33 582 04 1000 00 00	Festő, mázó és tapétázó (4 rész; 1 ráépülés)	31 521 10 1000 00 00	Géplakatos (1 rész)
31 582 15 1000 00 00	Kőműves (5 rész; 1 ráépülés)	31 582 09 0000 00 00	Épületgépészeti csőhálózat-és berendezésszerelő (4 rész; 4 elágazás; 2 ráépülés)
33 522 04 1000 00 00	Villanyszerelő (10 ráépülés)	33 521 08 0000 00 00	Szerszámkészítő (1 rész)
33 811 01 0000 00 00	Cukrász	31 521 08 0000 00 00	Gépgyártósori gépkezelő, gépszerelő (5 rész; 2 elágazás)
33 582 01 1000 00 00	Ács, állványozó (1 rész)	52 815 01 0000 00 00	Kozmetikus
33 542 04 1000 00 00	Kárpitos (1 rész; 1 ráépülés)	52 341 05 1000 00 00	Kereskedő (3 rész; 1 ráépülés)
33 542 01 1000 00 00	Bórdíszműves (1 rész)	31 521 02 0000 00 00	CNC forgácsoló (csak felnőtt)
33 542 02 1000 00 00	Cipész, cipőkészítő, cipőjavító (2 rész; 1 ráépülés)	31 521 05 0000 00 00	Fémipari megmunkálógépsor és berendezés-üzemeltető (csak felnőtt; 4 rész)
33 542 05 0000 00 00	Szabó (4 rész; 3 elágazás)		
33 582 03 1000 00 00	Burkoló (3 rész)		

Szűkült a gazdálkodó szervezetek érdekeltsége

Mára bevált a tanulószerveződések régóta vitatott rendszere

A világgazdasági válság következtében az utóbbi egy évben a tanulószerveződések további elterjedése ellen ható kormányzati elképzelések is felszínre kerültek, de a széles körű egyeztetések eredményeképpen sikerült minimalizálni a szakképzés rendszerét hátrányosan érintő rendelkezéseket. A tanulók gyakorlati képzése a gazdálkodó szervezeteknél kétféle megállapodás alapján folyhat.

Ferencz Csaba

Amikor az együttnűködési megállapodást a szakképző iskola köti a gazdálkodó szervezettel, s egymás között szabályozzák az oktatás feltételeit. E megoldás jelentősége egyre csökken, napjainkra egyértelműen meghatározóvá vált a másik lehetőség, a gazdálkodó és a tanuló között kötött tanulószerveződések rendszere.

Mint a grafikonon jól látható, a szerződések száma 1999-től igen dinamikus emelkedett, s a múlt tanévben már meghaladta a 44 ezret. Ez az intenzív növekedés egyrészt a kedvező jogi szabályozásnak, valamint a kamarai tanácsadói hálózatnak köszönhető.

A jogszabályi változások évek óta támogatják a vállalkozásokat a gyakorlati képzés kiszélesítésében. A világgazdasági válság következtében azonban az utóbbi egy évben ellenkező irányú kormányzati elképzelések is felszínre kerültek, de széles körű egyeztetések eredményeképpen sikerült minimalizálni a szakképzés rendszerét hátrányosan érintő rendelkezéseket.

A tanulószerveződés alkalmazása számos előnyvel jár a gazdálkodó szervezet számára. A vállalkozás maga választhatja ki a tanulót, a képzés időszaka alatt közvetlenül megismerheti képességeit, s kinevelheti saját munkaerő-utánpótlását. A gyakorlati oktatás során a tanuló megismeri a vállalkozás eszközeit, berendezéseit, technológiai munkafolyamatait, minőségbiztosítási követelményeit, továbbá a megrendelők elvárásait. A végzést követően akár azonnal kész munkaerőként alkalmazható, de a gazdálkodó számára már az oktatás ideje alatt is hasznos tevékenységet láthat el.

A rendszer fontos eleme, hogy a képző a költségek jelentős részét elszámolhatja, a szak-

teretbe ezek járulékaival és egyéb költségeivel, meghatározott utazási költségek, a szintvizsga költségei, a felelősségbiztosítás, a foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálat költségei, az oktatók díjazása és pedagógiai képzése, valamint az adminisztrációs költség. Elszámolható egyebek között a csoportos gyakorlati képzést közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök beszerzésére, bérleti díjára, felújítására, pótlására, bővítésére fordított

téke is. A kötelezően juttatandó étkezés költségével kapcsolatban pedig új helyzet alakult ki: a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény módosítása értelmében ez 2010-től adókötelessé váló juttatás, viszont az adója a 2009. július 9-e előtt megkötött tanulószerveződések esetén is elszámolható.

A vállalkozások számára a gyakorlati képzés vállalásának további ösztönző tényezője, hogy a képzés ideje alatt, és még azt követően is bizonyos költségekkel csökkenthetik adóalapjukat. Ennek mértéke – a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény értelmében –, az iskolai rendszerű szakképzésben közreműködő adózónál tanulónként

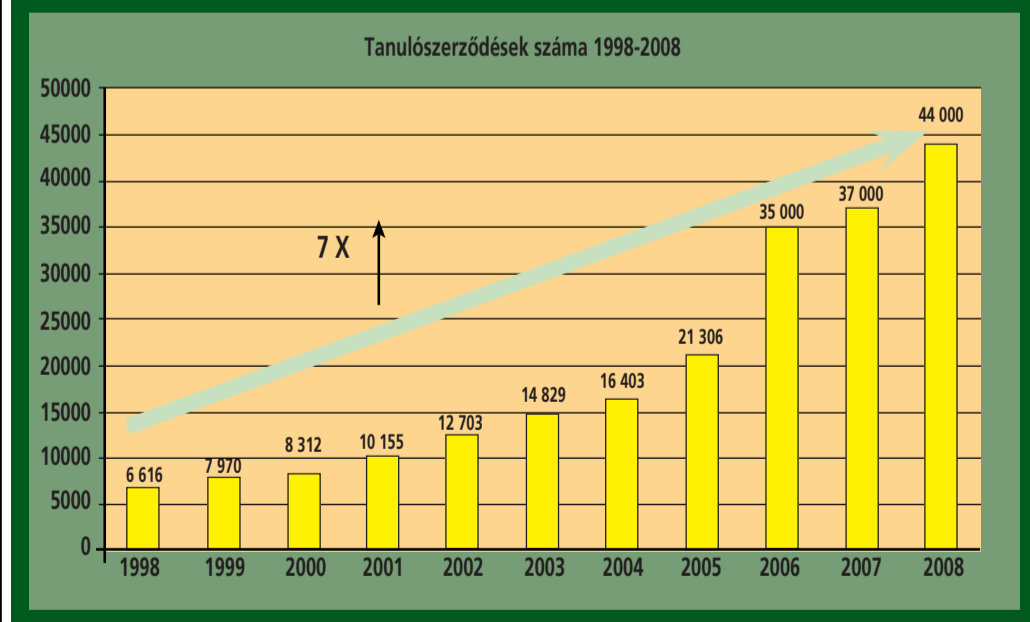


Festővizsga az idei Szakma Sztár Fesztiválon

összegek fele, a tanműhely munkavédelmi, tűzbiztonsági és közüzemi díjai, valamint – tanulószerveződéses tanuló, illetve hallgatói szerződéssel foglalkoztatott hallgató képzésénél felhasznált anyagok költsége a minimálbér 20 százalékaig, hiányszakmák esetén 40 százalékaig.

minden megkezdett hónap után havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 24 százaléka, ha az adózó a szakképző iskolai tanuló gyakorlati képzését jogszabályban meghatározott tanulószerveződés alapján végzi; illetve 12 százaléka, ha az iskolával kötött együttnűködési megállapodás alapján végzi.

Munkával egybekötött szakképzés



képzési hozzájárulása terhére. Amennyiben ezek meghaladják a szakképzési hozzájárulás mértékét, lehetőség nyílik a többlet-rafordítások visszaigénylésére is. Az elszámolható és egyben vissza is igényelhető költségek körébe tartoznak a tanulónak (felsőfokú szakképzés esetén a hallgatónak) adott pénzbeli juttatás, a munkaruha, az egyéni védőeszköz, tisztálkodási eszköz, kedvezményes étkeztetés,

A szabályozást a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2003. évi LXXXVI. törvény (Szt.) tartalmazza. A legutóbbi megszorító intézkedések (2009. július 9.) szerint például az átalányelszámolás keretösszege bele kell számítani az oktatói díjazást, amit azelőtt külön el lehetett számolni. Csökkent az oktatási intézményeknek adható fejlesztési támogatás mér-

Amennyiben a gazdálkodó a tanulószerveződéses vagy együttnűködési megállapodás alapján oktatott tanulót – a sikeresen letett szakmai vizsgát követően – folyamatosan tovább foglalkoztatja, akkor a foglalkoztatásának ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át befizetett társadalombiztosítási járulékok nemcsak költségként tudja elszámolni, hanem annak mértékével adóalapját is csökkentheti.

A kétszintű gyakorlati képzőhelyek ellenőrzésének tapasztalatai Mára jól működik a rendszer

A gazdálkodó szervezeteknél folyó gyakorlati képzések tíz évvel ezelőtt megkezdett ellenőrzésének módszertana a folyamatos finomítások eredményeként mára jól működő rendszerre alakult.

Laczky Gabriella

Az országos kamara által kidolgozott eljárási rendet követve területi kamaráink a 2008. december 1. és 2009. szeptember 30. közötti időszakban 3104 bevezető ellenőrzést, 1219 évközi ellenőrzést, valamint 3893 emel szintű ellenőrzést (akkreditációt) folytattak le, melynek eredményeként a képzést végző gazdálkodó szervezetek sikeresen eleget tudtak tenni bejelentkezési kötelezettségüknek, illetve képzési költségeik egy részét vissza tudták igényelni. Összességében 8216 képzőhelyre jutottak el a kamarai szakértők, és ellenőrizték a gyakorlati oktatás feltételeinek teljesülését, illetve tanácsadással segítették a képzők munkáját, ami azt jelenti, hogy eddig a közel 12 ezer, képzéssel foglalkozó cég 69%-át fogta át ez az ellenőrzési terminus, amely október végéig tartott. Örvenkedés tendencia, hogy évről évre magasabb a tanulószereződéssel képzett tanulók aránya. Míg a 2007-ben 67%-os, 2008-ban 83%, 2009-ben 92%-ra emelkedett az ellenőrzött tanulók körében a tanulószereződések aránya.

Ebben nagy szerepe van a területi kamarák eredményesen működő tanácsadói hálózatának. Az ellenőrzések eredményeként a képzők 97%-nál megállapítható, hogy megfelel a képzéssel szemben támasztott követelményeknek. Ebben az évben először a moduláris képzési rendszer eredményeként találkoztak olyan képzési struktúrával, amikor több képzővel együttműködve valósul meg a szakmai képzés teljes folyamata.

A területi kamarák megfigyelési alapján továbbra is probléma, hogy a szakképző intézmények kialakult szakmaszervezetüktől csak nagyon nehezen hajlandók eltérni, az még mindig távol esik a munkaerő-piaci igényektől. Ezért az államilag finanszírozott ingyenes szakképzések egy része nem feltétlenül javítja a fiatalok munkaerőpiaci helyzetét, azaz nehezen vagy egyáltalán nem tudnak elhelyezkedni szakmájukban. Területi kamaráink szerint komoly gondot jelent a képzőknél a tanulók motiváltsága, nincsenek megelégedve a tanulói hozzáállással, az elméleti és gyakorlati oktatás összhangjával, és kevésnek

találják a gyakorlati oktatásra fordított időt.

A kihelyezett gyakorlati képzésben részt vevők részére előírt juttatások területén sokat javult a helyzet az elmúlt években. Kamaráink különös odafigyeléssel felügyelik a tanulószereződéssel képző vállalkozások esetében a kötelező juttatások teljesítését, ebben nagy szerepet játszik a jóváírások és visszaigénylések lehetőségének biztosítása.

Az ellenőrzést végzők a képzés személyi és tárgyi feltételeinek vizsgálata során az elmúlt évekhez hasonlóan minimális hiányosságokat találtak. Azonban a képzés minőségének feltételeit befolyásoló fejlesztések terén nem lehetünk elégedettek a jelenlegi 60% körüli mutatóval. A vállalkozásokat tovább kell ösztönözni a pályázati források felkutatására, kihasználására. Ebben az évben új elemként jelent meg a szakképzésbe belépő tanulók részére kísérleti jelleggel kiosztott Szakmunkás Karrierkönyv.

A dokumentum egy olyan arcképes igazolványként funkcionál, melyet a tanulószereződés megkövetelésekor bocsátanak ki, a gyakorlati képzőhelyek által kitöltve regisztrálásra kerül a tanuló szakmai gyakorlati fejlődésének jellemzői, a szintvizsgaeredmények, a versenyek és egyéb szakmai továbbképzések.

Kiderültek az erősségek és a gyengeségek Mérnököket és gyakorlott szakembereket várnak a cégek

Új alkalmazott felvételénél a cégek olyan szempontok alapján döntenek, mint a szakmai végzettség, a rátermettség, a kreativitás és a munkatapasztalat-idézi egy közelmúltban végzett felmérés eredményeit Nagyné Varga Katalin, az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság (RFKB) társelnöke. A felmérést a kamarák koordinálásával a munkaerő- és munkavállalói érdekképviseletek végezték el.

Szabolcsi Zsolt

Nagy várakozás előzte meg az RFKB-k működését, s ez nem csak a delegált jogköröknek volt köszönhető, hanem annak is, hogy a tagság szerkezete jelentős változáson ment keresztül, a bizottságban túlsúlyba került a gazdaság szereplői. A terveknek megfelelően év végére kialakult az a hálózat, melynek a 2008. évi munkájára építve 2009-ben tovább dolgozhattunk a keresletvezérelt szakképzés kialakításáért – határozta meg a bizottság munkájának legfontosabb irányát a társelnök.

A szakképzés regionális szükségleteit a gazdaság igényeinek, a munkaerő-piaci kereslet adatainak, valamint az országos beiskolázásra vonatkozó döntéseknek a figyelembevételével határoztuk meg, a térségi integrált szakképző központ által folytatandó szakképzés irányával és beiskolázási arányaival együtt – tette hozzá.

Az idén – az előző évhez hasonlóan – végzett kérdőíves felméréstől kiderült: a szakképzett pályakezdeők iránti kereslet befolyásolja, hogy a felsőfokú végzettségűek képzettségükkel alacsonyabb munkakörökbe is betöltenek, s ezáltal fokozatosan kiszorítják az alacsonyabb végzettségűeket. A cégek csak akkor alkalmaznak fiatal pályakezdeket, ha támogatást kapnak értük, s miután a támogatás megszűnik, sok esetben a munkavállalót is elbocsátják. Tény az is, hogy kevesebb felsőfokú végzettségű szakemberre van szükség, arányaiban azonban növelni kellene a mérnökök számát. A szakképzésen belül szükség van a gyakorlati képzés erősítésére, s változtatni kell a gimnáziumok, a szakközépiskolák és a szakiskolák arányán.

A TISZK-ek és a szakképző intézmények képviselői szerint megváltozott a cégek igénye a pályakezdeőkkel szemben: többnyire naprakész, komplex tudás-

sal rendelkező munkavállalókat keresnek. Alacsonyabb munkakörbe is szívesebben vesznek fel érettségizett pályakezdeket és nagyon fontos, hogy használható gyakorlati tudással rendelkező szakembereket tudjanak alkalmazni. Az ideális jelölttel kapcsolatban minden megkérdezett megemlítette a jó kommunikációs képességet, a kitartást, a számítástechnikai ismereteket, az idegennyelv-tudást, a rugalmasságot, a megbízhatóságot, és a csapatban való munkavégzés képességét. A pályakezdeők legfőbb erősségeként az informatikai ismereteket jelölték meg, míg gyengeségüként a motiváció hiányát a nagyobb tudás megszerzésében, illetve a felkészítésvállalásban.



Nagyné Varga Katalin, az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság társelnöke

A nagy foglalkoztatókkal folytatott interjúkból kiderült, hogy számukra új alkalmazottak felvétele esetén a legfontosabb szempont a szakmai végzettség, a rátermettség, a kreativitás és a munkatapasztalat. Ha céges belüli megszűnnek bizonyos tevékenységek, az esetek többségében átképzik az ott dolgozókat. Az utóbbi időben egyre jelentősebb a belső (át)

képzések aránya. A vállalkozók több esetben jelezték, hogy szükségük lenne bizonyos szakképesítésekkel rendelkező munkaerőre (Mátészalkán például optikaiüvegcsiszolókra), ennek ellenére olyan alacsony a jelentkezők száma, hogy az iskolák nem tudják elindítani a képzést.

A gazdaság szereplői a modernizációra, a technikai és műszaki fejlődésre tekintettel magasabb elvárásokat fogalmaztak meg a fiatalokkal szemben. Általában komplexebb tudást, számítástechnikai ismereteket, nyelvtudást várnának el a szakmát végzettektől. Ezzel szemben – véleményük szerint – az iskolából kikerülő fiatalok inkább elméletben jók, gyakorlati tudásuk nagyon gyenge, a képzés időtartama alatt kevés a gyakorlati ismeretekre fordított idő. A mélyinterjúkból egyértelműen kiderült az is, hogy mindenképpen szükséges a pályakezdeket támogató rendszer megerősítése. A bizottság a TISZK-ek számára javaslatot tett a szakmanként indítható osztályokra.

A kamarai szakmai vizsgáztatás eddigi tapasztalatai Új vizsgarendszer kialakítása

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara 1995-től vesz részt az OKJ típusú állami bizonyítványt adó szakmai vizsgáztatásban.

Szabó Bálint

A területi kamarák illetékességi területükön a szakmai vizsgabizottsági tag felkéréséhez kialakították a saját tagi névjegyzékeiket, annak pályázati kiírásait, bírálati eljárásait és nyilvántartásait. A vizsgadelegáláshoz és nyilvántartáshoz kifejlesztették a saját delegáló programjaikat a kötelező kamarai tagság idején. Az önkéntes tagság kezdetével a területi kamarák forrásai jelentősen beszűkültek, és nem tudták a továbbiakban fenntartani és fejleszteni a programjaikat. Az MKIK 2003-ban kezdte fejleszteni az internetalapon integrált szakképzési programját, a gyakorlati képzőhely-ellenőrzéseket és tanulószereződés nyilvántartásokat. A programot 2006-ban továbbfejlesztettük egységes elvekhez és alkalmazáshoz igazítva. A Munkaügyi Minisztériummal kötött megállapodás alapján a kamara megkapta 16 szakképzésben az elnöki felkérés és delegálási jogát. Ezért 2006 őszén elkezdődött a delegáló program bővítése, egységes fejlesztése, mivel 2007. április 1-jétől a kamara a területi kamarák közreműködésével 16

szakmai vizsgálóbizottságot, a gazdasági érdekképviseletek pedig a vizsgabizottsági tagokat. A 2007. április 1.–2009. szeptember 18. közötti időszakban 4897 szakmai záróvizsgát rögzítettek az ISZIR rendszerben, és 26 szakképzésben delegáltak elnököt a területi kamarák. Az érdekképviseletek ugyanezekre a vizsgákra tagokat delegáltak. Ezenkívül a 23 területi kamara még 25 318 szakmai záróvizsga rögzítését, vizsgabizottsági tag felkérését és delegálását végezte el. A nevezett időszakban összesen 30 215 szakmai záróvizsgát rögzítettek, és elnököt illetve tagot delegáltak.

A szakmai együttműködés jó volt az SZMM-mel, az NSZFI-vel a 26(108) szakképzésben érintett iskolai rendszerű és iskolarendszeren kívüli vizsgaszervező intézménnyel és szervezettel, képzőkkel, elnökökkel és tagokkal. Ez még tovább fejleszthető, tökéletesíthető, amennyiben a jogi szabályozásokat, előírásokat, együttműködési megállapodásokat valamennyi szereplő folyamatosan betartja és betartatja. A szakterületet érintő törvényi változásokat követve központi felkészítő anyag alapján folyamatosan különböző típusú

ságok a gyakorlatigényes szakképzéseknél, 25-35 fős vizsgázói létszámok esetében nem tudják vállalni a megnövekedett időigényű, 5-10 napos záróvizsgákat. Elsősorban az aktív munkavállalók nem tudnak a tevékenységükből ilyen hosszú időre kiválni. A gyakorlati vizsgahelyszínek között is jelentős minőségi eltérések vannak, amelynek a vizsgázók viselik a hátrányait. Sok esetben a vizsgatételek pontatlanok, hibásak, elavultak, módosításra, pontosításra van szükség. Az új vizsgarendszer bonyolult, bürokratikus, nagyon költséges, és a végeredmény nem jobb, mint a hagyományos rendszer. Az írásbeli és szóbeli tételsorok sok esetben nem felelnek meg az aktuális szabványoknak, szakmai követelményeknek, előírásoknak, és jelentősen eltérnek az SZVK-ban leírt követelményektől.

A rendszer előnye, hogy az eddig gyakorlatban megszerzett informális szakmai tudás mérése nem kíván előzetes hosszan tartó, költséges szakmai felkészítést. A vizsgarendszer dokumentumait, nyilvántartásait és módszereit egységesíteni kell, és a gyakorlatban a szakképzéseikért felelős szaktárcának alkalmazni illetve alkalmaztatni, és ellenőrizni kell. A vizsgarendszer szakmai ellenőrzéseinek dokumentumait és módszereit sürgetően ki kell dolgozni, tesztelni, és ezt követően folyamatosan be kell vezetni a szakmai vizsgák felügyeletét.

A gyakorlati vizsgahelyszínek között jelentős minőségi eltérések tapasztalhatók a feltételekben, amely a vizsgázó eredményességét megváltoztathatják. Az MKIK zökkenőmentesen szervezte meg az eddigi vizsgadelegálásokat a területi kamarák és gazdasági érdekképviseletek közreműködésével. A problémás vizsgákat egymást kiegészítve és segítve – megoldották, vagy végső esetben tanácsot kértek a felelős szaktárcától. A „Kézikönyv a szakmai vizsgák szervezéséhez”, „Kézikönyv a szakmai vizsgálóbizottságokhoz”, elnöki és tagi nyilvános ellenőrző lista, mind a vizsgáztatást segíti.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara javaslatai Előre hozott szakképzés jövőre

Elkötelezettei vagyunk az előre hozott szakképzés bevezetésének, de csak a munkaerő piaci igényeknek megfelelő programot tudunk támogatni.

Körtvélyesi Anikó

Az MKIK abban az esetben tud meggyőzően a program mellett érvelni a gyakorlati oktatást szervező gazdálkodóknál, ha a következő feltételek teljesülnek:

– A gyakorlati óraszámokat a teljes képzési idő elmélet-gyakorlat arányának megfelelően kell meghatározni. A tanulók három éven keresztül szakképző évfolyamokon sajátítják el a szakmához szükséges tudást és a törvény által előírt, az „általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz követelményeire épülő, a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudásalemekek”-ét. – Amennyiben a 3640 órától levezessük a NAT fejlesztésre az 1000 órát, 2640 óra marad a szakképzésre. Ezt az óraszámot felosztva az elmélet és gyakorlat arányában, példánk esetében 30 százalék elméletre – ez 792 óra – és 70 százalék a gyakorlatra,

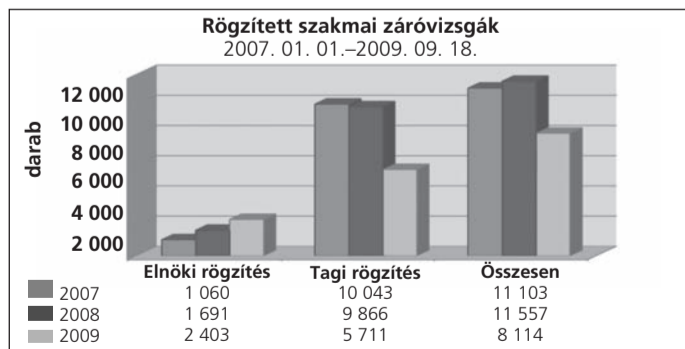
ami 1848 óra. Ez az óraszám ne tartalmazza se szabadságot, se elméletigényes gyakorlatot, se pedig nyári gyakorlatot. Az alternatív szakképzés tevékeny munkával összekötött, gyakorlatlaltal elsajátított szakmai tudásra épüljön, azok ténylegesen a gazdálkodónál, illetve a tanműhelyben eltöltendő időt jelentse.

– Az összefüggő nyári gyakorlat óraszámát 2x90 órától 2x140 órára felemelve biztosítható, hogy a végzett ifjú szakemberek elegendő szakmai tudással kerüljenek a munkaerőpiacra.

– Mivel a törvény is kihangsúlyozza, hogy „a szakképzés gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudásalemekek átadásával” a teljes képzési időben történjen az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakasz, szeretnénk megbizonyosodni arról, hogy az OKM által kidolgozott 1000 órás kerettanterv valóban a szakmatanuláshoz szükséges kompe-

tenciák fejlesztését irányozza elő. A javaslatunk előnye, hogy a gyakorlati óraszámok nem csökkennek. A tanulók kilencedik osztálytól kezdve szakmai képzésben vesznek részt, így könnyebb a munkára való nevelésük. A szakma gyakorlásához szükséges alapozó tárgyak párhuzamos oktatása a szakmai tudás, elősegíti a biztosabb elméleti alapokat, a közismereti és szakmai tanárok szorosabb együttműködését. Várhatóan a sikeresebb szakmai vizsgákat és ezeket együttvéve magasabb szintű szakmai tudást szereznek a tanulók. Elkészülhet egy olyan kerettanterv, ami tényleg elősegíti a szakképzést, vagyis a kompetenciafejlesztéssel, mint eszközzel megvalósulhat a célunk, ami verseny és piacképes gyakorlati ismeretekkel rendelkező ifjú szakemberek kibocsátása.

Csökkenhet a lemorzsolódás az Európai Unió irányelvnek megfelelően, hiszen a gyenge tanulókat a motorikus képességeiken keresztül próbáljuk motiválni és a szakképzés megkezdésére ösztönözni.



szakmai felkészítéseket, tájékoztatásokat tartottunk. Sajnos a névjegyzéken nyilvántartott vizsgálóbizottságok mindössze 30-35 százaléka a gazdaság aktív képviselője. A többi vizsgálóbizottság a képzőintézményekből és a nyugdíjas körből kerül ki.

Az új modulrendszerű, kompetenciaalapú vizsgarendszert át kell alakítani, mivel a bizott-

Több száz tanulóval kötöttek szerződést Mindent megteszünk a fiatal kohászutánpótlásért

„Az ISD Dunaferr szakterület célkitűzése, hogy a személyi állomány minőségében, mennyiségében és szerkezetében teljes mértékben megfeleljen és igazodjon a gazdasági követelményekhez” – olvasható az ország egyik legnagyobb termelő vállalatának honlapján. Mádné dr. Maár Iona humánpolitikai igazgató szerint az acéliparban harcolni kell a szakmai képzések megmaradásáért.

Losonczy Livia

– A Dunaferr igen széles spektrumban alkalmaz munkavállalókat, az alkatrész- és gépjárműtől a karbantartásig és a logisztikáig. Humánpolitikai vezetőként hogyan látja a hazai szakképzés helyzetét?

– Az ISD Dunaferr Zrt. esetében valóban széles spektrumban jelennek meg a foglalkoz-

megszervezni. Már csak egy középiskolában, a dunaiújvárosi Bánki Donát Szakközépiskolában van módunk vasokohászati technikum képzés indítására, amiért mindent meg is teszünk, a kiemelt tanulmányi szerződések biztosításával is.

– Az utóbbi évek szakképzési változásait, köztük az RFKB-k megalakulását, mennyire tartja érdeminek?

– A változásokkal kapcsolatosan vegyesek a benyomásaink.

re, általános iskolai fórumokra, hogy a szakiskolai képzésbe bevonhassunk olvasztár, illetve hengerész képzésbe tanulókat. Több száz tanulóval kötöttünk és kötünk tanulószerveződést. Jelenleg 250 fő van a rendszerben, géplakatosok, fémforgácsolók, hegesztők, szerkezetlakatosok, villanszerelők, vízvezeték-szerelők, központifűtés- és csőhálózat-szerelők, automatizálási technikusok, épületgépész technikusok, erősáramú technikusok. Most a válság idején is az a célunk, hogy mindent megtegyünk a szakma továbbéléseért. Ez a felsőfokú képzést is érinti, ma a kohászszakma megismerésének lehetősége már az anyagmérnök képzés keretében zajlik. Továbbra is tervezzük, hogy tanulmányi szerződéseket kötünk, a végzést követően gyakornoki rendszerbe illesztjük az új munkavállalókat, mielőtt az első munkahelyre kerülnek.

– Mennyiben különböznek a szakiskolában folyó oktatástól az ISD Dunaferr saját képzései?

– A társaságcsoporthoz által működtetett közös fenntartású tanműhely a bázisa a középfokú szakképzés gyakorlati képzésének és az iskolarendszerű képzéseknek egyaránt. Tanműhelyünk európai színvonalú felszereltséggel rendelkezik. Szerves a kapcsolat a tanműhelyben folyó gyakorlati képzés és a gyárban, a különböző munkahelyeken szervezett gyakorlati képzés között. Kiemelt szerepe van a képzés megtervezésében, megújításában az iskolarendszeren kívüli képzéseknek. Évente közel három ezer embert képzünk, vagy az új beruházások igényei miatt, vagy a munkaerő-szerkezeti változások, a munkakör-összevonások, vagy a hatósági képzések miatt. Emellett nagy jelentőségűek a biztonságtechnikai, a nyelvi és informatikai képzések is.

– Ismerte a hazai gondokat, milyen javaslatai lennének a szakképzés továbbfejlesztésével kapcsolatban?

– A gazdaság és a szakképzés szoros kapcsolata kulcskérdés a jövőben. Ha a most kialakított intézményrendszer, fórumrendszer nem ezt, hanem különböző önértékeket (iskolák, TISZK-ek, RFKB-k, az azokba tömörült szervezetek) képvisel, akkor a válságból való kilábalás még nagyobb akadályokba ütközik. Ennek felülvizsgálatától, a tanulások mielőbbi levonásától függ a versenyképességünk.

Csaknem hatvan új dolgozó tanműhelyi felkészítése A CNC kezelése is lehet kihívás

A szakemberellátás a gazdasági válság előtt komoly nehézséget jelentett a cégek számára, a fejlődésük gátja volt. Ezt a problémát a gazdasági válság „eltakarja”, de előbb-utóbb újra felszínre fog kerülni. Jakabucz Ildikó, a Hauni Hungaria Kft. ügyvezető igazgatója úgy látja, hogy a szakképzést és munkaerő piacot fokozottabb együttműködésre kell ösztönözni

– Losonczy –

A Hauni Hungaria Kft. – a hamburgi székhelyű Hauni AG leányvállalata – egyedi gépjárművel foglalkozik, amelynek jellemzője az alacsony sorozatszám. Ez a magas technológiai színvonallal, komplexitással és méretpontossággal párosulva jól felkészült szakmunkáért igényel. Jakabucz Ildikó úgy látja, hogy a szakképzés összetételében nem követi a munkaerőpiac szükségleteit, sem mennyiségben, sem minőségben nem tudja kielégíteni a cégek igényeit. A képzés elszakadt a gazdaságtól, túl kevés az együttműködés. A cégek a képzőhelyektől várják szakmunkáik megoldását, az iskolák pedig a cégeknek vetik szemükre, hogy csak elvárásaik vannak, de nem tesznek eleget a képzés támogatásáért.

A szakmunkásképzésből kikerülő fiatalok még nem rendelkeznek olyan ismeretszinttel, amilyenre egy fokozódó nemzetközi versenyben a cégeknek szükségük lenne. A gépipari cégek tapasztalata szerint fél-másfél évre van szükség ahhoz, hogy az új dolgozók tudását a belső képzéssel átlagos szakmai szintre hozzák, és ebbe az időn kívül pénzt és energiát is be kell fektetniük. A vállalkozások nem várják el a specifikus ismeretek oktatását, de azt igen, hogy több, gyakorlatban hasznosítható ismerettel induljanak a pályakezdekők – mondja a 900 főt foglalkoztató cég vezetője

A Hauni már harmadik éve részt vesz pályaeorientációs

rendezvényeken azzal a céllal, hogy bemutassa a fiataloknak, szülőknél és tanárainknál a gépipari szakmákat. Sok szülő nem ismeri, milyen modern, kulturált körülmények között lehet ma már az iparban dolgozni. Egy-egy komplex CNC gép kezelése, alkatrész gyártása vagy gép összeszerelése szellemi kihívást jelent – véli a cég igazgatója. A jó szakmunkás pályafutása nem zsákutca, tovább tud fejlődni. A Hauninál két olyan konstruktőr mérnök is dolgozik, akik gépkezelőként kezdtek. A cég tanműhelyt is működtet. A forgácsolóüzemben az új dolgozók egy belső, hat hónapos „tanműhelyi” képzésen vesznek részt. További három-öt hónapot éles termelésben egy gyakorlott gépkezelő felügyelete mellett dolgoznak, csak ezután válnak önálló gépkezelővé. Az elmúlt négy évben csaknem hatvan új dolgozó vett részt tanműhelyi felkészítésen. Ezenkívül évente nyolc-tizenkét fiatalnak biztosítottunk a helyi szakmunkásképzőből gyakorlati képzést. Mivel a CNC gépkezelő a hiányszakmák közé tartozik, így jó esélyük van az elhelyezkedésre. Keressük az együttműködést azokkal a szervezetekkel, intézményekkel, amelyek a szakképzés fejlesztésében elkötelezettek. Ez nem egyszerű feladat, mert számos szervezet, bizottság, intézmény foglalkozik szakképzést érintő témákkal, és nehezen átlátható, melyiknek mi a szerepe, feladata, felelőssége, hogy függenek össze egymással – véli a cég igazgatója.

A szakértő azzal a céllal, hogy bemutassa a fiataloknak, szülőknél és tanárainknál a gépipari szakmákat. Sok szülő nem ismeri, milyen modern, kulturált körülmények között lehet ma már az iparban dolgozni. Egy-egy komplex CNC gép kezelése, alkatrész gyártása vagy gép összeszerelése szellemi kihívást jelent – véli a cég igazgatója.



Jakabucz Ildikó, a Hauni Hungaria Kft. ügyvezetője

ben számos intézkedést hoztak. A Hauni mind a TISZK-ek, mind az RFKB-k létrehozását jó ötletnek tartja. Ez utóbbról azonban Jakabucz Ildikó még korainak tartja a véleményalkotást, mivel a regionális bizottságok döntéseinek hatása csak később lesz érzékelhető. A TISZK-ekkel kapcsolatban azonban sok a kérdés a gazdaság részéről. Nem látszik megvalósulni az a cél, hogy nagyobb előrelépést biztosítsanak a gyakorlati képzés színvonalában és a kizűzött tanműhely-koncentráció sem valósult meg. Amíg a gazdaság szereplőinek szubjektív érzete az, hogy nem látszik az előre haladás a szakképzés megoldása terén, addig nehéz sikerekről beszélni. Ez nem arról szól, hogy „még” nincs eredményük az intézkedéseknek, hanem arról, hogy a gazdasági szereplők nem látják azt, hogy – az egyébként jól megfogalmazott célok mellett – megfelelő irányba mutat az intézkedések végrehajtása. Szükség lenne arra, hogy a szakértők figyelemmel kísérjék az általa kizűzött célok megvalósulását, és ha kell beavatkozzanak vagy korrigáljanak.

Ahhoz, hogy érdemi változások történjenek, Jakabucz Ildikó szerint a képzésfinanszírozás feltételrendszerébe be kell építeni egy olyan szempontot, amely az iskolák fókuszát a munkaerőpiacra irányítja. Ha a vállalkozók azt látják, hogy az iskolák odafigyelnek elvárásaikra, és a döntéshozók nem elvonják a pénzt a gyakorlati képzés finanszírozásából, hanem támogatják azt, ők is kész feladatot vállalni a gyakorlati képzésben. Nagy szükség van egy jól és hatékonyan működő pályaeorientációra.



A cég jól felszerelt tanműhelyt is működtet

Az oktató példaképül szolgál az élet minden területén

Min múlik a szakma becsülete?

Minden szakmában akkor lehet igazán sikeres az ember, ha azt professzionális szinten műveli, és képes lépést tartani vele – fogalmazott Mile József, a Debreceni Gyógyfürdő Kft. „executív cheffe”, akinek a neve nem csupán szakács-világbajnokságot nyert mesterszakácsként cseng ismerősen, hanem oktatóként is.

Kalmár Erika

– Hét-nyolc éve annak, hogy már nemcsak a tűzhely mögött, hanem a katedrán is állok. Jelenleg két iskolában, három egyetemen, hat tantárgyat tanítok a leendő szakácsoknak, cukrászoknak, felszolgálóknak és pékeknek. A sok fontos tárgy közül a legfontosabbak: a szakmai orientáció, azaz a szakmai gyakorlat és a szakmai történelem. Mindkettőre nagy szükség van, hiszen nem lehet például jó szakács az, aki nem ismeri a népe múltjának ékeit, hogy azokból mérítsen a jövő számára – fogalmazott Mile József.

Oktatóként azt tapasztalja évről évre, hogy ezeket a szakmá-

kat közepes képességű diákok „ha nincs jobb” alapon választják, s legalább 70 százalékuk szülői nyomásra tanulja. Pedig a szakközépiskolák és szakképző intézmények nyílt napokon mutatják meg a szakma egy-egy szegmensét, hogy lehetőleg a látottak alapján döntsenek a diákok, s ne a televízióban láttott nagy tengerjáró hajók lebegjenek a szemük előtt. – Ahhoz, hogy valaki sikeres legyen a szakmában, nagyon sokat kell tanulnia. A diákok között – és sajnos időnként a szülők között is – vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy ebben a körben az is megállja a helyét, aki nem igazán szeret tanulni. Téves elképzelés, hiszen például egy szakácsnak széles körű ismeretekkel kell



Mile József „executív cheff”, azaz mesterszakács és egyben oktató

rendelkeznie. Nem elég azt tudnia mi a sárgarépa, hanem azt is, hány fajta létezik belőle, hol teremnek meg, és hogyan pucoljuk meg őket, mihez adjuk, s még számtalan más egyéb, ami éppen a réppel kapcsolatos. Egyébként általában addig nincs nagy baj, amíg másodikéven az idegen nyelvek be nem jönnek. A gondok itt kezdődnek. El kell fogadni, hogy aki ebben a szakmában dolgozik, annak legalább két nyelvet tárgyalási szinten ismernie kell, s ez tanulás nélkül nem megy. Az étlapot nem lehet elmutogatni – tette hozzá a szakember.

Mile József elmondta: a debreceni iskolákban – Arany Bika Iskola, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola – az elméleti oktatás mellett a gyakorlati képzésre helyezik a hangsúlyt, alkalmazva a technika és a kommunikáció legújabb vívmányait. Amit a diákok elméletben elsajátítanak, azt látják DVD-ken, és a gyakorlati órákon már ennek szellemében dolgozhatnak. Az elméleti és gyakorlati oktatást üzemlátogatásokkal egészítik ki, vagy előadásokat tartanak a legfontosabb minőségi rendszerekről, hiszen a diákoknak azokat is ismerniük kell. A képzés sikerét és a fejlődést szolgálják azok a versenyek is, amelyeket a különböző iskolák egymás között rendeznek.

A szakember felhívta a figyelmet arra, hogy a modern technikával való lépéstartás elengedhetetlen az a kultúra, amit a felsőfokú végzettséggel lehet megszerezni. Ezt saját tapasztalatomból tudom. Nagyon kell vigyáznunk arra, mit és hogyan adunk át, mit hogyan tanítunk, milyen példát mutatunk, hogyan viselkedünk, hiszen a tanulóinknak példaképül szolgálunk az élet minden területén – jelentette ki Mile József.

A Debreceni Gyógyfürdő Kft. létesítményében, éttermeiben évről évre 40-50 diák sajátíthatja el a szakma fortélyait: cukrászok, felszolgálók és többségében szakácsok. Az Arany Bika Iskola diákjai a versenyeken is megállják a helyüket, a hazai versenyekről többnyire dobogós helyezéssel érkeznek haza.